

YARGIDA BASIN SÖZCÜLÜĞÜ

VE

MEDYA İLETİŞİM BÜROLARI

EL KİTABI

HİZMETE ÖZEL

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
ÖNSÖZ.....	7

BİRİNCİ BÖLÜM:

MEDYA VE İLETİŞİM.....	9
1. MEDYA VE TOPLUM.....	9
<i>MEDYA</i>	9
<i>KİTLESEL MEDYA</i>	9
<i>MEDYA İZLEYİCİSİ</i>	9
<i>MEDYA VE TOPLUM İLİŞKİSİ</i>	10
<i>MEDYA KURUMLARININ KISA TARİHİ</i>	11
<i>TÜRKİYE'DE MEDYANIN TARİHÇESİ</i>	6
<i>TÜRKİYE'DE MEDYA İSTATİSTİKLERİ</i>	13
<i>GLOBAL DİJİTAL İSTATİSTİKLER</i>	15
2. KURUMLAR İÇİN KRİZ YÖNETİMİ VE KRİZ İLETİŞİMİ	16
<i>KRİZ NEDİR?</i>	16
<i>KRİZ YÖNETİMİ</i>	17
<i>KRİZ İLETİŞİMİ</i>	19
<i>KRİZ YÖNETİMİ VE YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ</i>	22

3. KURUMSAL İLETİŞİM İÇİN MEDYAYI KULLANMAK..... 24

MEDYA İLİŞKİLERİ SÜRECİNDE KURUMLARIN POZİSYONLARI..... 25

MEDYA KURULUŞLARININ YAPILARI..... 26

MEDYA İÇİN YAZMAK 27

*MEDYA GÖNDERİLERİNDE KURUMSAL KİMLİK ÖGELERİNİ
KULLANMAK..... 29*

İKİNCİ BÖLÜM:

BASIN AÇIKLAMASI VE SUNUMU 31

1. MEDYA İÇİN METİN ÜRETİLMESİ..... 31

ÖRNEK SENARYOLAR..... 33

2. GÜZEL VE ETKİLİ KONUŞMA..... 37

SES 37

NEFES..... 39

SÖYLENİŞ VE BOĞUMLAMA..... 39

3. DİKSİYON VE HİTABET 44

NEFES ALIŞTIRMALARI 45

İYİ BİR KONUŞMA SESİNİN ÖZELLİKLERİ..... 45

SES KUSURLARI..... 46

ARTİKÜLASYON / BOĞUMLANMA / ANLAŞILIRLIK 48

TÜRKÇEDE SESLER..... 49

4. BEDEN DİLİ 53

5. TOPLULUK ÖNÜNDE KONUŞMA 54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

YARGI MEDYA İLİŞKİLERİ VE ADLİYE BASIN SÖZCÜLÜĞÜ.....	57
1. YARGI-MEDYA İLİŞKİLERİ.....	57
2. ADLİYE BASIN SÖZCÜLÜĞÜ VE MEDYANIN BİLGİLENDİRİLMESİ	58
<i>TANIMI VE GÖREV KAPSAMI.....</i>	<i>58</i>
<i>TEMEL İLKELER .....</i>	<i>59</i>
<i>YAZILI BASIN AÇIKLAMALARINDA DİKKAT EDİLMESİ</i>	
<i>GEREKEN İLKELER.....</i>	<i>70</i>
<i>SÖZLÜ BASIN AÇIKLAMALARINDA DİKKAT EDİLMESİ</i>	
<i>GEREKEN İLKELER.....</i>	<i>70</i>
3. BASIN SÖZCÜLÜĞÜNDE ÖNEM VERİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	73
4. MEDYA İLETİŞİM BÜROSU PERSONELİNİN ÇALIŞMA ESASLARI.....	76
<i>GÖREV TANIMI .....</i>	<i>76</i>
<i>MEDYA İLETİŞİM BÜROLARININ ÇALIŞMA KURALLARI.....</i>	<i>76</i>

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:

KARŞILAŞTIRMALI BASIN AÇIKLAMASI ÖRNEKLERİ	79
EK - BASIN SÖZCÜLÜĞÜ İLE MEDYA İLETİŞİM BÜROLARI GENELGESİ.....	121

SUNUŐ

Bekir BOZDAĞ

Adalet Bakanı

Toplumunu yakından ilgilendiren veya toplumda infial uyandıran olaylara ilişkin davalar birçok kesim tarafından yakından takip edilmekte ve bunun doğal bir sonucu olarak medyanın yakın ilgi duymasına neden olmaktadır. Toplum, yargılama öncesi veya yargılama sırasında edindiği bilgiler ile bir kanaate sahip olmakta; sonrasında yargı mercilerince verilen kararları sahip olduğu bu bilgiler çerçevesinde değerlendirmektedir.

Yargı toplum tarafından çeşitli eleştirilere maruz kalmasına karşın kamuoyunda yapılan tartişmalara kendi görüş ve düşüncelerini iletebilecek bir sese sahip olmadığından dolayı aktif olarak katılamamaktadır. Çünkü genel inanç ve kabul yargının yalnızca kararları aracılığı ile konuşup iletişim kurması gerektiği yönündedir. Oysa ki toplumun yargının işleyişi ve yargı sistemi konusunda doğru bilgilendirilme hakkı vardır.

Doğru bilgilerin birinci kaynaktan elde edilmemesi ve bu bilgilerin zamanında verilmemesi durumunda medyanın değişik kaynaklardan edindikleri duyum ve söylentilere dayalı, eksik ve yanlış bilgilerle haber yapması sebebiyle hem kamuoyu yanlış bilgilendirilmekte hem de bu tür olumsuz haberlerle yargı kurumları yıpratılmaktadır. Tam bu noktada, demokratik bir toplumun gereği ve vazgeçilmez bir unsuru olan ifade özgürlüğü bağlamında önemli görevler yerine getiren medya organlarının önemi devreye girmektedir.

Kitlesel Medya ve Yargı alanındaki ilişkilerin güçlendirilmesi projesi sisteme yeni yollar kazandırılması için geliştirilen bir projedir. Başkanlığımız sorumluluğunda yürütölen bu projede amacımız özetle, yargının bağımsızlığı ilkesi ve masumiyet karinesi çerçevesinde, yargısal faaliyetler hakkında sağlıklı bilgi akışını sağlamaktır. Bunun sonucunda insan hakları ile temel özgürlüklerin güçlenmesini hedeflemekteyiz. Bu kapsamda, Bakanlığımız stratejik planında da yer alan "Yargı Medya İlişkilerinin Kurumsal Hale Getirilmesi" hedefi ile yetkili ve görevli kişilere düzenli eğitimlerle sistemin işler hale getirilmesi ve masumiyet karinesi ile haber alma özgürlüğü arasındaki hassas denge gözetilerek mevzuat altyapısının hazırlanması amaçlanmıştır.

Proje kapsamında yer alan 'Medya İletişim Büroları' ülke genelinde yaygınlaştırılarak tüm ağır ceza merkezi ile adli ve idari istinaf mahkemelerinde faaliyete başlamıştır. Bu sayede, toplumda ilgi uyandıran ve merak edilen davalarla ilgili medyaya güvenilir bilgi akışı sağlamanın altyapısı hazırlanmıştır.

Ayrıca, ihtiyaç duyulan mevzuata temel olması amacıyla 20/02/2015 tarihli 153/1 sayılı 'Soruşturmanın Gizliliği ve Basın Sözcülüğü' konulu genelge yayınlanmıştır. Genelge ile kamuoyunun yargı ile ilgili haber alma, doğru bilgilendirme hakkının sağlanması ve yargılama konusu olan olaylara ilişkin açıklamaların teşkilat adına kimler tarafından yerine getirileceğini düzenlenmiştir.

Yargı kurumları bünyesinde kurulmuş olan basın sözcülüğü sisteminin ülke çapında etkin hale getirilmesi amacıyla Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara Üniversitesi Eğitim ve İletişim Fakülteleri ile TRT koordinasyonunda kurulan eğitim kadrosu öncülüğünde *medya iletişim bürosu personeline* yönelik eğitim müfredatı hazırlanmış ve 6 hafta süren eğitim gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, 10 hafta süren ve *basın sözcülerine* yönelik eğitim yine TRT ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi ile işbirliği içinde ve TRT'nin önde gelen spiker ve muhabirleri aracılığıyla tamamen pratik uygulamaya dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Yargı ve medya ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik bu çalışmalarla, çağdaş demokrasilerdeki uygulamalar da göz önüne alınarak, yargıda şeffaflığın sağlanması, adalet sistemine güvenin artırılması amaçlanmaktadır. Bu nedenle; işbirliği içinde çalıştığımız TRT'ye, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı ve öğretim görevlilerine, medya iletişim bürolarını sahiplenen yargı mensuplarına ve bu büroların işlerliği için çalışan tüm personele, ayrıca tüm çalışmalarımızda katkısı olan ve bu kitabın hazırlanmasında emeği geçen çalışma arkadaşlarıma teşekkür eder, yayının tüm yargı kurumlarına faydalı olmasını dilerim.

BİRİNCİ BÖLÜM : MEDYA VE İLETİŞİM

1. MEDYA VE TOPLUM

MEDYA

Medya en geniş anlamıyla kullanıldığında kitaplar, gazeteler, dergiler, broşürler, billboardlar, telefon, mobil telefon, DVD, radyo, sinema, televizyon, internet gibi iletişim araçlarını kapsar.

KİTLESEL MEDYA

Kitlesel düzeyde erişime imkân veren ve geniş toplum kesimlerine ulaşabilen araçlar, özellikle radyo, gazete, televizyon ve internet gibi iletişim araçları kitlesel medyayı oluştururlar. Günümüzde medyanın ulaştığı kitleden (izleyiciler) ve hitap ederken aktardığı içerik ile bu içeriği üreten bir kurumsal yapıdan bağımsız olarak ayrı bir medya düşünülemez.

Kurumsal anlamda medya kavramı öncelikle kâr amacıyla işleyen kuruluşlar ya da işletmeleri ifade eder. Dünyada ve Türkiye’de medya kuruluşlarının büyük çoğunluğu, doğrudan meslekle ilişkisi olmayan sermayedarların elindedir. Ancak radyo ve televizyon programlarından, gazete haberleri ya da yazılarına, sinema filmlerinden internet sayfalarına kadar her türlü içerik, medya profesyonelleri tarafından üretilir.

MEDYA İZLEYİCİSİ

Her ne kadar “izlemek” eylemi seyretmeyi, görmeyi ifade etse de medya çalışmalarında “izleyici” sözcüğü tüm medya kitlesine, yani bütün medya tüketicilerine karşılık gelecek şekilde kullanılmaktadır. Dolayısıyla izleyici dendiğinde gazete dergi okurları, radyo dinleyicileri, internet kullanıcıları ve televizyon izleyicileri düşünülmelidir.

Bu durumda izleyici olmak nasıl bir durumu anlatır? Farklı bir şekilde sorulacak olursa izleyici olmak, izlenen medya ne aktarıyorsa, ne gösteriyorsa onu olduğu gibi kabul etmek anlamında edilgen bir konuma mı karşılık gelir? Yoksa izleyici olma konumunda, izlenen medyadaki içerikleri daha aktif bir şekilde değerlendirme ve yorumlama boyutu mu söz konusudur? Diğer taraftan izleyiciler medyayı farklı amaçları için kullanıyor olabilirler mi? Bu sorular da tıpkı kurumsal ve medya içeriklerinde olduğu gibi, kapsamlı sosyal araştırmaların ve medyaya dair kuramsal açıklamaların ve incelemelerin konusu olmuştur.

MEDYA VE TOPLUM İLİŞKİSİ

Medya toplum ilişkisi hem iletişim araştırmaları hem de popüler söylemler içersinde genel olarak u Şekilde kavranmaktadır.

1) Medya toplumu oluşturur ya da biçimlendirir.

Biçimlendirici olarak adlandırabileceğimiz birinci yaklaşıma göre medya içeriklerinin, insanları etkileme ve toplumun geleceğini etkileme gücü vardır.

2) Medya toplumu yansıtır.

Yansıtıcı olarak adlandırabileceğimiz ikinci bakış açısına göre medya, toplumu biimlendirmez ya da inşa etmez. Daha uok toplumu bir ayna gibi yansıtır. Bu yüzden medya yayınladığı içeriklerin niteliği nedeniyle suçlanamaz, eleştirilemez ya da sorgulanamaz. Çünkü toplumda olanı yansıtmakta ya da toplumun genel durumuna yanıt vermektedir.

3) Medya toplumu temsil eder.

nc yaklaşıma göre medya toplumu temsil eder. Buna göre medya ne biçimlendirir ne de yansıtır. İki de ağdaş medyanın yapısı, niteliği ve işleyişi açısından basit açıklamalardır. Medya içinde bulunduğumuz gerçekleri gösterir, oradan hareket eder. Bu anlamda ayna olarak medya tanımı, bir yanıyla yararlıdır. Ancak medya bunları, ayna gibi kusursuz ya da nötr bir Şekilde yansıtmaz. Medya reticileri olup bitenlerden hangilerini ne oranda göstereceklerini uok dikkatli bir Şekilde belirlerler. Bize bir ayna gibi her Őeyi sunmazlar, her Őey içinden bazılarını gösterirler, yani temsil ederler. Temsil etme, yansıtmadan uok daha farklı bir kavramdır. Aktif bir seçme ve sunma, yapılandırma ve biçimlendirme söz konusudur.

Dairesel bir model

MEDYA KURUMLARININ KISA TARİHİ

Kapitalizmin yayılması, bilimsel gelişmelerin artması, demokrasinin yaygınlaşması, kentleşmenin ve kitle iletişiminin ivme kazanması gibi gelişmeler batı toplumlarının 19. yüzyılın ortalarında çok derin bir değişim içine girdiğini göstermiştir. Bu büyük dönüşümler ile modern bir toplumsallıktan, modernitenden bahsedilmeye başlanmıştır.

Modernitenin getirilerinden biri kitle iletişimidir. Özellikle 1890 ve 1920 yılları arasında yüksek tirajlı gazeteler, sinema ve radyo yaygınlaşmıştır. Kitle iletişim araçlarının ya da modern kitle medyasının ortaya çıkışı ile Batı toplumlarında modernitenin belirmesi eş zamanlı gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE' DE MEDYANIN TARİHÇESİ

1727 (14-16 Aralık) ...**İlk Türk Matbaası** kuruldu.

1795 ...**Osmanlı Döneminin ilk gazetesi** "Bulletin des Nouvelles" yayınlandı.

1828 ...**İlk Türkçe-Arapça gazete** "Vakay-ı Mısriye" yayına başladı.

1831 (11 Kasım) ... **İlk Türkçe gazete** "Takvim-i Vekayi" yayın hayatına girdi.

Tanzimat Dönemi

1840 ..."Ceride-i Havadis" William Churchill adında bir İngiliz tarafından Türk basın tarihinin **ilk yarı resmî Türkçe gazetesi** olarak çıkarılmaya başlandı.

1850 ...**İlk tıp dergisi** olan "Vekayi-i Tıbbiye" yayın hayatına girdi.

1860 ...**İlk özel sermayeli Türk gazetesi** "Tercuman-ı Ahval" yayınlandı.

1864 ...basınla ilgili ilk hukuki düzenleme olan **Matbuat Nizamnamesi** yürürlüğe girdi.

1868 ...Terakki adlı **ilk kadın gazetesi** çıkarıldı. Bu yılda Londra'da "Hürriyet" gazetesi Yeni Osmanlılar Cemiyeti adına yayınlanmaya başladı.

1869 ..."Mümeyyiz" adlı **ilk çocuk gazetesi** çıkarıldı.

Dönemin diğer önemli yayınları: Muhbir (1866), Ayine-i Vatan (1866), Hürriyet (1868), Basiret (1869), İbret (1871), Devir (1872), Bedir (1872), İnkılap (1870).

Meşrutiyet Dönemi

1876 ...Gazetelere **ilk resmi sansür** kondu.

1877 ...**İlk basın kanunu tasarısı** çıkarıldı.

1908 ...**Türk Basın Birliği** kuruldu.

1911 ...**İlk yerli haber ajansı** olan “Osmanlı Telgraf Ajansı” (1911-1914) kuruldu.

1914 ...**Osmanlı Milli Telgraf Ajansı** kuruldu (1914-1918)

Yeni Gazete, Tanin, Mizan, Hukuk-u Umumiye, Serbesti, Sadayı Millet, Şura-yı Ümmet, Takvim-i Vekayi, Osmanlı ve Tercüman gazeteleri başta olmak üzere II. Meşrutiyet’in ilanından 1918 yılının sonuna kadar çok sayıda gazete ve dergi yayınlandı. Milli Mücadele Dönemi 7 Haziran 1920’de Mustafa Kemal Atatürk’ün isteğiyle, ilk adı “Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti Umumisi” olan, bugünkü adıyla **T.C. Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM)** kuruldu. 1920’de **Anadolu Ajansı** kuruldu. 1920 **Türkiye-Havas-Reuter Ajansı** kuruldu. (1920-1922) Mücadele ruhunun kitlere yayılmasında büyük rol oynayan İleri, Yeni Gün, Akşam, Vakit, İrade-i Milliye, Hâkimiyet-i Milliye gibi gazete ve dergiler yayınlandı.

Bu dönemde taşra basını: Hâkimiyet-i Milliye (1920), Yeni Gün (1920), İrade-i Milliye (1920), İzmir’e Doğru (1919).

Dönemin dergileri: Ümid, Aydede, Büyük Mecmua vs.

Cumhuriyet Dönemi

1924 ...**Cumhuriyet Gazetesi** çıkarılmaya başlandı.

1927 ...Türkiye’de **ilk radyo yayıncılığı** başladı.

1931 ...Cumhuriyet döneminin **ilk basın kanunu** kabul edildi.

1935 ...**Birinci Türk Basın Kongresi** düzenlendi.

1948 ...**İlk özel gazetecilik okulu** açıldı.

1950 ...**Türk Haberler Ajansı (THA)** kuruldu.

1950 ...Bugün birtakım değişikliklerle hala yürürlükte olan **Basın Kanunu** yürürlüğe girdi.

1952 ...İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından İTÜ TV adıyla **ilk televizyon** yayınına başlandı.

1960 ...**Basın Şeref Divanı** kuruldu.

1961 ...**Basın İlan Kurumu** kuruldu.

1964 ...**Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT)** kurularak, Türkiye’de görsel medyanın temelleri atıldı.

1972 ...Ankara’da **ANKA** bağımsız ajansı kuruldu.

1984 ...TRT tümüyle **renkli yayına** geçti.

1990 ...**Özel televizyon yayıncılığı** başladı.

1990 ...Bu yıllarda **internet yayıncılığı** başladı.

1992 ...**Kablolu televizyon** yayınları başladı.

1993 ... Anayasa değişikliğiyle radyo televizyon yayınları üzerindeki **kamu tekeli** kaldırıldı.

1994 ...**Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK)** kuruldu.

2003 ...İletişim Şurası Ankara’da toplandı.

2011 ...6112 sayılı Kanun ile bir özel radyo veya televizyon yayın kuruluşunda yabancı sermayenin sahip olabileceği en yüksek pay %50’ye çıkartıldı.

TÜRKİYE’ DE MEDYA İSTATİSTİKLERİ

RTÜK kayıtlarına göre; 24 yaygın (ulusal), 15 bölgesel, 209 yerel olmak üzere toplam 248 adet özel televizyon kanalı bulunmaktadır. TRT’nin yayın yaptığı 15 televizyon kanalıyla birlikte bu rakam 263’e ulaşmaktadır. Bu yayınlar dışında 93 kablo ve 193 uydu yayını bulunmaktadır.

İşitsel yayıncılıkta; 38 yaygın (ulusal), 98 bölgesel, 922 yerel radyo bulunmaktadır. Ayrıca uydu üzerinden yayın yapan radyo sayısı da 62’dir. TRT’nin toplam radyo sayısı ise 16’dır.

Kamu ve özel radyo televizyon kuruluşlarının kablolu yayınları Türksat A.Ş tarafından yapılmaktadır. Türksat A.Ş. kablolu yayıncılıkta tekel konumundadır. Bununla birlikte televizyon yayıncılığı sektöründe her geçen gün yeni dijital yayıncılık platformları kurulmaktadır.

Basın İstatistikleri

Yıllık tirajın %93,5’ini gazeteler oluşturmaktadır. Gazetelerin %89,6’sı ise yerel yayınlardır. Gazete ve dergi sayısı, 2015 yılında 2014 yılına göre %4,5 azalarak 6 bin 802 olmuştur. Bu yayınların %59,9’unu dergiler oluşturmuştur.

2015 yılında yayımlanan gazetelerin %89,6'sı yerel, %4,1'i bölgesel, %6,3'ü ise yaygın (ulusal) yayın yapmıştır. Dergilerin ise %37,2'si yerel, %7,3'ü bölgesel, %55,6'sı yaygın (ulusal) yayın yapmıştır. Topluca bakıldığında gazete ve dergilerin %58,2'si yerel, %6'sı bölgesel, %35,8'i ise yaygın (ulusal) yayın yapmıştır.

Gazete ve dergilerin tirajı, 2015 yılında 2014 yılına göre %6,3 azalmıştır. Ülkemizde 2015 yılında yayımlanan gazete ve dergilerin yıllık toplam tirajı 2 milyar 132 milyon 242 bin 338 olup, bunun %93,5'ini gazeteler oluşturmuştur. Toplam tirajın %14,6'sını yerel, %1,8'ini bölgesel, %83,6'sını ise yaygın (ulusal) gazete ve dergiler oluşturmuştur. Gazetelerin yıllık tirajının %88,7'sini günlük gazeteler, dergilerin ise yıllık tirajının %50,7'sini aylık, %21,5'ini ise haftalık dergiler oluşturmuştur.

Gazetelerin %15,8'i günlük, %30,8'i haftalık olarak yayımlanmıştır. Yayımlanan gazetelerin %87'si siyasi/haber/güncel içerikli olurken, %13'ü ek vermiştir. Dergilerin ise %23,5'i aylık, %22,2'si üç aylık olarak yayımlandı. Yayımlanan dergilerin %17,8'i sektörel/mesleki içerikli olurken, %10,4'ü ek vermiştir.

İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcı İstatistikleri

2016 yılı verilerine göre;

- Dünyanın yarısından fazlası artık en az 1 adet akıllı telefon kullanmaktadır.
- Dünya nüfusunun neredeyse üçte ikisi en az bir cep telefonu sahibidir.
- Dünya genelinde web trafiğinin yarısından fazlası artık cep telefonundan oluşmaktadır.

Türkiye'de İnternet ve Sosyal Medya Kullanım İstatistikleri

Türkiye'de nüfusun %60'lık kısmını oluşturan 48 milyon kişi internete bağlanıyor. Türkiye'deki mobil kullanıcı sayısı 71 milyonken, sosyal medyaya mobilden bağlanan kullanıcı sayısı ise 42 milyondur.

Büyümeye baktığımızda Türkiye'de 2016 Ocak ayından itibaren internet kullanıcı sayısının %4 ile 2 milyon, aktif sosyal medya kullanıcısı sayısının ise %14 ile 6 milyon arttığı görülüyor. Ülkemizde sosyal medyayı mobilden kullanan kişi sayısı ise son bir yıl içerisinde %17 oranında artmış durumdadır.

Türkiye'deki cihaz kullanıcılarının %95'i cep telefonu sahibi ve bunların %75'i akıllı telefon kullanıyor. Dizüstü ve masaüstü bilgisayar kullanımı %51 oranındayken, TV'nin %98 ile hayatımızda hala önemli bir yeri vardır.

Kullanıcılar gün içerisinde ortalama 7 saatini bilgisayar karşısında, 3 saatini telefon üzerinden internete bağlanarak ve 3 saatini sosyal medya platformlarında geçiriyor. TV karşısında geçirilen vakit ise ortalama 2 saattir.

Türkiye'nin web trafiğine göre; bilgisayar üzerinden ziyaretler %29 oranında gerileyerek %36'ya düşmüş, mobil trafiği ise %33 oranında artarak %61'e çıkmış. Bu durum Türkiye'de web trafiğinde mobilin ne derece önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya kanalı Youtube ve onu küçük bir fark ile Facebook takip ediyor. Diğer popüler sosyal medya kanalları ise Instagram ve Twitter. 2015 yılında ikinci sırada yer alan Facebook Messenger ise 2016 yılında altıncı sıraya gerilemiştir.

GLOBAL DİJİTAL İSTATİSTİKLER

Dijital dünya 2015'e kıyasla 2016'da neredeyse tüm önemli göstergelerde dikkat çekici bir büyüme yaşadı. Rakamlara göre günümüzde 3.77 milyar bulunan dünya çapında internet kullanıcı sayısı %50'lik bir nüfus oranına eşit. Bu nüfusun 2.80 milyarı aktif olarak sosyal medya kullanmaktadır.

Kullanıcıların 2.56 milyarı sosyal medyaya mobilden bağlanırken, toplam mobil kullanıcı sayısı ise 4.92 milyar. Ayrıca dünya genelinde 1.61 milyar kişi e-ticaret kullanıcısıdır.

İnternet kullanıcıları 2015 yılına kıyasla %10 büyüyerek 354 milyon; aktif sosyal medya kullanıcıları ise %21 büyüme ile 482 milyon arttı. Tekil mobil kullanıcılar son 12 ayda %5 büyürken, mobil sosyal medya kullanıcılarında tam %30 artış gerçekleşmiştir.

Değişim hızı 2016 yılında yayınlanan raporda da dikkat çekiciydi. Fakat yeni raporda internet kullanan nüfusun %50'yi aştığını görüyoruz; yani son 12 ay boyunca şaşırtıcı bir büyüme hızı söz konusudur.

İnternet kullanımına cihazlar bazında bakıldığında masaüstü ve dizüstü bilgisayarlardan internete giriş oranının %20 azalarak, %45'e düştüğü görülmektedir. Mobil internet kullanımı %30'luk artışla %50'ye ulaşırken; tablet ile bağlanma oranı %5 düşmüştür.

Sosyal medya platformları arasında Facebook bu yıl da açık ara öndedir. Platform, hâkimiyetini ikinci ve üçüncü sırada yer alan Messenger ve Whatsapp uygulamaları ile sürdürüyor, dördüncü sırada ise Youtube yer almaktadır.

Sonuç olarak, geleneksel ve yeni (sosyal) medya günümüz toplumları için vazgeçilmez bir kurumdur. Bu kurum, serbest piyasa koşullarında ekonomik, kültürel ve politik işlevler yerine getirmektedir. Medya toplum ilişkileri ne doğrudan medyanın toplumu biçimlendirmesi ne de toplumun kendini medyaya yansıtması şeklinde gelişmektedir. Medya ne *kurucu/oluşturucu* ne de *ayna*'dır. Medya toplum ilişkilerini, medyanın *temsil* etme kurumu olması kapsamında düşünmeliyiz. Bu anlamda medyayı, tabi olduğu kapitalist koşullar ve yapılar içinde hem politik hem de kültürel üretim işlevleri bakımından ele almalı ve medyanın toplumsal niteliğini ve işleyişini eleştirel bir şekilde değerlendirmeliyiz.

2. KURUMLAR İÇİN KRİZ YÖNETİMİ VE KRİZ İLETİŞİMİ

Krizler günümüzün dinamik ortamında, birçok farklı bölgede, çeşitli paydaşlarla birlikte iş yapmak durumunda olan tüm kurumlar için tehdit yaratan durumlardır. Devlet kurumları da diğer kurumlara benzer şekilde potansiyel kriz durumlarına karşı hazırlıklı olmak, patlak veren krizleri yönetmek ve kriz sonrası gerekli dersleri çıkarma baskısı altında iş görürler.

Kriz yönetimi süreci, krize hazırlıklı olmayı, krizi yönetmeyi ve krizi değerlendirmeyi içeren döngüsel bir süreçtir ve etkili bir planlamayı gerekli kılar. Krizin yönetimi sürecinin ayrılmaz bir parçası da krizin iletişiminin yönetilmesidir. Hedef kitleler krizin neden önlenemediğini, işletmenin kriz sürecini yönetmek için ne gibi adımlar attığını ve kriz sonrasında her şeyin normale dönmesi için ne gibi planları olduğunu bilmek isterler. Uygun bilginin belirli hedef kitlelerle zamanında paylaşılması etkili bir kriz yönetiminin olmazsa olmaz bir parçasıdır.

KRİZ NEDİR?

Kriz yönetimi konusunu anlamak için öncelikli olarak kriz kavramı üzerinde durmak ve kavramın ne anlama geldiğini netleştirmek gerekir. Çünkü gündelik hayatımızda kriz kavramını çeşitli şekillerde kullansak da kurumsal bağlamda kavramın daha farklı göndermeleri olduğu açıktır.

Kriz, bir kurumun amaçlarını tehlikeye sokan, varlığını tehdit eden, hızlı bir şekilde kontrol altına alınması ve çözümlenmesi gereken durumdur.

Krizler üzerine klasikleşmiş çalışmasında Hermann (1963), krizleri, diğer arzu edilmeyen durumlardan ayırt eden üç temel özellik sıralamıştır:

1. Beklenmiyor olmaları
2. Tehdit edici doğaları
3. Kısa yanıt verme süreleri

Sorun çıkarıcı herhangi bir durum eğer beklenmeyen bir durum değilse, kurumlar için tehdit edici bir doğası yoksa ve ivedi bir yanıt gerektirmiyorsa kriz olarak adlandırılmaz.

KRİZ YÖNETİMİ

Kriz yönetimi bir kurumun krizi ele alan ve çözme sürecine gönderme yapan bir kavram olarak kullanılmaktadır. Özellikle son yıllarda ulusal ve uluslararası düzeyde yaşanan gelişmeler ve küreselleşmenin artan etkisi ile tüm dünya üzerinde etkili olan bulaşıcı hastalıklar, iklim değişiklikleri ya da terör saldırıları gibi olaylar iyi bir kriz yönetiminin önemini günden güne arttırmaktadır.

Kriz yönetimi süreci temel olarak üç aşamadan oluşur. Birinci aşama krize hazırlık aşaması, ikinci aşama krizin yönetilmesi aşaması ve üçüncü aşama krizin değerlendirilmesi aşamasıdır. Bu üç aşamayı başarılı olarak hayata geçirebilen ve kriz sürecini profesyonel olarak yönetebilen kurumlar kriz sürecinden en az zararı göyerek atlatabileceklerdir.

Hazırlık Aşaması

Krize hazırlık aşaması kurumların karşılaşılabilecekleri olası kriz durumlarını öngörmeleri ve bu krizlere uygun kriz yönetimi planları geliştirmelerine ilişkindir. Kriz planı kuruma bir kriz durumuyla karşılaştığında neler yapması gerektiğine ilişkin genel bir çerçeve sağlar ve kriz durumu ile karşılaşıldığında bu sürecin önceden planlanmış stratejilerle ele alınmasına yardımcı olur. Yönetimin kriz planı oluştururken kriz durumlarının çoğuna uyacak bir kriz

planı oluşturması önemlidir, ancak aynı zamanda kriz planı “yaşayan” esnek bir belge olarak görülmelidir. Burada kast edilen kriz planının yöneticiler tarafından sürekli olarak değişen koşullar göz önünde bulundurulurken en az yılda bir kere güncellenmesinin gerekliliğidir. Bir yıl içinde kriz takımının yeleri değişebilir, üyelerin pozisyonları değişebilir ya da kurumun krize karşı incinme düzeyi farklılaşabilir.

Bir kriz planı oluştururken çeşitli aşamaları takip etmek işlerliği olan bir kriz planı geliştirmek için önemlidir. Yöneticilerin bir kriz planı hazırlarken aşadaki aşamaları sırayla izlemeleri gerekir:

- Olası risklerin tanımlanması,
- Olası senaryoların geliştirilmesi ve tartişılması,
- Kriz zamanında hemen uygulamaya geçirilecek bir planın kâğıda dökülmesi.

Bir kriz planı oluşturmanın ilk aşaması kriz denetimine dayanır. Kriz denetimi bir kurumun yaşam seyri içerisinde karşılaşması olası krizleri ve bu krizlere ilişkin incinme düzeyini ortaya koymaktadır. Senaryo geliştirme, potansiyel krizlerle başa çıkmak için esnek planlar üretilmesini amaçlamaktadır. Bir senaryo geliştirmede amaç bilinen gerçeklerle kurumun temeli olan tahminlerini bir araya getirmektir. Örneğin bir çalışanının bir yolsuzluğa karışması durumunda buna basının vereceği potansiyel tepki ne olacaktır. Senaryo geliştirmenin yollarından bir tanesi “böyle bir durum gerçekleştiğinde kurumun karşılaşabileceği en kötü durum ne olacaktır?” sorusunu sormaktır. Böylelikle olası seçenekleri ortaya koymak mümkün olur. Çizilen bu ereve ise çeşitli senaryolar geliştirmeyi ve geliştirilen bu senaryolar çerçevesinde çözüm nerileri kurmayı mümkün kılar. Böylesi bir planlama süreci aynı zamanda olası bir takım krizlerin çeşitli önlemlerin önceden alınarak engellenmesini de mümkün kılacağı için oldukça işlevseldir.

Uygulama Aşaması

Kriz planı başarılı bir kriz yönetiminin mutlak n koşuludur. Bununla birlikte bir kriz planı geliştirmek kadar geliştirilen planı krizin güncel koşullarını gözeterek hayata geçirmek de önemlidir. Krizler statik değil dinamik durumlar olarak ele alınmalı ve uygulama sürecinde bu özellikleri mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Krizlerin dinamik yapıları kriz yönetimi sürecinde kriz yönetimi takımının krize ilişkin sürekli olarak güncel bilgiye sahip olmasını zorunlu hale getirir. Kriz yönetimi takımı eğer krizi hızlı bir şekilde kontrol altına almayı ve ortadan kaldırmayı amaçlıyorsa sürekli olarak kriz hakkında bilgi toplamalı ve topladığı bu bilgileri kriz yönetimi sürecinin bir parçası haline getirmelidir.

Uygulama sırasında mutlaka göz önünde bulundurulması gereken bir diğer önemli nokta ise zamanın yönetilmesidir. Krizin her aşamasında geçen süre kurumun dezavantajına işleyecektir. Çünkü işletmenin bir krizi yönetmesinin uzun bir zaman alması kamuoyunun işletmenin krizi yeterince iyi yönetemediği algısını yaratabilir ve krizin olduğundan daha büyük görünmesine yol açabilir.

Değerlendirme Aşaması

Başarılı bir kriz yönetimi kriz durumunun başarıyla yönetilmesi kadar deneyimlenen kriz durumundan ders çıkarmayı da gerektirir. Bir kriz durumundan ders çıkarmak içinse kriz durumunun dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi önemlidir.

KRİZ İLETİŞİMİ

Kriz yönetimi sürecinin önemli bir parçası kriz sürecinde hedef kitlelerle kurulacak iletişimin yönetilmesidir. Kriz yönetimi gibi kriz iletişiminin yönetimi de profesyonelce ele alınmalı, bir kriz iletişimi takımı oluşturulmalı ve kriz süresince etkili iletişim stratejilerinin kullanılmasına gayret gösterilmelidir.

Kriz İletişimi Süreci

Kriz iletişimi kriz öncesi, kriz dönemi ve kriz sonrası iletişim çabalarını kapsayan uzun süreli bir iştir. Kriz öncesi çabalar kriz unsurlarının fark edilmesini ve alınması gereken önlemler için yol gösterici olmayı amaçlar. Kriz sırası iletişim, kriz sırasında özellikle ilgili hedef kitlelerle bilgi paylaşmaya ilişkindir. Kriz sonrası iletişim çabaları ise algıları etkilemek, pozitif imajı devam ettirmek ve itibarı yeniden oluşturmayı hedefler.

Kriz yönetimi için nasıl bir plan geliştiriliyorsa kriz iletişimi için de benzer bir plan geliştirilmelidir. Bir kriz iletişimi planı, kriz durumunda kurumun göstereceği tavra ilişkin ayrıntılı bir yönerge sağlamalı, potansiyel acil durumları

öngörerek yanıtlar geliştirmeli, kriz iletişimi takımın üyelerinin kimler olduğunu kayıt altına almalı, kriz sözcüsünü ve rollerini belirlemeli, gerekli ekipmanları ve personeli tespit etmeli ve kriz dönemlerine ilişkin prosedürlere dair kılavuzlar ve kontrol listeleri sunmalıdır.

Kriz iletişimi planı hazırlanırken öncelikli olarak kriz sürecinde iletişime girecek hedef kitleler ve bu ilgili hedef kitlelerin bilgi ihtiyaçları belirlenmelidir. Yaşanan krizin büyüklüğüne bağlı olarak kriz iletişimi sürecinde sadece belirli hedef kitlelerle iletişime girmek ya da kurumun tüm mevcut hedef kitlelerini göz önünde bulundurmak gerekebilir.

Kriz dönemlerinde iletişim kurulması gereken en hayati hedef kitle medyadır. Çünkü insanlar kurumun yaşadığı kriz durumuna ilişkin bilgiyi medya dolayısıyla edinirler. Bu nedenden dolayı kriz sırasında ve sonrasında medyayla sağlıklı bir iletişim kurmak ve medyaya krize ilişkin aradığı bilgiyi sunmak çok önemlidir. Kurum medya ile bilgi paylaşmaya yanaşmadığı takdirde medya mensupları bu bilgileri başka kaynaklardan edinmeye yönelecekler ve bu da kurumun bilgi akışı üzerindeki kontrolünü ortadan kaldıracaktır. Kurumun kriz öncesinde olası bir kriz durumunda iletişim içinde olması gereken medya organlarını, bu medya organları içinde olası bağlantı isimlerini ve erişim bilgilerini önceden belirlemesi ve medyayla bu süreçte ilişkileri yönetmeye ilişkin bir stratejiyi önceden geliştirmesi önem taşır.

Kriz İletişimi Takımı

Krize ilişkin enformasyonu ilgili hedef kitlelerle paylaşır

Kriz süresince kurumun hedef kitleden enformasyon saklama ya da enformasyonu manipüle etme lüksü yoktur. Çünkü böylesi bir durumun ortaya çıkması kurumun zaten zedelenme riski altındaki itibarını iyice incinir bir koma getirecektir.

Basın bültenleri hazırlar ve dağıtır

Basın bülteni hazırlanması ve dağıtılması sürecinin özenle yönetilmesi gerekir. Çünkü basın bülteni gönderme sıklığı, basın bülteni gönderilecek medya organlarının belirlenmesi, basın bülteni hazırlanırken kullanılan dil, paylaşılan fotoğraflar gibi çeşitli unsurlar kurumun kriz yönetimi süreci üzerinde de etkili olabilecektir.

Medyaya ve diğer hedef kitlelere ulaşacak tüm materyalleri denetler

Kriz iletişimi takımı kriz süresince kurumun dışarıya açılan kapısı olarak işlev görür. Kriz süresince mevcut duruma ilişkin bilgiyi paylaşmaktan sorumlu olan yegne yetkili kriz iletişimi takımıdır ve bu süreci kriz yönetimi takımıyla koordineli olarak yönetir.

Medyadan gelecek soruları yanıtlar

Kriz dönemleri medyanın krize ilişkin çeşitli sorularına yanıt aradığı dönemlerdir. Bu soruların yanıtını bulmak için gazeteciler öncelikli olarak kuruma yönelirler.

Medya kontak listesini oluşturur ve günceller

Kriz süresince krizin konusuna bağlı olarak kurumun ilgili medya mensuplarının adlarına ve iletişim bilgilerine sahip olması gerekir. Medya kontak listesi sürekli güncellenmelidir. Çünkü gazetecilerin çalıştıkları kuruluşlar ve iletişim bilgileri zaman içinde değişecektir.

Sosyal paylaşım ağlarını kontrol altında tutar

Bilginin sosyal paylaşım ağları üzerinden kontrolsüz bir Şekilde dağılması krizi olduğundan daha büyük gösterebilir ve kurumun itibarı üzerindeki etkisini arttırabilir.

Kurum web sitesini kriz durumuna uygun hale getirir

Günümüzde insanlar bir kurum ya da durumla ilgili bilgi aradıklarında ilk önce interneti kullanmaktadırlar. Bu nedenle kriz zamanlarında internet siteleri önemli bir araç olarak ön plana çıkar ve web sitesinin kriz durumunun gerekleri göz önünde bulundurularak güncellenmesi gerekir.

KRİZ YÖNETİMİ VE YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ

Yeni iletişim teknolojilerinde, özellikle de internet alanında yaşanan gelişmeler günümüzde kriz yönetimi konusu üzerinde kaçınılmaz olarak etkili olmaktadır.

Kurumsal web siteleri özellikle kriz dönemlerinde kurumun mesajlarının medya tarafından dolandırılmadan hedef kitlelere ulaşmasını mümkün kıldığı için kriz yönetimi bağlamında oldukça önemlidir. Kurumun kriz durumları için önceden hazırladığı web sayfası taslakları olması ve kriz ortaya çıktığı anda bu taslakların kullanıma konulması krize hızlı bir şekilde yanıt vermeyi mümkün kılacaktır. Kriz iletişimine ilişkin sayfanın mümkünse ana içerikten ayrı konumlanması ve kriz sayfalarında ana sayfaya link olması tercih edilmelidir. Kriz için tasarlanan web sayfası son güncellemelerin an be an paylaşılması için oldukça efektif bir mecra sunar. Yeni gelişmeler paylaşılırken güncellemelerin tarihinin ve saatinin açıkça belirtilmesine özen gösterilmelidir.

Sosyal medya hem çeşitli kriz durumlarının ortaya çıkmasına hem de ortaya çıkan kriz durumlarının yönetilmesine aracılık edebilir.

Sosyal Medya Örnekleri

- Sosyal Ağ Siteleri (MySpace, Facebook, Faceparty)
- Yaratıcı İş Paylaşım Siteleri
- Video Paylaşım Siteleri (YouTube)
- Fotoğraf Paylaşım Siteleri (Flickr)
- Müzik Paylaşım Siteleri (Jamendo.com)
- Destek Sağlayan İçerik Paylaşımı (Piczo.com)
- Genel Fikri Haklar Paylaşım Siteleri (Creative Commons)
- Kullanıcı Blogları (Cnet.com)
- Kurumsal Bloglar (apple.com, P&G's Vocalpoint)
- Kurumsal Destekli Sosyal Yardım Siteleri (Dove'un gerçek güzellik temalı kampanyasının sitesi, click2quit.com)
- Sadece Davetle girilebilen sosyal ağlar (AsmallWorld.net)
- Mesleki Sosyal Ağlar (LinkedIn)
- Ortaklaşa websiteleri (Wikipedia)
- Sanal dünyalar (Second Life)

- Ticari topluluklar (eBay, Amazon.com, Craig's List, iStockphoto, Threadless.com)
- Podcastlar ("For Immediate Release: The Hobson ve Holtz Report")
- Haber paylaşım siteleri (Current TV)
- Eğitim materyali paylaşımı (MIT OpenCourseWare, MERLOT)
- Açık kaynak yazılım toplulukları (Mozilla's spreadfirefox.com, Linux.org)
- Kullanıcıların online haberleri, müzikleri, videoları ve benzerlerini paylaşmalarına izin veren sosyal bookmarking siteleri (Digg, Newsvine, Mixx it, Reddit)

Çevrimiçi kullanıcıların neredeyse milyarlarla ifade edildiği günümüzde sosyal medya ortamı aynı zamanda kurumlar için kriz durumlarının ortaya çıkmasına neden olabilir. Sosyal medyanın kendisi krizlere neden olabileceği gibi aynı zamanda krizin yönetimi için de oldukça etkili bir mecra sunar.

Kriz öncesi, sosyal medya yaklaşmakta olan bir krizin belirtilerini önceden fark etmek için takip edilmelidir. İlgili bloglar, mikro bloglar, sosyal ağlar ve benzerleri kriz yönetimi bağlamında mutlaka sürekli takip edilmelidir.

Kriz sırasında sosyal medyanın kullanımında temelde izlenmesi gereken üç kural vardır:

- Hazır bulun.
- Hareketin olduğu yerde hazır bulun.
- Hareketin olduğu yerde krizden önce hazır bulun.

Hazır bulunmak, kriz yöneticisinin online dünyadan saklanmaması gerektiğine ilişkindir. Medyanın da dahil olduğu hedef gruplar hem kurumun web sitesini hem de diğer sosyal medya hesaplarını bilgiye erişmek için takip edeceklerdir. Eğer kurum web sitesinde ya da sosyal medya hesaplarında hiçbir şekilde krize ilişkin bilgi paylaşmazsa bu eksiklik hedef kitlelerce hemen fark edilecektir. Bu da kurumun sessiz kalmakla ve bilgi paylaşmamakla suçlanmasına neden olacaktır.

Hareketin olduğu yerde hazır bulunmak krize neden olan sosyal medya mecrası hangisiyse orada kurumun aktif bir kriz iletişimi yürütmesi anlamına gelir. Eğer kriz bir Facebook paylaşımı üzerinden başladıysa o zaman Facebook krize ilişkin tepkinin ilk olarak ortaya konulduğu mecralardan biri olmalıdır.

Hareketin olduğu yerde krizden önce hazır bulunmak önemlidir. Çünkü eğer kriz ortaya çıktıktan sonra bir sosyal mecraya entegre olmaya çalışırsa etkililik düzeyi kaçınılmaz olarak düşecektir. Sosyal medya hesabının, blogun ya da mikro blogun güvenilir olabilmesi için kriz öncesinde kullanılıyor olması ve düzenli bir takipçi sayısına sahip olması gereklidir.

Kriz sona erdikten sonra paydaşlar hala krize ilişkin bir takım bilgilere ihtiyaç duyuyor olabilirler. Sosyal medya hedef kitlelerden gelen böylesi talepleri karşılamak için uygun bir mecra sunar.

3. KURUMSAL İLETİŞİM İÇİN MEDYAYI KULLANMAK

Medya herhangi bir kurum açısından hedef kitlesi ile kuracağı ilişki/iletişim için vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Kurumsal faaliyetlere ilişkin bilgileri içeriğine yerleştirerek, geniş kitlelere ulaştırmak gibi temel bir işlevi yerine getiren medya tanımının içeriği günümüzde çok değişmiştir. Önceleri kitle iletişim araçları denilen gazete, dergi, radyo ve televizyon, hatta sinemayı kapsayan medya kavramı bugün internet ortamında yayıncılığın gelişmesi ile yeni bir anlam kazanmıştır. Sadece haber siteleri değil, sosyal medya ve bloglar yoluyla kurumsal olmayan, tekil şahıslar tarafından yapılan yayıncılık bile bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Medya için en önemli sorun, okuyucu /izleyici/ tüketicilerine yönelik zengin ve güncel içerik üretebilmektir. Teknolojideki gelişmeler, gerek basılı, gerekse elektronik ortamda yapılacak yayıncılık faaliyetleri açısından işleri ziyadesiyle kolaylaştırmıştır. Ancak yayınlanacak içeriğin temini hem zaman, hem de maliyetler açısından hala önemli bir sorundur. İçerik kavramının kapsamı da oldukça geniştir. Sadece yazılı olanlar değil, görsel ve işitsel duylara seslenen ve özellikle yeni iletişim ortamının tümleşik karakterine karşılık gelen fotoğraf, video, grafik gibi görsel materyaller, çeşitli formatlarda ses dosyaları içerik kavramı içinde değerlendirilmektedir. Bu haliyle, kurumların medya ilişkilerini yürüten kişi ve birimlerin ihtiyaç duyduğu yetenek ve kapasite de farklılaşmaktadır.

Yakın bir tarihe kadar, “basınla ilişkiler” den söz ediliyordu. Basınla ilişkiler ağırlıklı, kurumdan bilgi almak isteyen, ya da kurumun yöneticileri ile röportaj yapmak isteyen gazetecilerin taleplerine yanıt vermeyi içeriyordu. Bu süreci yönetenlerin temel sorumlulukları basın mensuplarından gelen talepleri karşılamak ya da kurum açısından olumsuz bulunan istekleri uygun biçimde bertaraf etmektir. Bir biçimde üretilmiş, uygun bulunmayan içeriklerin yayınlanmasına/kamuoyuna ulaşmasına engel olmaya çalışmak da bu faaliyet içinde önemli bir alan oluşturuyordu.

Siyaset bilimi literatürüne 20. yüzyılın başında giren “kamuoyu” kavramı toplumsal düzlemde işleyen her süreç ve kurum açısından geniş halk kitlerinin rıza ve desteğinin ne denli önemli hale geldiğini tespit ve teyit açısından önemlidir. Bu bağlamda, kendini toplumsal işlevleri ile tanımlayan ve var eden, ister kamu, isterse özel alanda örgütlenmiş her kurum çeşitli alt tanımlarla sınırladığı “kamuoyları” ile iletişim kurup, iş ve eylemleri açısından bir anlamda onların desteğini kazanmak/almak ihtiyacını hissetmeye başlamıştır. Özellikle temsili demokrasilerin yaygınlaşması ve güçlenmesi, sanayileşme ile birlikte yükselen tüketim toplumu, artan siyasal bilinçlenme ile birlikte geniş kitlelerin sosyoekonomik ve sosyopolitik faaliyetler üzerindeki etkileme güçlerinin de yükselmesiyle kamuoyunu bilgilendirme kavramının yanına, kamuoyunu oluşturma/biçimlendirme/yönlendirme kavramları da eklenmiştir.

Bu gelişme, kamuoyunun en önemli bilgi kaynağı konumundaki kitle iletişim araçlarına olan ilgiyi artırmıştır. Çünkü geniş kitleler, doğrudan tanık olmadıkları gelişmelere ilişkin bilgileri kitle iletişim araçlarından elde etmekte, karar ve eylemlerini bu bilgilere göre vermektedirler. Bu tespit, kamuoyunu istenen yönde harekete geçirmek için, temel bilgi kaynağı konumundaki kitle iletişim araçlarının içeriğini yönetme konusundaki çalışmaların da temelini oluşturmaktadır.

Bu ihtiyaç doğrultusunda günümüzde gerek kamu gerekse özel sektör kuruluşlarının kurumsal yapıların içinde farklı büyüklüklerde yapılandırılmış ve isimleri giderek basın ve halkla ilişkilerden, kurumsal iletişime evrilen pek çok birimin yanı sıra, doğrudan kurumlara hizmet veren ve medya ilişkilerinin geliştirilmesi açısından hizmet vaat eden pek çok halkla ilişkiler ajansı faaliyet göstermektedir.

MEDYA İLİŞKİLERİ SÜRECİNDE KURUMLARIN POZİSYONLARI

Medya ilişkileri sürecinde kurumların pozisyonları iki biçimde belirginleşir; Pasif/savunmacı pozisyon ve aktif/aktarmacı ve tanımlayıcı pozisyon. Hemen belirtmekte yarar vardır ki, medya ilişkileri bağlamında kurumların nasıl bir pozisyon alacaklarına ilişkin yaklaşımlar kurumsal kültürün bir parçası olmaktan öte, maalesef daha çok üst düzey yöneticilerin, aynı zamanda da kurumlarda medya ilişkileri alanını yöneten sorumluların kişisel tercihleriyle belirlenmektedir. Bu da, ilişkilerde dönemsel değişiklik ve dalgalanmalara yol açmaktadır. Oysa doğru olan, medya ilişkileri alanında tercih edilen pozisyonun yöneticilerin tercihleriyle değişen bir durum olmaktan öte, iç değerlendirme mekanizmalarından geçirilip, kurumsal kültürün kuşaklar arası aktarılan bir parçasına dönüştürülmesidir.

Savunmacı pozisyon: Ağırlıkla sunduğu hizmetler açısından geniş kitlelere hitap etmeyen, çok dar biçimde tanımlanmış hedef gruplarla muhatap olan kurumların tercih ettikleri pozisyon olabilir. Bu pozisyon kurumun ve temsilcilerinin medya ile iletişim kurmak konusunda istek ve performanslarının yüksek olmadığı bir durumu işaret eder. Genellikle yapılacak ve yapılanları anlatmaktan çok, iş, eylem, ürün ve hizmetlerle ilgili olarak kamuoyuna yansıyan bir sorun ortaya çıktığında, yani bir açıklama gereği doğduğunda medya kuruluşları ile iletişim kurulur. Bu da genellikle yanlış olduğu düşünülen bir yansımının düzeltilmesi amacını taşıdığından genellikle “savunmacı” bir pozisyonda kalınır.

Belirleyici pozisyon: Yukarıda da değinildiği gibi, günümüz medya kuruluşlarının en büyük ihtiyacı, okuyucu/izleyici/tüketicilerine yönelik zengin ve güncel içerik üretebilmektir. Bu bağlamda, sürekli bir arayış içindedirler. Ancak, giderek büyüyen toplumsal sistemler içinde, haber olabilecek konuları tespit etmek, kendilerine bilgi sağlayacak gerek uzman, gerekse yazılı doküman bazında kaynakları bulmak, bunları okuyucu/izleyicilerinin dikkatini çekecek biçimde yayınlanacak aracın niteliğine uygun bir içeriğe dönüştürmek konusunda çoğu zaman kısıtlılıklar içindedir. Medya kuruluşlarının çoğunun içinde bulunduğu bu kısıtlılıktan hareketle, kurumların çoğu, içerik sağlama konusunda daha aktif bir tutumu benimsemiştir. Aktif tutum, sadece medyanın işini kolaylaştırmak açısından değil, aynı zamanda kurumun kendi adına yayınlanacak enformasyonun niteliğini belirlemek/kontrol etmek açısından da önemlidir. Günümüzde, gelişmiş ekonomiye sahip ülkelerde, iş dünyasına dair haberlerin neredeyse %90’ı, içeriğe konu olan kurumlarca üretilmekte/karşılanmakta, medya kuruluşlarına bu kurumlarca ya da kendilerine hizmet veren PR (Public Relations/Halkla İlişkiler) firmalarınca gönderilmektedir.

Aktif pozisyonun en önemli yararı, gündemin peşinden sürüklenmek yerine, gündemi belirleme gücüne bağlı olarak, kamuoyunun kuruma/sektöre yönelik algısını da yönetebilmektir. Ancak bu pozisyona yönelen kurumların, medya kuruluşlarının yapı ve işleyişini iyi bilmeleri ve onların ihtiyaç ve önceliklerine göre davranabilme yeteneklerini geliştirmeleri gerekir.

MEDYA KURULUŞLARININ YAPILARI

Ülkemiz şartlarında büyük ve orta ölçekte örgütlenmiş medya kuruluşları, tek merkezli yapılar değildir. Medya ilişkileri kavramı kapsamında, bu alanda çalışan bütün profesyonellerin aklına öncelikle “haber” gelir. Oysa haber, medya içeriğinin yalnızca bir bölümünü oluşturur. Kurumlar, mesajlarını iletmek için, kimi zaman çok da ilgisizmiş/kurgusalmiş gibi görünen TV dizilerini bile kullanabilirler.

Gazetelerde, televizyonlarda her biri farklı biçimlerde yapılandırılmış içerik üretim birimleri vardır. Hatta bu departmanlarda çalışanlar da bağımsız birer karar verici konumda olabilir. İçerik üretiminin önemli bir bölümü, medya kuruluşu tarafından dış kaynaklara (outsorce) delege edilmiş olabilir. Dış kaynak, medya kuruluşuna yayına hazır içeriği temin ve teslim etmekle yükümlüdür. Dolayısıyla söz konusu içeriğe katılmak için, medya kuruluşu ile değil de o içeriği medya kuruluşuna temin eden “yapımcı” ile iletişim kurmak daha doğru sonuçlar üretecektir.

Bu bağlamda, medya ilişkileri açısından aktif pozisyonu benimseyen kurumlar için sayıca güçlü, üretim kabiliyeti açısından da donanımlı ve esnek bir “iletişim departmanına” ihtiyaç olduğu açıktır. Öncelikle yapılması gereken, kurumun hizmet alanları, iletişim kurması gereken hedef gruplar ve stratejik hedefleri göz önüne alınarak, medya sektöründe bağlantı noktası açısından öncelikli olan hangi kuruma (hangi gazete, hangi televizyon, hangi dergi, hangi radyo, hangi internet sitesi), hangi tür içeriğe (haber, araştırma/inceleme, röportaj, köşe yazısı, analiz programı, iş dünyası programı, dizi vb), kim aracılığıyla (muhabir, editör, birim yöneticisi, müdür, köşe yazarı, yapımcı, senarist vb) müdahil olunacağı ile ilgili tespitlerin yapılmasıdır. Bu liste bir kez düzenlendikten sonra sürekli güncellenmesi de önemli bir sorundur. Zira medya sektöründe çalışan hareketliliği oldukça yüksektir. Dolayısıyla medya ilişkilerini yönetmek ve kurumsal ihtiyaçlar bağlamında medya içeriğinde yer bulma çabası sürekli ve yenilikçi yaklaşımlara ihtiyaç duyan bir etkinlik alanı olarak düşünülmelidir.

MEDYA İÇİN YAZMAK

Çalıştığımız kuruma ilişkin çeşitli etkinlikleri duyurmak, katılımı sağlamak ya da bilgi vermek amacıyla hazırladığımız pek çok materyal vardır. Bu materyallerin tümü, çoğu zaman tek bir biçimde, “basın bülteni” olarak isimlendirilir. Oysa işlevlerine göre bu materyaller birbirinden çok farklı niteliklere sahiptir. Bu materyaller temel işlevlerine göre şöyle sıralanabilir;

- **Basın Duyurusu:** Planlanmış bir etkinliği haber vermek ve izlemek üzere medya mensuplarını davet etmek için hazırlanmış metinlerdir. Metinde etkinliğin ne olduğu, etkinliğin gerçekleştirileceği yer, gün ve saat açık biçimde ifade edilmelidir. Basının ilgisini çekmek amacıyla etkinliğin önemine ilişkin açıklamalara yer verilmelidir. Etkinliğe ünlü biri ya da üst düzey bir devlet görevlisi katılacaksa, bu husus duyuruda mutlaka yer almalıdır. Ayrıca, ulaşım ve etkinlik yerine girişle ilgili özel bir düzenleme söz konusu ise bu husus açıkça belirtilmelidir.

- **Basın Bülteni:** Ortaya çıkmış ya da çıkacak bir olguyu, üretilmiş ya da üretilecek bir ürün ya da hizmeti, meydana gelmiş ya da gelecek bir olayı medya kuruluşlarına aktarmak için hazırlanan metinlerdir. Basın bültenin en önemli özelliği, günlük haber medyasında kullanılan dile uygun biçimde yazılmasıdır. Zaman olarak, “di” li geçmiş, gelecek ve geniş zaman kipleri kullanılır. Medya kuruluşunun haber başlığı olarak kullanılabilceği bir başlığa yer verilir. Aynı bir haber metninde olduğu gibi, bültene konu olan olay ya da olgu ile ilgili temel bilgi giriş bölümünde anlatılır. Ayrıntılar arasında önemliden, önemsizce doğru bir sıralama yapılır. Olay ya da olgular gazetecilerin anlayabileceği bir dil ve sadelikle anlatılır.

- **Basın Açıklaması / Basın Bildirisi:** Tartışmalı bir durumda ya da bir kriz anında, kamuoyuna bilgi vermek, kurumun görüşlerini dile getirmek amacıyla, medyaya dağıtılmak üzere hazırlanan metinlerdir. Basın açıklaması/bildirisi tüzel kişilik, yani kurum adına yazılabileceği gibi; kurum yetkililerinin ismiyle de yayınlanabilirler. Basın açıklaması hazırlarken, açıklamaya konu olan olay ya da olgu etrafında kalmaya, anlaşılır bir dil kullanmaya ve konuyu en fazla bir sayfa içinde toparlamaya özen gösterilmelidir. Açıklama eğer kurum yetkilisinin imzasıyla (onun ağzından) yayınlanacaksa, metin hazırlanırken söz konusu kişinin kullandığı dil özelliklerine dikkat etmek gerekir. Açıklamanın muhabirler tarafından habere dönüştürüleceği göz önünde bulundurularak, haberde ön plana çıkarılması istenen hususlar, açıklama metninde kısa ve çarpıcı cümlelerle ifade edilmelidir.

- **Basın Bilgi Notu:** Özellikle basının izlemesi için davet edildiği, açılış, temel atma, proje tanıtımı gibi toplantılarda basına dağıtılmak üzere hazırlanmış, söz konusu olay ya da olguya ilişkin etraflı ve ayrıntılı bilgi içeren metinlerdir. Basın bilgi notlarını hazırlarken, konunun ilgili yönlerini çeşitli ara başlıklar halinde düzenlemek, metinden yararlanacak basın mensuplarının ilgisini çekmek açısından yararlı olacaktır.

- **Basın Dosyası / Basın Kiti:** Medya mensuplarının katıldığı herhangi bir etkinlik sırasında haberlerini hazırlarken onların işlerini kolaylaştıracak materyallerin bir araya toplandığı dosyalar sadece katılımcı medya kuruluşlarına değil, söz konusu etkinliği izleyemeyen diğer kuruluşlara dağıtılabilir. Son dönem uygulamalarda, fotoğraf ve videolar da dahil bütün içeriği bir “USB Belleğin” içine yerleştirmek

ve medya mensuplarına bu belleği dağıtmak yaygınlaşmaktadır. Ama özellikle etkinlik sırasında akışı izleyebilmek açısından, konuşma metni, basın bülteni, bilgi notu gibi dokümanların basılı hallerini de içeren bir dosya, medya mensuplarının işini kolaylaştıracaktır. Basın kiti ayrıca kurumun promosyon malzemelerini de içerebilir.

MEDYA GÖNDERİLERİNDE KURUMSAL KİMLİK ÖGELERİNİ KULLANMAK

Medya kuruluşlarına gönderilmek üzere hazırlanmış metinler/materyaller mutlaka kurum kimliğini yansıtan antetli (başlıklı) kağıtlara basılmalı, elektronik postalar ya da internet üstünden paylaşılan bütün dokümanlar resmi e-posta adreslerinden, kurumsal kimlik öğelerini barındıracak tasarımlar içinde ilgililere ulaştırılmalıdır. Bu uygulama kurumsal imaj açısından önemli olduğu kadar, medya kuruluşları için de kaynağın güvenilirliğini teyit açısından önem taşımaktadır.

Günümüzde pek çok malzeme, medya mensuplarına elektronik posta yoluyla ulaştırılmaktadır. Kurumların medya ilişkilerini yürüten sorumlular, ilişkide buldukları medya mensuplarının üye olduğu mail grupları oluşturup, bunları geliştirebilirler. Böylece ihtiyaç halinde mesajlarını tek bir e posta ile geniş bir gruba ulaştırmak mümkün olacaktır.

Kimi zaman medyaya ulaştırılacak görsel malzemeler, e-posta ile gönderilemeyecek denli büyük dosyalar olabilir. Bu gibi durumlarda, malzemeyi kurum web sitesine yükleyip, karşı tarafa dokümanın indirileceği adresi göndermek günümüzde bilinen ve sık kullanılan bir yöntemdir.

Diğer bir önemli husus da, ister basılı, isterse elektronik ortamda olsun, medyaya gönderilecek metinlerde mutlaka, sorumlu kişi ve büroların, gazetecilerin kolaylıkla ulaşabilecekleri, telefon ve diğer iletişim bilgilerine yer verilmesidir. Kurumsal iletişim departmanlarının medya mensupları için kolay ulaşılabilir olması, olası pek çok sorunu önceden önleyebilir.

Günümüzde önemi giderek azalıyor olsa da, özellikle faks gönderilerinde, gönderme işleminin kesilmesi gibi teknik sorunlar göz önüne alınarak, çok gerekli olmadıkça bir sayfadan daha uzun metinler gönderilmemesine dikkat edilmelidir.

Ama ister faks yoluyla, isterse elektronik posta yoluyla olsun, önemli görülen çalışmalar bakımından gönderi yapılan medya mensuplarını, bir kez de telefonla aramayı ve mesajın ellerine ulaşıp ulaşmadığını kontrol etmeyi bir

alışkanlık haline getirmekte de yarar vardır. Çünkü medya mensupları yoğun çalışma tempolarında kendilerine ulaştırılan içeriğin farkına varamayabilirler. Ayrıca, böylesi bir yöntem insani ilişkilerin geliştirilmesi için önemli bir imkân da yaratabilir.

Sonuç olarak, bir kurum adına medya ilişkilerini yürütme sorumluluğu, sürekli ve yaratıcı bir çaba içinde olmayı gerektirir. Öncelikli sorumluluk, medya kuruluşlarının işleyişi hakkında bilgilenmek, medya mensuplarının çalışma ve düşünme pratiğini kavrayabilmektir. Alan çok değişkendir ve bir olay için sonuç getiren bir yöntem, diğer bir olay için iş görmeyebilir. Her bir gelişme kendi içinde yeniden ve yeniden değerlendirmeyi gerekli kılar. Bu nedenle, medya ilişkileri alanında faaliyet gösteren departmanlar, sorumlular ve çalışanlar, günlük gelişmelere karşı çok duyarlı olmalıdırlar. Kurumları hakkında içerik üretiminde en az medya mensupları kadar istekli ve becerikli olmalıdırlar. Çok büyük hacimlere sahip raporları özetleyebilmek, kurumlarındaki gelişmeleri bir gazeteci bakışıyla görebilmek, kurum çıkarlarını öncelemek ve korumak, ama aynı oranda da, muhabirlerin aradığı, “çarpıcılığı” vurgulayabilmek, bunu da belli sıklıklarla yapabilmek becerisini gösteren her sorumlu ve birim bu alanda, gelişen bir başarı trendini yakalayabilir.

İKİNCİ BÖLÜM: BASIN AÇIKLAMASI VE SUNUMU

1. MEDYA İÇİN METİN ÜRETİLMESİ

Medya kavramı günümüzde giderek çeşitlilik arz etmektedir. Bunlar arasında en yaygını yazılı, görsel ve sosyal medyadır.

Medya için üretilen metinler medya organlarında muhabirler tarafından haber yapılacağından bu metinlerde kullanılan dil oldukça önem taşımaktadır.

Medya için üretilen metinlerde (basın açıklamalarında) kullanılan dil oldukça sade ve anlaşılır olmalıdır. Metinler ayrıca, kısa ve somut bilgiler içermelidir.

Bu metinler yazılırken, önemli unsurlar ihmal edilmemelidir.

Basın metinlerinden söz ederken, medya ile ilişkilere de önem verilmelidir. Bu çerçevede günlük gelişmeler yakından izlenmeli, bu gelişmeler ışığında neyin basın açıklaması gerektirdiği veya gerektirmediği öngörüsüne sahip olunmalıdır.

Basın açıklaması hazırlarken bir yandan kurumun çıkarlarını korumak, mahremiyet arz eden konularda ketum olmak diğer yandan da muhabir bakışıyla, gazetecilerin aradığı çarpıcılığı vurgulayabilmek önemlidir.

Habercilikte kullanılan herkesin bildiği 5N1K kuralı basın açıklamalarında farkında olmadan çoğu zaman yer almaktadır.

Basın açıklamaları genel olarak “ne oldu?” ve “nasıl oldu?”, “hangi gerekçeyle oldu?” gibi sorulara cevap verir nitelikte olmalıdır.

Basın açıklaması metni hazırlanırken, tıpkı bir olayı hikaye ediyormuşçasına, önemliden önemsizye doğru bir sıra izlenmelidir. Bir başka deyişle giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bulunmalıdır.

Basın açıklamalarında, özellikle önemli olaylarda yanlış haberlerin medyada yer almasını önlemek için seri davranmak yerinde olacaktır. Ancak “doğruluk” hiçbir zaman “yanlış bilgiye” feda edilmemelidir.

Metinlerde cümle uzunlukları büyük önem taşımaktadır. Kurumların görev alanı gereği çok uzun, mesleki terminolojinin yoğun olduğu cümlelerden oluşan basın açıklamaları, basın mensupları tarafından haber yapılırken yeterince anlaşılabilir.

Mahkeme karar metni şeklinde basın açıklamaları yazılmamalı, bunun yerine ortalama 2-3 satırlık cümleler tercih edilmelidir. Böyle olduğu zaman haberi yapacak olan muhabirin işi kolaylaşmış olur.

Eğer basın açıklaması metninde birden fazla unsur yer alıyorsa o zaman bu unsurları ayrı cümlelerde ifade etmek yerinde olacaktır. Hatta her bir un-

suru ayrı ayrı cümleye bölmek hem metni anlaşılır hale getirecek hem de unsurların çok daha net biçimde fark edilmesini sağlayacaktır. Birçok unsur aynı cümlede ifade edilmeye çalışılırsa cümle uzunluğu da aynı ölçüde artacağından metnin anlaşılması zorlaşacaktır.

Örneğin karar duruşmasına ilişkin bir açıklamada, birden fazla sanığa verilen farklı cezaları tek cümlede toplamak yerine her bir sanık için ayrı ayrı cümleler yazmak daha doğru olacaktır. Eğer eşdeğer cezalar alan sanıklar varsa ve kapsamı aynı ise o zaman bunlar tek cümlede toplanabilir.

Bazı haber bültenlerinden konuya ilişkin örnek cümleler:

Örnek 1.

...Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yürütülen FETÖ/PDY soruşturması kapsamında gözaltına alınan 9 şüpheli emniyette ifade verdikten sonra ...Adliyesi'ne getirildi. Şüphelileri sorgulayan mahkeme biri emekli albay, biri emekli astsubay, 3'ü emekli emekli memur ve 2'si subay, 7 kişinin tutuklanmasına hükmetti. Mahkeme 2 şüphelinin ise adli kontrol şartıyla serbest bırakılmasına karar verdi.

Bu cümlelerin sonunda kullanılan fiiller "...tutuklanmasına hükmetti, ...serbest bırakılmasına karar verdi" basın açıklamasında "...tutuklanmıştır, ...adli kontrol şartıyla serbest bırakılmıştır" şeklinde ifade edilmesi doğru olacaktır.

Örnek 2.

...FETÖ/PDY elebaşı Fethullah Gülen hakkında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni ve Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etmek, silahlı terör örgütüne üye olmak... vb." suçlarından ağırlaştırılmış müebbet hapis istenmektedir.

Bazı basın açıklamaları metninde ilgili yasanın madde ve fıkraları yer almaktadır. Bu madde ve fıkraların ne anlama geldiği haberi yapacak muhabir tarafından bilinmeyebilir. Bu nedenle bu tür açıklamalarda ilgili maddeleri daha açık yazmak konunun daha anlaşılabilir olmasını sağlayacaktır.

Basın metinlerinde "doğru bilinen" bazı yanlışlar;

- "...6 yıl hapis cezasıyla cezalandırıldı" yerine "...6 yıl hapis cezası verildi"
- "...tahliye oldu" yerine "tahliye edildi"

- “...yüzde 3 oranında arttı” yerine “...yüzde 3 arttı”
- “...olarak gerçekleşti” yerine “...gerçekleşti”
- “...alıcı kılığına giren polis” yerine “alıcı gibi davranan polis”
- “...25-28 Şubat tarihleri arasında...” yerine “...25-28 Şubat arasında...”
- ”15.03.2017...” yerine “15 Mart 2017...”
- “Olayda 3 tane insan öldü...” yerine “Olayda 3 kişi öldü”
- “...ticari taksiye binip kaçtı...” yerine “...taksiyle kaçtı”
- “...terör örgütü operasyonu” yerine “terör örgütüne yönelik operasyon”
- “...PKK terör örgütü “ yerine “terör örgütü PKK”
- “yasa dışı terör örgütü” yerine “terör örgütü” (terör örgütü zaten yasadışıdır)
- “...Mahkemesinde görüldü duruşmaya...” yerine “Mahkemesindeki duruşmaya”

Basın açıklaması hazırlanırken, açıklamada hangi unsurların yer alacağına ilişkin anahtar kelimeleri belirleyip hazırlık yapmak metni oluşturma sırasında kolaylık sağlayacaktır.

ÖRNEK SENARYOLAR

Örnek Senaryo - 1

15 Mart 2017 tarihinde ...plakalı bir kamyon Diyarbakır'dan Ankara'ya doğru hareket etmiştir. Kamyonda eşyanın yanı sıra uyuşturucu da vardır. Şoförü A.Y. dir. Kamyonda iki kişi daha vardır. A.Y. yönetimindeki ...plakalı kamyon alınan ihbar sonucu takip edilmektedir. (İhbar kimi zaman başka bir ilin emniyeti tarafından diğer il emniyet yetkililerine vs. verilebilir ya da birileri ihbar etmiş olabilir.) Kamyon Ankara-Kırıkkale karayolunda Ankara/Elmadağ ilçesi yakınlarında narkotik şube ekiplerince durdurulur. Sürücü A.Y.'nin üst araması yapılır ardından dedektör köpekle kamyon aranır. Kamyonun gizli bölmelerinde 5 kilo 300 gram esrar ele geçirilir. Sürücü A.Y. ile birlikte kamyondaki iki kişi gözaltına alınır. Mahkemeye sevk edilir ve tutuklanırlar.

1. Böyle bir senaryoda basın açıklamasını yazmadan önce anahtar kelimeleri sıralayalım.

- 15 Mart 2017
- Sürücü A.Y. ve kamyonunda 2 kişi
- Diyarbakır'dan Ankara'ya
- Narkotik ekipleri ve dedektör köpekler
- Ankara'nın Elmadağ ilçesi yakınında durduruyor
- Üst araması ve kamyon aranıyor
- Gizli bölmede 5 kilo 300 gram esrar
- Varsa suçun niteliği (uyuşturucu ticareti suçundan)
- A.Y. ve 2 kişi gözaltı ve mahkemeye sevk

2. Bu ipucu kelimeleri not ettikten sonra geriye sadece bu kelimelere cümle giydirme işi kalmıştır.

Burada en önemli unsuru basın metninin başına almakta yarar vardır.

Yukarıda bahsettiğimiz “ne oldu?” sorusunun cevabını vereceğiz.

Basın açıklamalarında giriş çarpıcı nitelik taşımalıdır.

“Ankara'nın Elmadağ ilçesi yakınında bir kamyonla yönelik operasyonda veya Ankara'nın Elmadağ ilçesi yakınında bir kamyonun durdurulması sonucu yapılan aramada, 5 kilo 300 gram esrar ele geçirilmiştir.”

Sonrasında ise “nasıl oldu?” sorusunun cevabı basın açıklamasında verilir.

“Bir ihbarı değerlendiren veya ...ili Emniyet Müdürlüğü'nün ihbarını değerlendiren Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şubesi ekipleri 15 Mart 2017 tarihinde, Diyarbakır'dan İstanbul'a gitmekte olan ...plakalı kamyonu Ankara-Kırıkkale karayolunda Elmadağ ilçesi yakınında durdurmuştur.

Sürücü A.Y ve söz konusu kamyondaki iki kişinin üst araması yapılmış ardından Narkotik Şube Ekipleri dedektör köpeklerle birlikte kamyonunda arama gerçekleştirilmiştir.

Yapılan aramada kamyonun gizli bölmelerine yerleştirilmiş 5 kilo 300 gram esrar ele geçirilmiştir.

Sürücü A.Y. ve kamyonunda bulunan 2 kişi (veya şüpheli 3 kişi) kişi göz altına alınarak ...uyuşturucu ticareti suçundan mahkemeye sevk edilmiştir.”

Söz konusu basın açıklaması medya tarafından genellikle şu şekilde habere dönüştürülür.

“Ankara’nın Elmadağ ilçesi yakınında düzenlenen operasyonda bir kamyonunda 5 kilo 300 gram esrar ele geçirildi.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan açıklamaya göre, bir ihbarı değerlendiren Narkotik Şubesi ekipleri A.Y. yönetimindeki ...plakalı kamyonu Ankara-Kırıkkale karayolunda Elmadağ ilçesi yakınında durdurdu.

Dedektör köpeklerle yapılan aramada söz konusu kamyonun gizli bölmelerine yerleştirilmiş 5 kilo 300 gram esrar gele geçirildi.

Sürücü A.Y. ile birlikte kamyondaki 2 kişi gözaltına alınarak uyuşturucu ticareti yapmak suçundan mahkemeye sevk edildi. (ya da şüpheli 3 kişi gözaltına alınarak ...suçundan mahkemeye sevk edildi”

Örnek Senaryo - 2

Adana’nın Seyhan ilçesinde 2 Şubat 2017 tarihinde akşam saat 22.00 sıralarında bir vakıfa ait öğrenci yurdunda yangın çıkmış. Yangında 11’i öğrenci ile 1 öğretmen hayatını kaybetmiş, 16’sı öğrenci 8’i görevli personel 24 kişi yaralanmış, yaralılar ambulanslarla derhal Adana il ve ilçelerindeki civar hastanelere nakledilmiş ve tedavi altına alınmışlardır. Yaralılardan 2 öğrencinin hayati tehlikesi bulunmaktadır. Olayla ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı derhal bilirkişi heyeti görevlendirmiş. Heyet yangının çıkış sebebini araştırıyor. Yangınla ilgili soruşturma da başlatılmış.

1. Örnek senaryo 2 ile ilgili basın açıklamasını yazmadan önce yine anahtar kelimelerin listesi yapılır.

- 2 Şubat 2017
- Adana/Seyhan ilçesi
- 11 öğrenci, 1 öğretmen öldü
- 16 öğrenci, 8 personel yaralı
- Bilirkişi inceleme
- Soruşturma

2. Artık basın açıklamasını yazmaya hazırız. Anahtar kelimeleri cümle haline getireceğiz.

“Adana’nın Seyhan ilçesinde 2 Şubat saat 22.00 sıralarında özel bir vakfa ait öğrenci yurdunda meydana gelen yangında 11 öğrenci ile 1 eğitimci hayatını kaybetmiştir.

Söz konusu yangında 16’sı öğrenci, 8’i görevli personel 24 kişi yaralanmış ve yaralılar olayın hemen ardından ambulanslarla Adana il ve ilçelerindeki hastanelere nakledilmiştir.

Yaralıların tedavisi sürmekte olup 2 öğrencinin hayati tehlikesi bulunmaktadır.

Olay üzerine Cumhuriyet Başsavcılığımızca görevlendirilen bilirkişi heyeti incelemelerini sürdürmekte olup yangının çıkış sebebini araştırmaktadır.

Ayrıca meydana gelen bu üzücü olaya ilişkin Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından soruşturma başlatılmıştır.”

NOT : Bu tür olaylarda kamera karşısında yapılan açıklamalarda;

“Bu üzücü olayda hayatını kaybeden öğrenciler ve eğitimcimize Allah’tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına başsağlığı, yaralı öğrenci ve görevli personele de Allah’tan şifa diliyorum” temennisi yerinde olacaktır.

Basın açıklamalarında aynı özneyi tekrar etmek yerine;

- söz konusu olayla ilgili, ...
- anılan tarihte
- konuya ilişkin
- şüpheliler
- adı geçen şüpheliler vb. farklı girizgâh, özne ve bağlaçlar kuşkusuz açıklamayı daha akıcı hale getirecektir.

Yukarıdaki Adana/Seyhan yangın örneğinde olduğu gibi bazı olaylar devamlılık arz eder.

Örneğin bu olayda hayatını kaybedenlerin kimlikleri belirlendikçe vb. başka unsurlar geliştikçe ikinci, bazen üçüncü açıklamalar gerekir.

Örneğin bilirkişi heyeti yangının çıkış sebebini elektrik kontağından kaynaklandığını belirlemesi halinde;

Başka bir açıklamaya daha gerek duyulur. Önceki açıklamalardaki temel

unsurlar korunur ya da kısaca hatırlatır ve eklenir.

“Görevlendirilen bilirkişi heyeti yangının elektrik kontağından kaynaklandığını tespit etmiştir” ibaresi eklenir.

Bazı basın açıklamaları bir gazete veya bir televizyonda yer alan asılsız haberlere ilişkin de olabilir.

Bu durumda yapılacak basın açıklamaları şöyle başlayabilir;

“...tarihli ...gazetede ya da bazı medya organlarında ...başlıklı ...haberde yer alan unsurlar asılsızdır/gerçeği yansıtmamaktadır. Bu nedenle söz konusu habere ilişkin basın açıklaması yapılması zarureti doğmuştur/bu nedenle konuya ilişkin ...şu şekildedir denilip açıklamaya geçilir.

Bu tür basın açıklamalarında bazı vurgu kelimeleri ve değişik cümleler kullanmak yerinde olabilir. Örnek:

– Söz konusu haberde yer alan ...tamamen/kesinlikle gerçek dışıdır.

– “Haberde yer alanın aksine olay, ...şeklinde gerçekleşmiştir...”

“Haberde yer alan ...ifadeler tamamen asılsız olup, doğrusu... şekildedir.”

2. GÜZEL VE ETKİLİ KONUŞMA

SES

İnsan kulağının duyabildiği titreşimlerin genel adı sestir. Ancak konuya diksiyon açısından baktığımızda, duyabildiğimiz her titreşimin ses olarak anlaşılması gerektiğini görürüz. Gürültü de bir sestir ama konuşma eyleminin içine girmez. Kastedilen, konuşmak amacıyla oluşturarak çıkardığımız düzenli titreşimlerdir.

Ses, akciğerlerimizdeki havanın nefes verme sırasında gırtlığımızdaki ses tellerini titreşmesi ile çıkar. Sesin oluşumuna katkıda bulunan organlarımızın çoğu (diyafram kası, akciğerler, ağız ve burun) aynı zamanda solunumda da görev alırlar. Tabi ki sesin oluşumuna katkıda bulunan bütün bu organların sağlıklı ve bilinçli kullanılması kaliteyi etkileyecektir. Sesleri güzel ve temiz çıkarabilmek için burundan nefes almak, dişleri sıkmamak, alt çeneyi rahat bırakmak ve gerektiğinde ağızımızı iyi açmak önemlidir.

Çıkardığımız sesler, değişik özelliklerine göre birbirinden ayrılabilirler. Bu ayırımı yaparken sadece sesin gürlüğü (şiddeti) değil, çıkan sesin yüksekliği ve tınısı da dikkate alınmalıdır. Zaten ses kalitesi, ses tellerinin titreşim gücü ile ilintili olup bu gücü ağız, burun ve gırtlak boşluğundaki ses tınlatıcıları aracılığı ile arttırmak mümkündür.

Sesin Nitelikleri

Konuşma sesinin adeta şarkı söylüyormuşçasına melodik, kulağa hoş gelen pürüzsüzlük ve sevimlilikte olması beklenir. Sesi fazla zorlamadan, uygun perdede, çıkarabilmek önemlidir. Her insanın sesi bir diğerinden farklı olduğundan, kimseye özenmeden, abartmadan, kendi ses kapasitemizi ve sesimizin niteliğini bilerek konuşursak başarılı oluruz.

Sesin niteliklerini üç başlık altında toplamak mümkündür:

- Şiddet
- Yükseklik
- Tını

İyi Bir Konuşma Sesinin Özellikleri

Solunum ve ses organlarında, doğuştan getirilen ya da çeşitli nedenlerle sonradan ortaya çıkan bazı hastalıklar, eksiklikler yoksa aslında her ses, iyi bir konuşma sesi özelliği taşır veya doğru yönlendirmelerle bu özelliğe kavuşabilir. Şiddet, yükseklik, tını nitelikleri açısından istenilen kalitede olan ama bazı söyleyiş kusurları bulunan, hatta yöresel ağız sorunu olan kişiler bile dikkatli bir çalışma sonucu başarılı olabilirler. Önemli olan, iyi bir konuşma sesinin özelliklerini kendi sesimize kazandırabilmektir. Bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

- İşitilebilirlik
- Akıcılık
- Açıklık
- Esneklik
- Kulağa Hoş Geliş

Ses Kusurları

Bu kusurların kaynağı, sağlık bozuklukları veya özellikle küçük yaşlarda edinilen hatalı davranışlar olabilir; akciğerlerdeki, bronşlardaki, solunum ve ses yolundaki birtakım rahatsızlıklar doğru ve güzel ses çıkarmamızı engelleyebilir. Ayrıca doğuştan getirilen ya da birtakım kazalar sonucu oluşan, dil, diş, dudak, burun bozuklukları da ses çıkarmamızı etkiler. Günümüzde bu tip organ rahatsızlıkları ve bozuklukları kolaylıkla tedavi edilebilmektedir.

Küçük yaşlardaki hatalı davranışlar sonucu oluşan ses bozuklukları genelde ses ve solunum organlarını yanlış kullanmaktan, sesleri yanlış yerlerden çıkarmaktan kaynaklanır. Gırtlığını çok zorlayarak, bağıra bağıra konuşan bir çocuğun sesi, kalıcı olarak kısılabılır.

NEFES

Solunum, nefes alma ve nefes verme olarak iki aşamadır. Bu aşamaların ana işlevi hayatı sürdürürebilmek için gerekli havayı alıp, karbondioksiti dışarı vermek, ikinci işlevi ise konuşmayı sağlamaktır. Gerek nefes alırken gerekse verirken önerilere dikkat edilir, belirtilen alıştırmalar bir program çerçevesinde aksatmadan uygulanırsa ses organları rahat çalışacak, bu da sese ve konuşmaya olumlu katkılarda bulunacaktır. Günlük yaşantı da dâhil konuşma eyleminin gerçekleştiği her ortamda, ideal olan kusursuz bir diksiyona sahip olmakta, nefesin gerekli biçimde alınıp verilmesi önemlidir. Özellikle konuşmayı “iş” edinenlerin solunumlarını geliştirmeleri zorunludur.

Nefes; derin, sık, çabuk, düzenli, sinirlenmeden ve gürültüsüz alınmalıdır.

SÖYLENİŞ VE BOĞUMLAMA

Söyleniş Özellikleri

Söyleniş (söyleyiş) kelimelerin, ses, hece, tonlama ve vurgularla birlikte, konuşma organlarının doğru hareketleriyle, kurallarına uygun bir şekilde seslendirilmesidir.

Söyleyişte kelimeler tane tane çıkarılmalı, anlaşılır olmalıdır. Güzel bir söyleyiş tarzını, bağırarak ya da hızlı konuşmak değil, sesleri doğru çıkarmak ve kelimeleri doğru telaffuz etmek yaratır.

Suat Taşer, “Konuşma Sanatı” kitabında şöyle demiştir:

“Kelimelerin yerlerine kelimelerin kendilerini değil de, birtakım çarpıtılmış seslerden oluşan parçaları koymak, bence bir adamın ağız yerine burnunu, kulağı yerine gözünü, burnu yerine parmağını koymaya benzer. Başlangıç sesleri birbirine karışarak acayip bir ses karmaşası hâline gelen kelime, bence burnu ezilmiş surat gibidir. Sonu yutulan bir kelime de dudaksız bir adamdır.”

“Gelişigüzel konuşan, dil duygusundan yoksun, adam sendeci, kelimeleri birbiri içine tikiştirmeyi alışkanlık hâline getirmiş birini dinlerken ister istemez, bal kavanozuna düşen bir sineği ya da bütün güzellikleri çirkinleştiren sulu sepkenli, sisli, çamurlu bir bahar havasını düşünürüm.”

Ülkemizin pek çok yöresinde farklı söyleyiş biçimleri olduğu için, konuşma dilinde birliği sağlamak amacıyla, fonetik kurallar açısından en doğru özellikleri taşıyan ve bir kültür dili olarak kabul edilen “İstanbul Türkçesi” esas alınmıştır.

Ğ Ünsüzü

Alfabenin dokuzuncu harfi. Art damak ünsüzlerinin yumuşak (tonlu) ve sürekli olanı. Kullanım sıklığı açısından yirmi üçüncü sırada gelir.

Konuşma dilinde kullanmadığımız bu ünsüzü, ses bilgisi (fonetik) bakımından incelendiğimizde ince ünlülerle ön damakta, kalın ünlülerle de art damakta boğumlandığını söyleyebiliriz.

Türkçede yazı dilinde kullanılmasına karşın; konuşma dilinde bulunmayan “ğ” ünsüzü, genellikle kendisinden önce gelen ünlünün yarım ses daha uzatılmasıyla söylenir ve sözcüklerde kesinlikle bir ünlüden sonra yer alır. Sözcüklerin başında hiç kullanılmayan “ğ”, tek heceli sözcüklerde sonda, çok heceli sözcüklerde ise genellikle ilk ve daha sonraki hecelerde, son hecede pek rastlanmaz.

Tek Heceli Sözcükler: Ağ, Bağ, Cağ, Çağ, Çiğ, Dağ, Fiğ, Liğ, Loğ, Sağ, Sığ, Tığ, Tuğ, Yağ, Yeğ, Yuğ

Çok Heceli Sözcükler: Ağa, Ağaç, Ağı, Bağa, Bağnaz, Beğeni, Boğa, Böğür, Ciğer, Çağanoz, Çığırkan, Dağarcık, Değirmi, Dığdık, Doğaç, Eğe, Göge, İğrip, İğrenç, Kağan, Kâğıt, Koğuş, Lağım, Loğusa, Mağrip, Miğfer, Muğlak, Nağme, Oğlak, Öğreti, Rağmen, Sağdıç, Seğirtmek, Siğil, Soğurmak, Söğüş, Tebellüğ, Tuğra, Uğraş, Üğrünmek, Yağız, Yeğen, Yeğın, Yığın, Yoğun, Züğürt (*)

• “Ğ” ünsüzünün önünde ve ardında bulunan “a” ve “ı” sesleri söyleyişte “ğ” nin yitirilmesiyle yan yana kalarak önce ünlü kayması oluştururlar, sonra “a” sesi daha zayıf olan “ı” sesini kendisine benzeterek uzun bir “a” sesine dönüşür.

Ağız~A:z	Bağış ~ Ba:ş	Yağış ~ Ya:ş
Sağır ~ Sa:r	Çağır ~ Ça:r	Bağır ~ Ba:r
Dağıt ~ Da:t	Ağır ~ Ar	

• İki ünlü arasında yer alan “k” ünsüzü önce “ğ” sesine dönüşür ardından da “y” ünsüzü halini alır:

Bakmak-a	→ Bakmağa	→ Bakmaya
Gülmek-e	→ Gülmeğe	→ Gülmeye

- “Ğ” ünsüzü “e” ya da “i” ünlülerinden sonra geldiğinde “y” ünsüzüne dönüşür:
Eğlence > Eylence, Eğilmek > Eyilmek, Teğmen > Teymen, Eğitim > Eyitim
- “O” ya da “ö” seslerinden sonra geliyorsa “v” sesine dönüşme olasılığı vardır:
Döğme > Dövme, Söğmek > Sövmek, Oğmak > Ovmak,
- Günümüz Türkçesinde kimi sözcüklerin ortasında ve sonunda görülen “ğ” sesi, Ana Türkçedeki ön ve art damak “g” seslerinin yumuşaması sonucu ortaya çıkmıştır:
Ağız > Ağız, Igaç > Ağaç, Boga – Buga > Boğa, Buguc > Buğu, İgit > Yiğit
- Sonunda “ğ” ünsüzü bulunduran tek heceli Türkçe sözcükler vardır ama burada da g>ğ dönüşümü söz konusudur:
Yag > Yağ, Dag > Dağ, Sag > Sağ, Çıg > Çığ

Önemli Uyarı: Anlamları ve yazılıştan farklı bazı sözcükleri, “ğ” ünsüzünün söyleniş özellikleri ile karıştırmamak gerekir:

Öğle (gün ortası) / Öyle (o şekilde)   Eğer (şayet, olur ki) / Eyer (oturmalık)
Çiğ (pişmemiş) / Çiy (su damlası)   Öğün (yemek vakti) / Övün (iftihar et)

Geniş Ünlülerin Daralması

Türkçede bulunan ünlü harflerin alt çenenin aşağı-yukarı hareketlerine bağlı olarak geniş (a, e, o, ö) ve dar (ı, i, u, ü) ünlüler olarak ikiye ayrıldığını belirtmiştik. Türkçede her ne kadar genellikle yazıldığı gibi okunan, konuşulan bir dil olsa da, bazı söyleyiş kuralları gereği, konuşurken yazılanı her zaman bire bir söyleyemeyiz. Türkçede bazı ünsüzler, yerleri ve çıkış biçimleri açısından ünlüleri etkiler ve değişimlerine neden olur.

- Sözcüğün kök ya da gövdesinin sonunda “a” veya “e” geniş ünlülerden biri varsa, sözcük ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda (Türkçede iki ünlü yan yana gelemeyeceğinden) araya “y” kaynaştırma ünsüzü girerek geniş ünlüleri darlaştırır ve “ı”, “i” ya da “u”, “ü” ünlülerine dönüştürür. Yazılış ve söyleyiş arasında önemli bir fark oluşturan bu özellik “y” ünsüzünün darlaştırma etkisinden kaynaklanır.

Yazılışı	Okunuşu	Yazılışı	Okunuşu
Anla-y-abilmek	Anlıyabilmek	Ekle-y-en	Ekliyen
Ara-y-acak	Arıy(ı)cak	İncele-y-en	İnceliyen
Başla-y-an	Başlıyan	Özle-y-en	Özliyen
Bekley-y-en	Bekliyen	Sakla-y-acak	Saklıy(ı)cak
Bilme-y-erek	Bilmiyerek	Sula-y-an	Sulıyan

- Bu darlaşmanın yazı diline de yansıyan örneği ise, şimdiki zaman eki [-yor] un eklendiği sözcüktedir. [-yor] eki ile oluşturulan sözcüklerde “y” sesinin daraltıcı etkisiyle eylem kökünde bulunan geniş ünlü daralmakta, bu durum hem yazıda hem de konuşmada kendisini göstermektedir.

Ağla + yor = Ağlıyor, Anla + yor = Anlıyor, Ara + yor = Arıyor, Başla + yor = Başlıyor,

Dinle + yor = Dinliyor, Kokla + yor = Kokluyor, Söye + yor = Söylüyor

- Eylem ve eylemsi türetmeye yarayan [a], [-an], [-acak], [-ecek], [-erek] gibi ardıllar, sözcüğün kökü eğer ünlü ile bitiyorsa (Türkçede iki ünlü ses yan yana gelemeyeceği için) ünlü çatışmasını önlemek amacıyla “y” kaynaştırma ünsüzü (*) ile birleştirilirler. Yazımda gösterilmese de “y” ünsüzü kendisinden önceki ünlüyü konuşma sırasında darlaştırır.

Sözcüğün Aslı	Yazılışı	Söyleniş-1	Söyleniş-2
Ağla-y-acak	Ağlayacak	A:lıyacak	A:lıycak
Anla-y-abilmek	Anlayabilmek	Anlıyabilmek	Anlıyabilmek
Ara-y-acak	Arayacak	Arıycak	Arı:(y)cak
Başla-y-an	Başlayan	Başlıyan	Başlıyan
Bekle-y-ecek	Bekleyecek	Bekliyicek	Bekli: cek
Bekle-y-e-dursun	Bekleyedursun	Bekliyedursun	Bekliyedursun
Bil-me-y-erek	Bilmeyerek	Bilmiyerek	Bilmi: (y) rek
Kapa-y-acak	Kapayacak	Kapıycak	Kapı: (y) cak
Tara-y-a-ma-y-acak	Tarayamayacak	Tarıyamıycak	Tarıyamıycak
Yürü-y-ecek	Yürüyecek	Yürüyecek	Yürü: (y) cek

- [-Acak]’ın eklendiği sözcüğün kökü bir ünsüzle bitiyorsa herhangi bir geçiş sesine gereksinim duyulmaz. Ancak konuşma sırasında bu kez de [-acak] ekinin ilk ünlüsünde bir daralma görülür.

Ol + acak = Olucak, Ver + ecek = Vericek, Gör + ecek = Görücek,
Al + acak = Alıcak

Yumuşak g'nin (ğ) kendisinden önceki ünlüyü uzatma özelliğinin konu-
nuşma diline yansması ile bu durum karıştırılmamalıdır.

Git + ecek(ğ) + im = Gideceğim = Gidice: m (Ayrıntılı bilgi için "ğ"
konusuna bakınız.)

- "Demek" ve "Yemek" eylemlerinden bu eklerle türeyen sözcüklerde
"y" ünsüzünün darlaştırma etkisi yazıda da görülür:

Sözcüğün Aslı	Yazılışı	Söylenişi
Ye-e-ecek	Yiyecek	Yiyecek
De-e-yen	Diyen	Diyen
Ye-e-ebilmek	Yiyebilmek	Yiyebilmek
De-e-emedi	Diyemedi	Diyemedi

- "Y" ünsüzü "i" ünlüsü ile bir arada bulunduğu genellelikle düşer ve
"i" ünlüsünün uzun söylenmesine neden olur.
De-y-ecek-sin > Diyeceksin > Di:çeksin
Gel-meli-y-se-m > Gelmeliysem > Gelmeli:sem
Ver-me-y-ecek > Vermeyecek > Vermিয়েcek > Vermi:cek
- Buyuru kiplerinde [-y]'nin darlaştırma özellikle pek görülmez:
Bekle-y-in > Bekleyin, Dinle-y-in > Dinleyin, Ara-ma-y-ın > Aramayın
- [-idi], [-imiş], [-ise] ek eylemleriyle olan birleşmelerde de görülmez:
Görse-y-idi > Görseydi, Araba-y-ise > Arabaysa, Gülse-y-imiş >
Gülseymiş
- [-ici] eki ile türemiş sıfatlarda kullanılmasa da olur:
Dinle-y-ici > Dinleyici > Dinli:(y)ci, Atla-y-ıcı > Atlayıcı,
Okşa-y-ıcı > Okşayıcı, Bile-y-ici > Bileyici > Bileyci
- Ad çekimlerinde "y" nindarlaştırıcı etkisi yoktur:
Anne-y-e > Anneye, Baba-y-ı > Babayı, Abla-y-a > Ablaya

3. DİKSİYON VE HİTABET

Bir ses çıkarabilmek ve konuşabilmek için nefese ihtiyacımız vardır. Çıkardığımız sesin, yaptığımız konuşmanın kulağa hoş, kaliteli ve dinlenebilir gelmesi için kullandığımız nefesin de kaliteli olması gerekir. Doğru kullanılan bir nefesle cılız olmayan, duyulur, güçlü bir sesle konuşmak, konuşmanın içeriğine uygun, gerekli yerlerde, anlamı destekleyici duraklamalar yapmak, ifademizi, düşünce ve duygularımızı doğru iletecek tonlama ve vurgulama yapmak mümkündür. Doğru kullanılan nefes konuşmayı tekdüzelikten kurtarır. Doğru nefes sözcükleri oluşturan seslerin iyi boğumlanmasını ve anlaşılır olmasını sağlar.

Konuşma sırasında doğru solunum yapabilmek için şu üç nokta unutulmamalıdır:

- Akciğerlerde yeterince hava biriktirmek.
- Bu havayı tasarruflu kullanmak.
- Konuşurken rahat olmak.

Ne kadar derin nefes aldığımızı zannetsek de diyafram kullanmadan aldığımız nefes akciğerlerimizin en fazla yarısını dolduracaktır. Akciğerlerimiz üst kısmı dar, alt kısmı daha geniş göğüs kafesi içinde yer alır. Diyafram kullanmadan aldığımız nefes ciğerlerimizin sadece üst kısmını doldurmaya yeter. Bu da iyi bir konuşma için gereken koşulların oluşmasını sağlamaz.

Diyafram göğüs kafesinin altında yatay olarak yer alan bir kastır. Göğüs boşluğunu karın boşluğundan ayırır. Nefes alırken diyafram kası düzleşir ve böylece göğüs boşluğunun hacmi artar, akciğerlere daha fazla yer açılır. Nefes verirken de tam tersi yukarı doğru yükselir.

Nefes burundan alınmalıdır. Ancak çeşitli sağlık sorunları nedeniyle burundan nefes almanın mümkün olmadığı durumlarda konuşmanın acıcılığı açısından ağızdan nefes almak daha doğru olabilir. Diyafram nefesi kullanırken başka kaslara da ihtiyacımız vardır. Bunlar karın ve el kaslarıdır.

Doğru diyafram nefesi için bedenin dik, kolların, boyun ve omuzların rahat (kasılmamış) olması gerekir.

- Konuşurken nefes cümle başında alınır. Nefesin bittiği zaman anlamı bozmayacak bir boşlukta ya da bir virgülden sonra tekrar nefes alınır.
- Nefes akışa bırakarak bilinçsizce değil, düşünerek karın ve bel kaslarının katılımıyla alınır.
- Doğru nefesle ses duyulup anlaşılacak bir tona ulaşacak, konuşma rahatlıkla dinlenebilecek bir acıcılığa kavuşacaktır.
- Nefes, derin, sık, çabuk, düzenli, gerilmeden, gürültüsüz alınmalıdır.

NEFES ALIŞTIRMALARI

- Midenin adeta sirta yapıŐtıđını hissedercesine burundan derin, çok büyük bir nefes alın ve nefesi boŐaltın.
- 1-4-2 formülü: (1 sn. de nefes al, 4 sn. tut, 2 sn. de ver.)
- Derin nefes alın , yavaş yavaş bırakırken aaaaaah ah ah
- Derin nefes alın. Yavaş yavaş bırakırken; a-e-ı-i-o--u-
- Derin nefes alın. DüŐük ses ve az hava harcayarak papapapa
Sonra yüksek sesle tekrarla.
- Derin nefes alın, sürekli olarak; Ssssssssssssssss
Kesintili olarak; ssssssssssss
- Derin bir nefes alın. (hop) hecesini bir solukta ve bağırarak; hophophophop

İYİ BİR KONUŞMA SESİNİN ÖZELLİKLERİ

İŞitilebilirlik

Kişinin sesini karŐısındakilere duyurabilmesi, ilk Şarttır. Eğer ne söylediğimizi iŐitemiyorlarsa dinleyicilerle iletişim kuramayız ve boŐuna konuŐmuŐ oluruz. Yine bütün sözcüklerin anlaşılır olmasına dikkat etmeliyiz. Kısık sesle konuşmak kadar gereğinden fazla yüksek sesle konuşmak da doğru değildir. En iyisi, sesin Şiddet ve yüksekliğini bulunan ortama göre ayarlamaktır. Açık havada, kapalı ortamlarda veya kalabalıkta sesin yoğunluğu aynı olmayacaktır. İŞitilebilir sesin doğru soluk alıp verme ile ilgisi olduğunu aklımızdan çıkar-mamalıyız.

Zayıf ya da aşırı yüksek ses iŐitme bozukluğundan, yanlış bir rneği taklit etmekten, yorgunluktan, heyecandan kaynaklanabilir.

Kulağa hoş geliş

İşitilebilir, akıcı ve açıklık taşıyan bir ses bile zaman zaman sıkıcı olabilir. Kulak tırmalayan, genizden gelen ya da madensel sesler hoş gitmez. Vurgusuz konuşmalar gibi, abartılı vurguların kullandığı konuşmalar da hoş gitmez. Seslerin tam hakkını vermeye özen göstererek kulağa hoş gelen bir ses sağlayabiliriz. Doğru nefes alıp verebiliyorsak, pürüzsüz bir ses çıkarıp, bu sesi yerinde ve doğru vurgularla, güzel bir tonda, anlaşılabilir sözcüklerle ve takip edilebilir bir hızda karşımızdakilere aktarabiliyorsak, bu ses kulağa hoş gelecektir.

Bükümlülük / Esneklik

Sesimizi kullanırken mutlaka tekdüzelikten kaçınmalıyız. Esnek olmayan, tekdüze bir ses aynı zamanda sıkıcıdır ve ilgiyi dağıtır. Yerinde yapacağımız ton, hız değişiklikleri ve vurgularla sesimize esneklik kazandırabiliriz. Tabii ki bütün bunlar doğal olmalı, yapmacık değişikliklere heves edilmemelidir. Bir konuşmanın aynı ses tonuyla başlayıp bitmesi, dinleyiciler açısından takip edilmesini güçleştirir, dikkati dağıtır. Konuşmanın yapısına göre, duygu ve düşüncelerin değişiminde, sesin de değişimi gereklidir. Bu yüzden, iyi bir konuşma sesinin aynı zamanda mutlaka gerekli esnekliğe sahip olması da şarttır.

Konuşan kısık ve titrek çıkan bir ses kullanıyorsa, kendine güvensiz, heyecanlı, sinirli, çekingen biri olarak, kontrollü ve güçlü bir ses kullanıyorsa kendinden emin, girişken biri olarak algılanır.

Yumuşak bir ses tonu ise dinleyende hem ikna edici hem kolay ikna edilebilen ya da utangaç, kibar bir izlenim bırakır. Normalde tiz olmadığını bildiğimiz bir ses korku, sinir, neşe gibi duyguları yansıtır. Normalde pes olmadığını bildiğimiz bir ses üzüntü, yorgunluk, depresyon ya da birini tahrik isteği olarak algılanabilir. Duygusuz, düz, renksiz ses ise normalde böyle değilse bıkkınlık, can sıkıntısı, yorgunluk anlatır. Bazen de bu ses kıskançlık, öfke gibi bazı kuvvetli duyguları gizlemek için kullanılır.

SES KUSURLARI

Kuvvetsizlik

Sesiniz kuvvetsiz ve yeterince çıkmıyor olabilir. Bu da hafif sesle, çekinerek konuşma alışkanlığından, özenmemekten ve yeterince alıştırma yapmaktan kaynaklanabilir.

Aşağıdaki alıştırmalar bu konuda sizlere yardımcı olacaktır:

Ağzınız açarak “a” sesini verin.

Soluk verirken bu sesi gitgide artan bir şiddetle çıkarmaya çalışın.

Birdenbire ve aynı şiddeti sürdürerek “a” sesini çıkarın.

Yoruluncaya kadar, sesinizin şiddetini çoğaltıp azaltarak “a” sesini çıkarmaya devam edin.

“a” sesini çıkarırken kısa soluklar verin ama sesiniz, oldukça gür bir tonda olsun.

Ses Titrekliliği

Sesiniz yeterince kuvvetli olmasına karşın, konuşurken titretebilir. Sesinizi zorlamaktan mümkün olduğunca kaçınarak aşağıdaki alıştırmaları yapın:

- Çok kısa bir süre içinde ve çok şiddetli olmayan bir “a” sesi çıkarınız.
- Bu sesi şimdi de bir parça daha yüksek sesle ve biraz daha uzun süreyle çıkarınız.
- Böyle hiç durmadan, giderek biraz daha gür ve daha uzun süreli bir “a” sesi çıkarmaya çalışınız.
- Sesiniz yorulmaya başladığında biraz dinlenip alıştırmaya devam ediniz.

Tiz ve Keskin Ses

Bazı sesler oldukça tiz çıkar ve kulağı tırmalarcasına rahatsız eder. Eğer bu tip bir sese sahipseniz aşağıdaki alıştırmalar sesinizin daha güzel çıkmasında size yardımcı olacaktır.

Ağzınızı açarak olabildiğince çok soluk alın ve ciğerlerinizi havayla doldurun. Soluğunuzu verirken, rahat bir şekilde ve gırtlığınızı kasmadan bir ses (örneğin “a” sesi) çıkarın. Bağırmaktan ve sesinizi tizleştirmekten mümkün olduğunca kaçının. Unutmayın ki, istenilen sonucu alabilmek için bu alıştırmayı sıklıkla ve oldukça uzun bir süre tekrarlamanız gerekecektir.

Bu uzun sürenin sonunda istediğiniz tonda bir sesi çıkarmayı başardığınızda artık hecelere geçebilirsiniz. Yine aynı şekilde çok soluk alarak ve kendinizi zorlamadan, soluğunuzu verirken heceyi de söyleyerek çalışmalarınıza devam ediniz. Her defasında değişik hecelere çalışırsanız sıkılmaz, aynı zamanda da değişik seslerle çalışmış olursunuz. Bu çalışmanın ilerleyen aşamalarında heceleri uzatarak çıkarmanız yararlı olacaktır.

Hecelerle çalışma aşamasını da bitirdikten sonra cümlelerle yapılacak alıştırmalara geçebilirsiniz. Bir kitap ya da metni alarak ve yine heceler üzerinde durarak, pes bir ton çıkarmaya gayret edip çalışmanızı sürdürünüz. Her hecede soluk alıp, bir sonraki heceyi soluk verirken çıkarmaya mutlaka dikkat ediniz.

ARTİKÜLASYON / BOĞUMLANMA / ANLAŞILIRLIK

Artikülasyon, ağız ve onun içinde yer alan diğer konuşma organlarının doğru kullanılması, sesleri doğru yerden ve doğru zamanda çıkarılabilmesidir. “Efendim, anlamadım!”, “Hızlı konuşuyorsun.”, “Tane tane konuş” gibi cümleleri sık duyuyorsanız ya eksik boğumlanma yapıyorsunuzdur ya da konuşma hızınız yüksektir. Sesleri çıkarırken, ses yolunun herhangi bir yerinde meydana gelen kapanma ve daralmaya “boğumlanma” diyoruz. Boğumlanma harfleri sese dönüştürmektir. Bu dönüşümün doğru ve yerinde olması ise konuşma organlarımızı doğru kullanmakla mümkündür. Her sesin boğumlanma bölgesi ya da noktası farklıdır. Konuşurken ağızını açmayan, dudaklarını yeterince oynatmayan kişiler sesleri doğru boğumlanma noktasından çıkaramazlar. Ağızlarından örneğin a yerine ı sesi, o yerine u sesi çıkar. Ayrıca dudaklar yüzde mimik oluşmasını sağlayan organlardan biridir. Dudaklarını yeteri kadar oynatmayan kişiler dümdüz, ifadesiz bir yüze ve ifadeye sahip olurlar. İfadesiz yüz tonlamayı da engeller.

Artikülasyonunuz eksikse sizi dinleyenler, dikkat harcıyıp anlamaya çalışacaklar ama bir süre sonra yorulup, sıkılıp sizi anlamaya çalışmaktan vazgeçeceklerdir. Ayrıca boğumlanması zayıf kişiler kendileri de konuşurken yorulurlar. Bu yorgunluk konuşmalarına da yansır. Konuşmaları da yorgun düşer, güçsüzleşir. Böylece etkiden yoksun bir konuşmacı olurlar.

Konuşma organları, alt çene, dudaklar, dişler, diş etleri, dil, damaktır. Bunlardan alt çene, dudaklar ve dil hareketli organlardır. Hareket etmeyenler ise dişler, diş etleri ve damaktır. Bazı sesleri damağın daha gerisinden çıkarırız. Burası yumuşak ya da art damak olarak adlandırılır. Dişlere yakın olan ön bölüm ise ön damak ya da sert damak olarak adlandırılır. Bazı sesleri de oradan çıkarırız.

Boğumlanma Çalışmaları

Dil;

- Dili ağız içinde sakız çiğner gibi çiğneme.
- Dil dışarda dudakların bir köşesinden öbür köşesine hareket ettirme.

- Dili çıkartarak çeneye, buruna, kulaklara doğru geri gevşetme.
- Dil ucunu üst, alt diş ve diş etlerine dayayıp dışarı doğru gerip gevşetme.
- Dili üst, alt, ön, arka tüm dişlerin arasına artık temizler gibi girmesi.
- Hızlı ve anlaşılabilir bir şekilde
- La lalalakakakaka laka lakalalakaka

Çene;

- Ağız açıp kapatma
- İleri geri, sağa sola oynatma

Dudak;

- Ağız kocaman aç, dudakları büzmeye çalış.
- Dudakları büzüp ileri doğru çıkar, sonra yanlara doğru ger. (Yavaş, sonra hızlı)
- Hızlı hızlı;
- Mamomamo
- Ağız kapalı dişler birbirine değerken;
- mı mu mı mu

TÜRKÇEDE SESLER

Yazı dilinde yirmi dokuz harf kullanırız. Bunlardan “ğ” ünsüzü konuşmada ya hiç söylenmez ya da onun yerine başka ünsüz geçer. “ğ” hariç tüm harfler konuşurken de bir ses olarak vardır. Konuşma sırasında bazı harfler uzun-kısa, kalın-ince, açık-kapalı olarak seslendirilir. Bu nedenle konuşmada, yazarken kullandığımız 29 harften daha fazla ses kullanırız.

Ünlüler:

Konuşurken kullandığımız sözcükler hecelerden, heceler de harflerden yani seslerden oluşurlar. Ünlü harfler “ses” in kendisidir. Ünlüler olmasa ses çıkaramayız. Ses yolunda hiçbir engelle karşılaşmadan, en kolay çıkarılan seslerdir ve ağızda boğumlanırlar. Ünlüler, başka bir harfin yardımı olmadan tek başına söylenebilirken, ünsüzleri çıkartırken mutlaka ünlü bir sesin yardımına ihtiyaç vardır.

	DÜZ (Dudak)		YUVARLAK(Dudak)	
	GENİŞ (Çene)	DAR (Çene)	GENİŞ (Çene)	DAR (Çene)
KALIN (Dil)	A	İ	Ö	Ü
İNCE (Dil)	E	İ	Ö	Ü

Söylenişinde Değişiklik Olan Ünlüler

A, (a) Ünlüsü:

Kalın “a” : Anne, Abla, Yaya

İnce “a (â)” :Âlkol, Lâle, Lâstik, Hâlbuki

Uzun “a (a:)”Na:ne, Ca:hil, Sa:bit, Ta:rih, Ma:sum

E, (e) Ünlüsü:

Açık “e”: Evet, Erkek, Esmer, Ben, Sene, Eski, Efe, Şen

Kapalı “e (é)” :méndil, bénzin, hémsire, gécé, élbise, péncéré, téncéré, génç, élli, kéndi, témmuz, zéngin, şémsiye, dénk, yém, dénge, énzim, én, téménni, émmi, hém, yémyéşil, rénk, sémt, önemli, éldiven, ként, kalém, él

İ, (i) Ünlüsü:

Normal “i”: İzci, Tilki, İlmik, İkiz, İyi, Tipi, Çivi

Uzun “i (i:)” :Aş:ret, İ:cat, Bi:çare, Tari:kat, Hi:le, Şi:ve, Adli:, Askeri:, Bedeni:, Cevabi:, Edebi:, Fizi:ki:, Tarihi:, Di:ni:, Merkezi:, Milli:, Mahalli:

O, (o) Ünlüsü:

Normal “o”: Obruk, Obur, Odak, Ofis, Ofset, Oğlak, Oğul, Olta

İnce “o (ô)” : Lobut, Loca, Lokum, Lokanta, Lokomotif, Lokma, Lodos, Loş, Lonca

U, (u) Ünlüsü:

Normal “u”: Ucuz, Uçak, Bulut, Çuha, Huzur, Koşul

İnce “u (û)” : Hükümet, Sükûnet, Meskûn, Sükût

Uzun “u (u:)” : A:su:de, A:hu:, Memnu:niyet, Ucu:be

Ünsüzler:

Ses yolunda bir kapanma ya da daralmayla engellenerek yani boğumlanarak oluşan seslerdir. Ancak bir ünlü yardımıyla söylenirler. Çıkış yerlerine, çıkış biçimlerine, ses tellerinin titreşimine göre gruplara ayrılırlar.

	SERT		YUMUŞAK	
	Sürekli	Süreksiz	Sürekli	Süreksiz
DUDAK	f	P	m, v	b
DiŞ	s, ŝ	ç, t	j, l, n, r, z	c, d
DAMAK	-	k	ğ, y	g
	h	-	-	-

Söylenişlerinde Değişiklik Olan Ünsüzler

G, (g) Ünsüzü:

İnce ünlülerle damağın ön kısmından çıkar

Gâh, Gâvur, Gel, Gör, Göl, Gül, Güya, Güç, Gizem, Gelincik, Gölge, Güzellik, Giysi

Kalın ünlülerle damağın arka kısmından çıkar

Gar, Garez, Garanti, Gazap, Gıpta, Gırtlak, Gırnata, Gıybet, Gocuk, Gondol, Gulyabani, Gurbet, Gurur

K, (k) Ünsüzü:

İnce ünlülerle damağın ön kısmından çıkar.

Kâr, Kâğıt, Kâh, Kâse, Kâhin, Hükümet, Meskûn, Mahkûm, Mahluk, Sükût, Kel, Kep, Kin, Kir, Kör, Köz, Kül, Kür

Kalın ünlülerle damağın gerisinden çıkar.

Kar, Kaz, Kıl, Kır, Koç, Kor, Kur, Kuş

L, (l) Ünsüzü:

İnce ünlülerle damağın ön kısmından çıkar.

Laf, Lâm, Lâkap, Lanet, Lapa, Loş, Lokma, Losyon, Lojman, Lokanta, Lup, Lunapark, Lumbago El, Bel, Kel, Çil, Fil, Pil, Gol, Hol, Rol, Böl, Çöl, Gül, Kül, Tül

Kalın ünlülerle dil üst dişlerin dibinde daha arkadan çıkar.

Al, Kıl, Yıl, Bol, Kol, Sol, Dul, Kul, Pul

Ğ, (ğ) Ünsüzü:

a-a ve a-ı sesleri arasındaysa, “a” yarım ses uzar.

sağanak	→ sa:nak	ağır	→ a:r
dağarcık	→ da:rcık	kağıt	→ ka:t
mağara	→ ma:ra	yağış	→ ya:ş

e-i seslerinin arasında ya da yanında ise “y” sesine dönüşür.

Değişim	→ deyişim	değnek	→ deynek
eğme	→ eyme	eğilim	→ eyilim
eğitim	→ eyitim	diğer	→ diyer
ciğer	→ ciyer	eğer	→ eyer
meğer	→ meyer	beğeni	→ beyeni

Geniş Ünlülerin Daralması

Sonu ünsüzle biten eylem kökü gelecek zaman eki olan (-ecek), (-acak) ile bağlandığında, kök içinde a, e, ı, i ünlüleri varsa, ekin başındaki (a) (ı) ya (e) (i) ye dönüşür.

Kök içinde o, ö, u, ü varsa, ekin başındaki (a) (u) ya(e) (ü) ye dönüşür.

Kır + acak	→ kırıcak	sil + ecek	→ silicek
Getir + ecek	→ getiricek	gel + ecek	→ gelicek
Yap + acak	→ yapıcak	don + acak	→ donucak
Dur + acak	→ durucak	ol + acak	→ olucak
Gör + ecek	→ görücek	göl + ecek	→ gölücek
Dön + ecek	→ dönücek	sür + ecek	→ sürücek
Kur + acak	→ kurucak	bil + ecek	→ bilicek

Eylem kökü ünlüyle bitiyorsa (-a, -e), (-an, -en), (-arak, -erek), (-acak, -ecek) eklerini aldıkları zaman iki ünlü yan yana gelemeceği için araya “y” kaynaştırma sesi girer, “y” kaynaştırma sesi kendinden önceki (a) yı (ı), (e) yi (i)sesine dönüştürür.

Anla + y + a	→ anlıya	→ anlayabilmek	→ anlayabilmek
Anla + y + an	→ anlıyan	→ anlamayan	→ anlamıyan
Anla + y + arak	→ anlıyarak	→ anlamayarak	→ anlamıyarak
Söyle + y + e	→ söylye	→ söyleyebilmek	→ söylyebilmek
Söyle + y + en	→ söylyen	→ söylemeyen	→ söylemiyen
Söyle + y + erek	→ söylyerek	→ söylemeyerek	→ söylemiyerek

Köke (-acak, -ecek) ekleri bağlandıklarında bir söyleyiş kuralı daha eklenir, (-acak, -ecek) ekleri eylem kökünü gelecek zaman kipine dönüştürdüğünde “y” kaynaştırma sesi eylem kökünün sonundaki ünlüyü daraltır, eklerin başındaki ünlüleri düşürür.

Anla + y + akan	→ anlıyacak
Oturma + y + akan	→ oturmıyacak
Gülme + y + ecek	→ gülmiycek
Söyle + y + ecek	→ söylyecek

4. BEDEN DİLİ

Beden dili vücudumuzun duruşu, yüz ifademiz, göz hareketlerimiz yaptığımız jest ve mimiklerin toplamından oluşur. Beden dili genç bir bilim dalı sayılır. Bu alandaki araştırmaların öncüsü İran doğumlu Ermeni asıllı bir bilim adamı olan Albert Mehrabian yaptığı araştırmaların sonucunda iletişimde sözcüklerin etkisinin %7, tonlamanın %35, beden dilinin de %55 etkili olduğu sonucuna varmıştır. Bu üç unsur arasında uyumsuzluk varsa insanlar beden dilinin ne anlattığına inanmaya meyillidir. Çok açık bir örnek verecek olursak korkuyla büzüşmüş ve titreyen sesiyle “senden korkmuyorum” diyen bir çocuğu hayal edin. Söylediği mi doğru beden dilinin anlattığı mı? Bilim adamlarının yaptığı araştırmalara göre iletişimde beden dilinin etkisi konuşmaktan çok daha etkilidir. O yüzden önemli konuları telefonla konuşmak doğru değildir.

Beden dili bütün canlılarda vardır. İnsanoğlu da bu dili içgüdüsel olarak kullanır ve karşısındakinin verdiği mesajı anlar. Beden diliyle ilgili yapılan araştırmalar beden dilinin kültürden bağımsız olarak var olduğunu göstermek-

tedir. Bu alandaki araştırmalar ortaya çıkmaya başladıktan sonra beden dilinin içgüdüsel olarak mı var olduğu yoksa sonradan mı öğrenildiği sorusu da tartişılmaya başladı. Yani beden dili içinde bulunduğumuz kültürün sonucunda dil gibi öğrendiğimiz bir Őey mi yoksa evrensel mi? Özellikle görme engelli insanlarla yapılan araştırmalar ikincisinin doğru olduğunu gösteriyor. Yani görme engelli bir kişi de hepimiz gibi aynı hareketlerle beden dilini kullanıyor. Görerek öğrenme Őansı olmadığına göre...

Sonuç olarak Őunu söyleyebiliriz. Hepimiz aslında bu dili biliyoruz, konuşuyoruz ve anlıyoruz. Bu konuda alacağımız iyi bir eğitim sayesinde çevremizle iletişimde çok daha başarılı olabiliriz. Hem kendimizi daha iyi anlatırız hem de karşımızdakini daha iyi anlarız.

5. TOPLULUK ÖNÜNDE KONUŞMA

Kıyafetlerimizi, üstümüzü başımızı, genel görünüşümüzü ayna karşısında ya da birsinin yardımıyla kontrol etmeliyiz.

Yapacağımız konuşmayı gözden geçirmeliyiz. İyi bir metin değerlendirme için metni okumalı ve anlamalıyız. Kendi anlamadığımız bir metni iyi okuyamayız.

Konuşma yapacağımız mekanı önceden görmek iyi olur. Eğer önceden görme Őansımız olmaz ise kürsüye geldiğimizde konuşmaya aceleyle başlamadan bir süre oyalanmak ve yerimize alışmak faydalı olur.

Konuşmaya başlamadan önce mutlaka bizi izleyenlere hitap etmeliyiz. Sayın basın mensupları, değerli konuklar vs.

Karşımızdaki kalabalığın her bölgesine eşit hitap etmeliyiz. (W tekniği). Herkes ile göz teması kurduğumuz duygusunu yaratmalıyız.

Ortamda kamera varsa ayrı bir tavır sergilememize gerek yok. Kamerada sonuçta orada bulunan bir gözdür. Özel olarak kameraya hitap etmeye gerek yoktur.

Kürsü yardımcımızdır. Ancak kenarlarından sıkı sıkıya tutmaktan, ya da üstüne yaslanmaktan kaçınmalıyız.

Rahat olmalıyız. İzleyiciler beden dilinizden içinde bulunduğunuz durumu algılar. Kendinizden emin ve rahat görünürseniz bu ortamdaki genel havaya yansır.

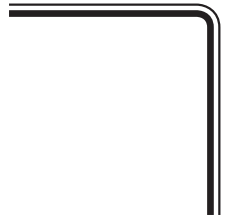
Gülümsemek güzeldir ve bulaşıcıdır. Ama tabii ki konuşmanın ciddiyetine bağlı olarak kullanmamız gerekir. Bazı durumlarda ters etki de yaratabilir.

Kısa cümleler kurmak işimizi kolaylaştırır.

Konuşma bitiminde bir cümleyle teşekkür etmeliyiz.

Topluluk Önünde Konuşma

- 1) İyi bir hazırlık ve plan yapmak
- 2) Dinleyici topluluğunun özelliklerini bilmek
- 3) Konuşma süresine bağlı kalmak ve 20 dakikayı geçmemek
- 4) Konu başlıklarını notlar halinde aktarmak
- 5) Ezber yapmadan kartlar üzerinde hazırlanmak (en fazla 5 satır, en fazla 5 kelime)
- 6) Konuşma mekanını önceden kontrol etmek
- 7) Bizi dinleyenler ile göz göze gelmek
- 8) Kalabalık topluluklara konuşma yaparken her bölgeye eşit hitap etmek
- 9) Görüntümüze önem vermek
- 10) Klasik giyinmek
- 11) Modadan mümkün olduğunca kaçınmak
- 12) İlk izlenim çok önemli (ilk izlenim için ikinci bir şansınız yok)
- 13) Yapacağımız konuşmaya iyi odaklanmak
- 14) Mikrofonu kendimize göre ayarlamak, teknolojiden yararlanmak ama önceden test etmek
- 15) Bir kürsü olsa bile kürsünün arkasına çok saklanmamak doğal ve samimi olmak
- 16) Beden dilimizi iyi kullanmak ve görgü kurallarına uygun hareket etmek
- 17) Kendimizden emin görünmek
- 18) Sesimizi iyi kullanmak ve sesimizin değişik tonlarından yararlanmak
- 19) Kısa cümleler kurmak
- 20) Başarısızlığı asla düşünmemek

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YARGI MEDYA İLİŞKİLERİ VE ADLIYE BASIN SÖZCÜLÜĞÜ

1. YARGI-MEDYA İLİŞKİLERİ

Günümüz iletişim ve medya çağı olarak nitelendirilmektedir. Teknolojideki gelişmelerle birlikte dünyanın en ücra köşesinde yaşanan olay ve gelişmelerden anında haberdar olma imkanı sağlanmıştır.

Yargıya güvenin artırılması ve medyanın doğru bilgilendirilmesi açısından medya yargı ilişkileri büyük önem taşımaktadır. Adalet Bakanlığı yargı medya ilişkilerinin geliştirilmesi konusunda önemli projelere imza atmış, önemli çalışmalar hayata geçirilmiştir.

Adalet Bakanlığı tarafından medya ile yargı ilişkileri konusunda önemli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bunlardan biri de Strateji Geliştirme Başkanlığınca Avrupa Birliği Eşleştirme Projesi olarak yürütülen “Kitlesel Medya ve Yargı Arasındaki İlişkilerin Güçlendirilmesi Projesi” olmuştur.

Medyada, yargısal faaliyetlerle ilgili olarak çoğunlukla olumsuz haberlerin çıktığı görülmektedir. Yargısal faaliyetlerde olumlu adımlar ve kararların kamuoyuna doğru yansıtılmaması nedeniyle genellikle olumsuz karar ve işlemler medyada yer bulabilmektedir.

Medyanın görevi soruşturmalar ve yargı kararları ile ilgili kamuoyunu doğru bilgilendirmek olmasına rağmen genellikle medya mensuplarının ya habercilikte hız yarışı nedeniyle ya da kötü niyetli ve maksatlı olarak kamuoyunu doğru bilgilendiremediği durumlarla sık sık karşılaşmaktadır.

Medya iletişiminde doğru bilinen yanlışlar, gerçekmiş gibi yansıtılan algılar bazen doğruların ve gerçeklerin önüne geçebilmektedir. Bu nedenle medyanın doğru ve hızlı şekilde bilgilendirilmesi yanlışların ve algıların önüne geçebilecektir.

Medyayı bilgilendirmenin değişik yöntemleri bulunmaktadır. Yazılı basın açıklaması yapılarak soruşturma ve kovuşturma aşamaları ile ilgili olarak medyanın bilgilendirilmesi sağlanabilir. Görsel basının bilgilendirilmesi sözlü açıklama yöntemi ile yapılmaktadır. Böylece görsel bilgilendirme daha etkili olmaktadır.

Medya mensuplarının dava süreçlerini yakından takip edebilmelerine imkan sağlanması hem soruşturma hem de kovuşturma aşamalarının kamuoyuna doğru yansıtılması açısından fayda sağlayacaktır. Duruşma salonlarındaki dava süreçlerinin medya mensupları tarafından takip edilmesine yönelik olarak gerekli tedbirlerin mahkeme başkanları ve hâkimler tarafından alınması önem taşımaktadır.

Yargı-medya ilişkileri konusunda aşağıdaki hususlara önem verilmesi gerekmektedir:

1. Yargısal olay ve faaliyetler konusunda medyanın hızlı ve doğru bilgilendirilmesi önem taşımaktadır. Medyanın hızlı ve doğru bilgilendirilmesi, gerçeği yansıtmayan haber ve yorumların yapılmasının önüne geçecektir.

2. Yargı organlarının soruşturmanın gizliliği esaslarına riayet ederek soruşturma ve kovuşturmaların her aşamasında medyayı bilgilendirmesi önem taşımaktadır. Soruşturma aşamasında Cumhuriyet başsavcıları veya görevlendirilen başsavcivekilleri, kovuşturma aşamasında ise komisyon başkanları veya ilgili mahkeme başkan veya hâkimleri tarafından medyaya bilgilendirme yapılmalıdır.

3. Basın açıklamalarının yazımına dikkat edilmelidir. Basın açıklamaları kısa, öz ve kamuoyunu tatmin edici şekilde yazılmalıdır. Basın açıklamalarında gereksiz ayrıntılardan uzak durulmalıdır.

4. Medya organları yazılı, görsel medya ve internet medyası olarak ayrılmaktadır. Ulusal ve yerel medya ayrımı da medyanın önemli iki ayrımıdır. Haber ajansları, kamuoyunun bilgilendirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

5. Günümüzde sosyal medya büyük bir önem kazanmıştır. Sosyal medyanın yakından takip edilerek yargısal faaliyetler ile ilgili yorum ve haberlerin izlenmesi büyük önem taşımaktadır. Sosyal medyanın kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi açısından farklı bir fonksiyonu bulunmaktadır.

6. Medyada yer alan olumlu haber ve yorumlarının yargıya güvenin artırılmasında çok önemli bir fonksiyonu olacağı muhakkaktır. Yargısal faaliyetlerinin kamuoyuna doğru aktarılması ile yargıya olan güven de arttırılacaktır.

2. ADLİYE BASIN SÖZCÜLÜĞÜ VE MEDYANIN BİLGİLENDİRİLMESİ

TANIMI VE GÖREV KAPSAMI

Basın sözcüsü, genel olarak kendi kurumu ile medya ve toplum arasında bilgi köprüsü kuran, doğru bilgiyi en kısa zamanda ulaştıran, toplum veya medyada paylaşılan yanlış bilgiyi düzelter ve bu bilgiyi düzeltme yollarını gösteren, aynı zamanda kurumunu doğru bir şekilde tanıtan ve medya önünde temsil eden kişidir.

Yargıda basın sözcülerinin görevleri, bir konunun yargı organlarına intikal etmesi, ceza alanında soruşturmanın başlaması, hukuk ve idari yargılamada ise davaların açılması ile başlar.

Soruşturmalarla ilgili olarak Cumhuriyet başsavcılarını, kovuşturmalar bakımından ise adalet komisyonu başkanları veya yerlerine görev yapacak vekilleri tarafından medya ile olan ilişkilerin yönetilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan kolluk aşamasındaki soruşturmalarda da basın sözcülerinin açıklama yapmaları yerinde olacaktır. Ancak burada önleyici kolluk ve adli kolluk arasındaki ayrıma da dikkat edilmelidir. Ülkemizde kolluk güçleri de kendi içlerinde basın sözcülüğü kurumu bulundurabilmektedirler. Önleyici kolluk faaliyetleri kapsamındaki iş ve işlemlerde kolluk basın sözcülerinin gerekli açıklamaları yapmaları mümkündür.

Yargıda görev yapacak olan basın sözcülerinin kendileri tarafından yürütülen soruşturma ya da kovuşturmalar ile ilgili olarak medyaya açıklama yapmaları mümkün değildir. Buna göre, basın sözcülüğü görevini yürütmekte olan Cumhuriyet başsavcısı, kendisi tarafından yürütülmekte olan bir soruşturmada basına bilgi veremeyecek, bu görevi, o olaya özgü olarak görevlendirileceği bir vekili yerine getirecektir. Aynı durum, adalet komisyonu, bölge adliye ve bölge idare mahkemesi başkanları açısından da geçerli olacaktır.

Basın sözcülerinin görev kapsamları yargı kolu ile de sınırlıdır. Adli yargı ve idari yargı arasındaki görev ayrımına basın açıklamalarında da dikkat edilmeli, basın sözcüleri sadece kendi alanları ile ilgili konularda açıklama yapmalıdırlar.

Yargının genelini ilgilendiren ve idari yönü daha baskın olan konularda Adalet Bakanlığının açıklama yapması önem arz etmektedir.

TEMEL İLKELER

Basın sözcüleri yukarıda tanımı ve kapsamı belirlenen görevlerini belli ilkeler doğrultusunda yerine getirirler. Basın açıklaması toplumun önemli bir kesimini ilgilendiren ve medyanın takibinde olan soruşturma ve yargılama konusu olaylarla ilgili olarak aşağıdaki ilkeler doğrultusunda yapılır;

1. Soruşturmanın Güvenliği Kapsamındaki İlkeler

Basın sözcüleri medya aracılığıyla kamuoyunu bilgilendirirler. Burada temel kural soruşturmanın açıklanan bilgilerle zarar görmemesidir. Soruşturmanın gizliliği her dosya için farklı değerlendirilmeli ve toplumun bilgi alma hakkı ile soruşturmanın güvenliği arasındaki hassas denge korunmalıdır.

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Basın açıklaması yapmadan önce kamuoyunun ilgisini çeken konularda mutlaka ön hazırlık yapılması gereklidir.
- Basın açıklaması yapılırken neden dolayı dava açıldığı, hangi aşamalar sonrası bu noktalara gelindiği ve bunun sonucunda sanıkların ne ile suçlandıkları kısa ve eksiksiz olarak anlatılması gerekmektedir.
- Yapılacak açıklamalarda kurumlar arasında bir çatışma olduğu izlenimine yol açılmamalıdır.
- Verilecek bilgilerle medya aracılığıyla toplum tarafından bir yargılama yapılmasına neden olunmamalıdır. Yargılama yapmaya yetkili makâmın mahkemeler olduğu vurgusu yapılmalıdır.
- Medyayla paylaşılan bilgiler olay nedeniyle kamuoyunda meydana gelen huzursuzluk ve endişeyi giderebilecek yeterlilikte olmalıdır. Bu amaçla yargının konuya tamamen hakim olduğu izlenimi verilmelidir.
- Basın sözcüsünün her soruşturma ile ilgili olarak medya mensupları ile iletişim kurmasına gerek yoktur. Kamuoyuyla paylaşılmasında fayda görülen durumlarda, medyaya hangi aşamada bilgi aktarımında bulunmasının daha doğru olacağını kendisi değerlendirmelidir.
- Taraflar ya da üçüncü kişiler bilinçli ya da bilinçsiz olarak kamuoyuna yanlış bilgi aktardığında bunun düzeltilmesi için savcılık veya mahkeme basın sözcülerinin devreye girmesi gereklidir.
- Medya önüne, beklenmedik acil ve önemli bir hadisenin hemen ardından çıkıldığında mümkünse doğruluğu onaylanmamış bilgi verilmemeli, Őartlara göre açıklamanın sonraki mümkün olan en yakın zamanda yapılacağı söylenmelidir.
- Suçsuzluk (masumiyet) karinesine özel bir önem atfedilmeli, bu husus kamuoyu ve basın mensuplarıyla paylaşılmalıdır.
- Şüpheli ya da sanıklar hakkında suçlayıcı, yargılayıcı bir dil ve üslup kullanılmamalıdır.
- Yapılan iş ve işlemlerin hâkim ve Cumhuriyet savcılarının kişisel tutum ve davranışları olmadığı, yasalar çerçevesinde hareket edildiği vurgusu yapılmalıdır.

2. Bilginin Doğru ve Hızlı Aktarılması

Bu kapsamda şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Her doğrunun söylenmemesi ancak, söylenilen her şeyin doğru olması ilkesine bağlı kalınmalı, asla yanıltıcı bilgi verilmemelidir. Basın sözcüsü tarafından yapılan her yanlış bilgi aktarımının ona olan güveni sarsacağı, bundan sonraki açıklamalarını da tartışılır hale getireceği bilinmelidir.
- Kamuoyu ile paylaşılmak üzere basına verilen bilgiler mutlaka güncel olmalıdır.
- Günümüzde sosyal medya aracılığıyla bazı konular çok hızlı bir şekilde kamuoyu tarafından öğrenilmektedir. Bu nedenle basın sözcüleri, medya iletişim personelinin de desteğiyle yazılı ve görsel medyayı takip etmeli, gündemin gerisinde kalmamalıdır.
- Bilgi aktarılan konuyla ilgili yeni gelişmeler varsa gerekli güncellemelerin yapılarak medyaya bilgi akışı devam etmelidir.

3. Bilginin Yorumsuz Olarak Aktarılması

Bu kapsamda şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Medyayla paylaşılan ve kamuoyuna iletilecek bilgilerde dosya gerçekleri yansıtılmalı, şahsi kanaat içeren herhangi bir bilgi ve izlenim verilmemelidir.
- Özellikle topluma mal olmuş davalar olmak üzere, tüm soruşturma ve kovuşturmalar ile ilgili olarak tarafsız ifadeler kullanmaya dikkat edilmelidir.
- Basın sözcüsü, dosyaya tamamen hakim olduğu, olayların çözümü için hukuki çerçevede çaba harcadığı, çözüm için gerekli takdir haklarının kullanıldığı kanaatini oluşturacak şekilde açıklamalarda bulunmalıdır.
- Kararda yer verilen kanun ve diğer düzenlemelerle ilgili yerindeliğe yönelik yorum yapılmamalı, hatalı veya yanlış olduklarından bahsedilmemelidir.
- Yapılan açıklamalarda kişiler hakkında olumsuz şekilde yorumlanabilecek imalardan kaçınılmalıdır.
- Açıklamalarda yalın bir dil kullanılmalı, kısa cümleler kurulmalı, gereksiz uzatmalardan kaçınılmalı, tartışmalara girilmemelidir. Kamuoyunun merak ettiği konulara odaklanılmalıdır.

4. Adil Olma ve Eşit Davranma

Bu kapsamda şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Tüm medya mensuplarına aynı mesafede yaklaşılmalı, kişisel ilişkilere dayalı olarak ya da herhangi bir nedenle ayrımcılık yapılmamalıdır.
- Toplu basın açıklamalarında bilgi verileceği konusunda kayıtlı tüm medya mensupları haberdar edilmelidir.
- Gün içerisinde değişik zamanlarda bilgi aktarımında bulunulsa bile, medya mensupları arasında ‘haber atlatma’ olarak nitelendirilebilecek şekilde ayrımcılığa yol açılmamalıdır. Basın sözcüsünün yargının kamuoyuna dönük bir yüzü olduğu, yargıda tarafsızlık ilkesinin basın sözcüleri bakımından da geçerli olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle kullanılan dilde politik ifadelerden kaçınılmalıdır.
- Aynı bilgiler verilmekle birlikte zaman farklılığı oluşturularak da medya mensupları arasında bir eşitsizlik meydana getirilmemelidir.
- Basın sözcüsünün kamuoyundaki görünümü tarafsız ve güvenilir olmalı, bu nedenle medya mensuplarıyla ilişkisinde toplumsal algıyı dikkate almalıdır. Yanlış anlaşılmalara meydan verecek davranışlardan kaçınılmalıdır.

5. Şeffaflık

Bu kapsamda şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Medya mensupları ile paylaşılan bilgilerin dosya ile tamamen örtüştüğü ve tüm basın mensupları ile aynı verilerin paylaşıldığı hususunda kamuoyu algısı oluşturulmalıdır.
- Basın sözcülüğünce hazırlanan bilgiler şeffaf olmalı, her zaman ulaşılabılır olmalıdır.
- Bu kapsamda elektronik iletişim araçları yoğun şekilde kullanılmalıdır. (İnternet sayfası, e-posta hesapları gibi).

6. Yönlendirici Bir Dil Kullanılmaması

Basın sözcüsü, yaptığı açıklamalarında medya mensuplarını ileride yaşanabilecek süreçle ilgili olarak yönlendirici bir tavır içerisinde olmamalıdır. Örneğin, yaptığı açıklamalar ile verilen bir mahkeme kararının ileride bir üst mahkeme tarafından bozulacağı yönünde kanaat uyandırması halinde, ileride kararın bozulmaması durumunda basın sözcüsünün güvenilirliği zedelenecektir. Ayrıca yönlendirici dil kullanılması kişisel haklara da zarar verebilecektir. Böylelikle, yargıya olan güven basın sözcülüğü aracılığıyla sarsılmış olacaktır.

7. Kamuoyunun Anlayabileceği Sade Bir Dil Kullanılması

Bu kapsamda şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Açıklamalarda kamuoyunun anlayabileceği sade bir dil kullanılmalıdır. Ancak mutlaka kullanılan ifadelerin hukuki terimlerle örtüşmesine ve gelişmemesine özen gösterilmelidir.
- Diğer yandan yargılamanın itibarını zedeleyici nitelikte kelimeler seçilmemelidir.
- Hukuki terimlerle ilgili gerektiğinde medya mensuplarına kısa açıklamalarda bulunulması faydalı olacaktır.
- Hukuki terimlerin sadeleştirilmesinde ortak bir sözlük kullanılması, Türk Dil Kurumu tarafından yapılan çalışmaların referans alınması, böylelikle ülke çapında tüm kelime sadeleştirilmesi ve üretilmesi konularında aynı karşılığın kullanılması doğru olacaktır.

8. Kayıt Dışı Bilgi Aktarımından Kaçınılması

Kayıt dışı (off the record) bilgi aktarımları ayrımcılığa yol açabilecek ve ayrıca kuruma olan güveni de sarsacaktır. Diğer yandan bu tür açıklamalar her zaman suistimale açık olacaktır.

Kayıt dışı bilgi aktarımı yapılmaması halinde yargılamaya ilişkin medyada yer alacak haberlerde basın sözcüleri referans gösterilecek ve bu da sisteme olan güveni pekiştirecektir.

9. Polemiğe Girilmemesi

Basın sözcüleri diyaloglarında polemiğe girmekten kaçınılmalıdırlar. Bu durumun yargının saygınlığını sarsabileceği ve üstelik polemik yapılan konuların çarpıtılarak haber konusu yapılabileceği dikkate alınmalıdır. Ayrıca polemik yapılan medya mensubu ile kişisel husumet de doğabilecektir.

10. Açıklamalarda Kişi ya da Kurumlar Hedef Alınmamalıdır

Yapılan açıklamalarda herhangi bir kişi, kurum ya da toplumun belli bir kesimi muhatap alınmak suretiyle yeni tartışma alanları oluşturulmamalıdır. Sataşmalar göz ardı edilmeli, kamuoyunun merak ettiği dosyaya ilişkin bilgi aktarımı ile yetinilmelidir.

Eğer sataşmalar hâkimlik ya da savcılık mesleklerinin itibarını zedeleyici nitelikte ise ya da kuruma zarar verebilecek boyuta ulaşmışsa bu halde basın açıklamasında bu konulara isim vermeden sadece genel olarak temas edilebilir.

11. Resen Bilgi Aktarımı veya Talep Üzerine Bilgi Aktarımı

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Kamuoyunun ilgisini çeken konularda proaktif olarak bilgi aktarımında bulunulabilir.
- Proaktif olarak bilgi aktarımında bulunulacak hallerde yapılacak açıklamayla, kamuoyunun aydınlatılması yanında, benzer olaylarda bilgi sahibi olunması (örneğin telefon aracılığıyla dolandırıcılık gibi...) amaçlanır. Proaktif olarak hareket edilmesi halinde yapılacak açıklamanın kontrolü basın sözcüsünün tekelinde olacaktır.
- Yapılan bilgilendirmeyle kamuoyunda duyarlılık oluşturularak suç ile mücadeleye katkı sağlanması hedeflenir.
- Kamuoyuna mal olan ve ilgi çeken konularda medya mensupları tarafından haber ve yorum yapılmadan olası yanlışlıkları önlemek açısından da resen (proaktif olarak) bilgilendirme yapılması gereklidir.
- Medya mensuplarının talepleri halinde, yürüyen soruşturma ve davalarla ilgili olarak genel kurallar çerçevesinde her zaman açıklama yapılabilir.

12. Bilgi Aktarımı Yapılamayacak Konular

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Türk Ceza Kanunu ve özel yasalarda getirilen sınırlamalar da dikkate alınarak, bazı konularda basın mensuplarının talebi olsa dahi açıklama yapılamaz. Bu tür açıklamaların kasten veya yanlışlık sonucu yapılmasına göre açıklama yapanın sorumluluğu doğabilecektir.
- Tazminat hukuku yönüyle ilgililer mahkemelere müracaat ederek yapılan açıklamalar nedeniyle uğranılan zararın tanzimini isteyebilirler.

13. Özel Hayatın Gizliliği

Anayasada, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve diğer uluslararası sözleşmeler ile TCK'nun 9 ncu bölümünde özel hayatın gizliliğine karşı işlenen suçlar düzenlenmektedir.

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- TCK 132 nci maddesine göre haberleŐmenin gizliliği ihlal edilmemelidir. Yürütülen bir soruşturma sırasında delil tespiti amacıyla yapılan telefon dinlemeleri sonucunda elde edilen bilgiler de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Sadece görüŐmelerin içeriği değil, telefon görüŐmelerinin kimlerle yapıldığı da gizli tutulmalıdır.
- Rızaya dayalı olarak dahi olsa, bir taraf görüşme içeriklerinin paylaŐılmasını istese de, unutulmaması gerekli olan husus bu rızanın görüŐmenin diğer tarafını kapsamadığıdır.
- HaberleŐmenin gizliliği kapsamında yalnızca telefon, faks, e-posta yoluyla yapılan haberleŐmeler değil aynı zamanda aleni olmayan bir söyleşi ya da kişiler arasındaki özel görüŐmelerin de, korunması gerekli ve medya ile paylaŐılamayacak bilgiler arasında olduğu unutulmamalıdır. Bu tür paylaŐımların TCK kapsamında cezai sorumluluk doğurduğu, basın açıklaması yoluyla da szclerin buna iŐtiraklerinin söz konusu olabileceği bilinmelidir. .
- TCK'nun 134 nc maddesi kapsamında korunması gerekli olan özel hayat ise, kişiler hariç onlara sıkı sıkıya bağlı olan ve yalnızca onlara ait bulunan alanları ifade eder. Bu fiziki olabileceği gibi, koruma kapsamındaki ortamları da ifade eder. KiŐilerce belirlenen özel hayata ilişkin ses ve görüntüler herhangi bir Şekilde basın sözcüleri tarafından basınla paylaŐılamaz.
- Kamuoyuna mal olmuş ya da meŐhur kişilerin özel hayatları da en az sıradan insanlarınki kadar korunmalıdır.

14. Kişisel Veriler

Bu kapsamda kişisel verilerin de korunması gerektiği unutulmamalıdır. Kişisel veri kavramı içerisinde siyasi, felsefi ve dini görüŐler, ırk ve etnik köken, ahlaki eğilimler, cinsel yaşam gibi konular yer almaktadır. Bu husus her dosya için ve her kişi için ayrı özellik taşımaktadır. Sayılan kişisel veriler sınırlı olmayıp geniŐletilebilir. Genel olarak kiŐiye ait herhangi bir özelliğin bu kavram içerisine girdiğinin bilinmesi gereklidir. Açıklama yapılırken 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununda belirtilen hükümler gözardı edilmemelidir.

Kamuya mal olan kişilerin yakın çevresindeki kişilere ait kişisel bilgilerin de verilemeyecek bilgiler arasında olabileceğinin bilinmesi gereklidir.

15. Ticari Sırlar

Firmaların gelirleri, borçları, hedefleri, üzerinde çalıştıkları alanlar, keşifleri, buluşları, sınai uygulamaya ilişkin bilgileri ticari sır kavramı içerisinde değerlendirilir. Ticari sır kavramına firmalara ait bilgiler girebileceği gibi, bu firmaların müşterilerine ait bilgilerin de bu kapsamda kaldığının bilinmesi gereklidir.

16. Devlet Sırları

Devlet sırları kavramı içerisine, devletin güvenliğine ilişkin belgeler, siyasi ve askeri casusluk sonucu elde edilen veriler, devletçe gizli kalmasına karar verilen bilgiler girmektedir. Devletin güvenliğine ilişkin belgelerin, aynı zamanda onun iç ve dış siyasi yararına ilişkin belge ve vesikalara kapsadığı bilinmelidir. Devletin, dış devletlerle münasebetleri sonucunda elde ettiği veriler bu kapsamın içerisinde yer almaktadır. Devlet mekanizması içerisinde ülke güvenliği adına alınmış bir kısım kararlarda gizlilik amaçlanmış ise, bu tür kararlar da sır niteliği içerisinde değerlendirilecek ve basın sözcüleri tarafından bilgi aktarımında bulunulamayacaktır.

Devlet sırlarının, yalnızca bilgi ve belgelerden ibaret olmadığı, aynı zamanda görüntü ve sesleri de kapsadığı bilinmelidir. Bir belge üzerinde “gizlidir” ibaresinin basılı olması mutlak anlamda o belgenin “gizli” olduğu anlamına gelmeyeceği, bunun gizlilik derecesinin irdelenmesi gerektiği anımsanmalıdır. Söz konusu gizlilik ile ilgili kararı ilgili hâkim, basın sözcüsünün görüşünü de alarak verecektir.

17. Duruşma Salonundaki Ses ve Görüntü Kayıtları

Duruşmalardaki ses ve görüntülerin medya mensuplarıyla paylaşılması gereklidir. Duruşmalarda hâkim gizlilik kararı vermişse bu duruşmaya ilişkin herhangi bir görüntü ve ses basın mensuplarıyla paylaşılabilir. Soruşturma veya kovuşturma sırasında resmi olarak alınan kayıtlar da yine basın mensuplarıyla paylaşılabilir. Bazı kişilerin yasak olmasına rağmen soruşturma ve kovuşturma sırasında ses ve görüntü kaydı yapması ve bunun dosyaya girmesi halinde dahi bu veriler basın mensuplarıyla paylaşılmamalıdır.

18. Gizli Soruşturmacılara ve Tanıklara İlişkin Her Türü Veriler

Gizli soruşturmacıların bazı özel suçlarda görev alabilecekleri, bu nedenle özel bir koruma altında buldukları hatırdaki tutulmalıdır.

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Gizli soruşturmacılara ilişkin kimlik bilgileri soruşturma nedeniyle deŐiŐtirilmiŐ olsa dahi, bu deŐiŐiklik bilgileri medya mensupları ile paylaŐamaz.
- Gizli soruŐturmacıya ait her tŐrlŐ kişisel verinin yalnızca o suÇla mŐcadele iÇin kullanılabilceŐi kanunda aŐıkŐa belirtilmiş olması nedeniyle, ona ait en kŐŐŐk bir bilginin bile paylaşımı söz konusu olamayacaktır.
- Gizli tanıklar ile ilgili hŐkŐmler, gizli soruŐturmacı ile ilgili alanları da kapsamaktadır. Aynı hususlar burada da geŐerlidir.
- Genel olarak bu kişilerle ilgili yapılacak her tŐrlŐ aÇıklama soruşturma ve kovuŐturmanın gŐvenliŐini tehlikeye dŐŐŐrecektir.

19. KŐŐŐklerle ilgili Bilgiler

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- KŐŐŐklerle ilgili aÇıklamalarda rumuzlu dahi olsa kişisel bilgiler verilmemelidir.
- KŐŐŐklerin kimliklerini deşifre edebilecek mahiyette olayın meydana geldiŐi yere, zamana ilişkin bilgiler de verilmemelidir.
- KŐŐŐklere ilişkin davalarda sadece yaŐ ve hangi ũlke vatandaŐı oldukları bilgisi verilebilir.

20. Nihai Olmayan Raporlara Dayanılarak Sonuca YÖnelik AÇıklama Yapılmaması

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Nihai olmayan raporlarda, iŐeriŐi ile birlikte kesin rapor olmadıklarının bilgisinin de mutlaka verilmesi gereklidir. Bu raporlara dayanarak hŐkŐm bina edilecek Şekilde aŐıklamalardan kaÇınılmalıdır.
- Nihai olmayan raporlara ilişkin aÇıklamalarda, itiraz mercileri de belirtilmelidir.
- Özel bilirkiŐilere hazırlatılan raporlarda, rapor hazırlayanların kimlik bilgilerinin paylaŐılmaması gereklidir.

21. Teknik Bilgiler Verilmemesi

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Teknik izleme sonucunda ulaŐılan veriler ile Şüpheli ya da maĒdurların telefon numaraları ya da tape haline getirilmiŐ telefon konuşmaları kamuoyuyla paylaŐılamaz.
- Teknik izlemede kullanılan yöntemler (teknik takip, gizli soruŐturmacı kullanımı gibi) kamuoyuyla paylaŐılmaz.
- Teknik imkânlar kullanılarak elde edilen verilerin mutlaka mahkeme kararına dayandırılarak yerine getirildiĒi belirtilmelidir.
- Yapılan teknik çalışmaların tamamen yasalar çerçevesinde ve kanunların izin verdiĒi sınırlar içerisinde kalınarak yerine getirildiĒi bilgisi verilerek bir güven ortamı oluşturulmalı, kamuoyunda yersiz endiŐelere mahal bırakılmamalıdır. Uygulamanın bazı suçlar için geçerli olduĒu ve çok sınırlı olduĒu bilgisinin medya aracılıĒıyla kamuoyuna iletilmesi gereklidir.

22. Hâkimlerin Müzakere Odasında Yapmış Oldukları GörüŐmelerin GizliliĒi

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Heyet halinde çalışan mahkemelerin karar vermeden önce, dosyaya ilişkin müzakere bilgilerinin kesinlikle medya ile paylaŐılmaması gerektir. Oy birliĒiyle çıkan kararlarda, müzakere sürecindeki tartıŐmaların basın mensuplarıyla paylaşılması halinde, hâkimlerin kanaatleri yerine, ikna edildikleri ya da etki altında kaldıkları izlenimleri oluŐturabileceĒi unutulmamalıdır.
- Karar açıklandıktan sonra muhalefet Őerhi varsa, bu Őerh de karar ile birlikte açıklanabilir.

23. Dosya ieriĒindeki Belgeler Verilemez ve Gösterilemez

Bu kapsamda Şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Dosya ile ilgili herhangi bir belge verilmemekle birlikte, ieriĒi ile ilgili kısa açıklamalarda bulunulabilir.

- Dosya içerisindeki belgeler medya mensuplarınca taraflardan elde edilmiş olsa dahi, bu belgeler medya mensuplarına verilmez.
- Soruşturmayı tehlikeye düşürecek belge basın mensuplarınca bir şekilde elde edilmiş olsa dahi, bunların içeriğini doğrulayıcı ya da yalanlayıcı beyanlarda bulunulmamalı, bu konuda bilgi verilemeyeceğinin bildirilmesiyle yetinilmelidir.

24. Kamuoyu Tarafından Öğrenilmiş Olsa Bile, Verilmemesi Gereken Bilgiler Deklare Edilmemelidir

Kamuoyu tarafından öğrenilen bilgilerde soruşturmanın seyrini tehlikeye düşürecek hususlar ya da niteliği gereği gizli kalması gerekli bilgiler söz konusu ise, bu konuda da herhangi bir doğrulama ve yalanlama yapılmadığı gibi “yorum yok” da denilmez. Yalnızca bilgi verilemeyeceğinin söylenmesi ile yetinilir.

Kamuoyunun elde ettiği ve soruşturmayı tehlikeye düşürecek bu bilginin nereden edinildiği konusunda ise bilgi verilmez, sadece araştırma yapıldığı söylenebilir.

25. Toplumsal Tepki Doğurabilecek ve Şiddete Yol Açabilecek Nitelikte Açıklama Yapılmamalıdır

Bu kapsamda şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Yapılan açıklamalarda sadece salt bilgi verilmesi ile yetinilmesi gereklidir.
- Açıklama kamuoyunda infial ya da şiddet oluşturmayacak şekilde yapılmalıdır.
- Açıklamaların yatıştırıcı mahiyette olması gerekli olup, olayların tamamen adalet mekanizmasının kontrolü altında yürüdüğü izlenimi ve güveni verilmelidir.
- Uyuşmazlığın taraflarında oluşabilecek öfke ve kinin önüne geçecek nitelikte ve özenle seçilmiş kelimeler kullanılarak açıklamalarda bulunmalıdır.
- Kamuoyunu bilgilendirirken dosyanın mağdurunu veya yakınlarını üzecek, onların acılarını yenileyecek anlatımlardan ve ifadelerden kaçınılmalıdır.

YAZILI BASIN AÇIKLAMALARINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN İLKELER

Adliye basın sözcüleri medya mensuplarına yapacakları açıklamalarda ağırlıklı olarak yazılı yöntemi tercih etmelidirler, sözlü yöntemi ancak kamuoyunu çok yakından ilgilendiren soruşturma ve kovuşturmalarda veya bilgi kirliliğinin toplumsal infiale yol açabileceği hallerde kullanmalıdırlar.

Sözlü açıklama yapılırken yukarıdaki genel ilkelerin yanı sıra yazılı açıklamalara özgü ilkeler de dikkate alınmalıdır.

Bu bağlamda dikkat edilmesi gerekli ilkeler şunlardır;

- Yazılı açıklamalarda düzgün bir Türkçe kullanılmalı, imla veya dil bilgisi hatası yapılmamalıdır. Bu tür hataların tüm bir yargının saygınlığını gölgeleyeceği asla unutulmamalıdır.
- Açıklamaların, toplumun her kesiminden bireylerin anlayacağı tarzda kısa, öz ve kapsayıcı olması gerekmektedir. Hukuksal terimler toplumun değişik kültür ve eğitim seviyesindeki bireylerin anlayacağı şekilde sadeleştirilmelidir.
- Özellikle yazılı açıklamalarda kullanılan dilin, medya tarafından aynen aktarılmasına imkân sağlayabilecek yapıda sade cümlelerden oluşturulmasına dikkat edilmelidir.
- Yazılı açıklamalar gerekli görülmesi halinde medya temsilcilerine dağıtılmalı ve internet sitelerinden de yayınlanmalıdır.
- Kapsamlı dosyalarda dosyaya tamamen hakim olmak oldukça güç hatta bazen imkânsız olabilmektedir. Bu nedenle bu tür kapsamlı dosyalarda yazılı açıklama yönteminin tercih edilmesi doğru olacaktır.
- Yazılı metne ilaveten ek olarak dosyadan herhangi bir belge verilmemelidir.

SÖZLÜ BASIN AÇIKLAMALARINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN İLKELER

Yukarıda ve Bakanlığımızın 153/1 sayılı Genelgesinde de belirtildiği üzere adliye basın sözcüleri tarafından sözlü açıklama yapılması istisna olmalıdır. Basın sözcüsünün sözlü açıklamalarını üç şekilde yapması mümkündür;

1. Yüz yüze yapılan görüşmeler,
2. Kamera önünde yapılan basın açıklamaları,
3. Telefon, telekonferans ve diğer iletişim araçları ile yapılan görüşmeler,

Sözlü açıklama yapıldığı hallerde genel nitelikteki ilkelerin yanı sıra aşağıdaki ilkeler doğrultusunda hareket edilmelidir;

1. Diksiyon ve Dil Bilgisine Hâkimiyet

İster yüz yüze yapılsın isterse telefonda ya da kamera önünde olsun basın sözcüleri sözlü açıklamalarında aşağıdaki ilkelere riayet etmelidirler:

- Basın sözcülerinin diksiyonları düzgün olmalı, gerekirse diksiyon konusunda uzmanlardan eğitim alınmış olmalıdır.
- Şiveli konuşmadan kaçınılmalıdır.
- Genel dil bilgisi kurallarına hakim olunmalıdır.
- Hukukun teknik terminolojisi dışında, halkın anlayabileceği basit ve yalın bir anlatım tercih edilmelidir. Basın sözcüsü basit ve yalın kullanım tercih ederken, aynı zamanda konu ile ilgili söylenmesi gereken tüm bilgileri de medya mensuplarıyla paylaşmalıdır.

2. Kamera Önünde Yapılan Açıklamalar

Kamera önünde yapılan açıklamalarda ise yukarıdaki açıklamalara ilaveten aşağıdaki kurallara da uyulması gerekmektedir;

- Bu tür açıklamalar son anda verilen ani kararlarla değil, hazırlık yapılarak, açıklamanın içerik ve çerçevesi planlanarak yapılmalıdır.
- Medya mensuplarının, adliye giriş ve çıkışlarında beklenmedik şekilde açıklama talebinde bulunmaları halinde, “açıklamanın daha sonra yapılacağı” ifade edilerek açıklama yapmaktan kaçınılmalıdır.
- Basın sözcüsünün, açıklama sırasında dış ve fiziksel görünümü ayrı bir önem taşır. Basın sözcülerinin, kıyafetleri yargının tarafsızlık görünümüne uygun olmalı ve herkese eşit mesafede olduğu düşüncesini uyandırmalıdır. Kareli gömlek, kravat ve takım elbiseler ile siyah gömlekler kameradaki görünümü olumsuz etkilediği için kullanılmamalıdır. Güneş gözlüğü takılmamalı, yüzük, rozet vb. aksesuarlar konusunda özenli davranılmalıdır. Kıyafet ve kıyafette kullanılan renkler, herhangi bir politik veya siyasi görüşü çağrıştırmamalı, kıyafetteki markalar görünmemelidir. Aşırı dikkat çekici kıyafetler tercih edilmemeli, kıyafetin birbiriyle uyumlu olmasına dikkat edilmeli, kıyafet açıklamanın önüne geçmemelidir.
- Daha önce belirlenen bir zaman diliminde, basın açıklaması yapmak üzere özel olarak tasarlanmış bir mekânda açıklama yapılmalıdır. Açıklama, elden geldiğince yazılı bir metin üzerinden yapılmalı, gelen sorulara bir bütün teşkil edecek şekilde cevap verilmelidir.

- Genel olarak ayakta ve açıklama yapmak amacıyla kullanılacak bir kürsünün arkasında açıklama yapılması doğrudur. Bu kürsüde adliyenin logosu bulunmalıdır. Ancak kendine özgü şartların varlığı halinde oturarak da yapılabilir. Kriz durumlarında mutlaka ayakta röportaj verilmelidir. Ayakta yapılan açıklamalarda hareketsiz olunmalı, dik durulmalı, kameraya direk bakılmamalı, kameranın yanına odaklanmalıdır. Böylece kameraların ve ışıklarının oluşturabileceği stresten kaçınma imkânı doğmuş olacaktır.
- Kamera karşısındaki açıklamalarda vücut dili ayrı bir öneme sahiptir. Bu konuda mutlaka profesyonel eğitim desteği alınmış olmalıdır.
- Konuşma sırasında aşırı jest ve mimiklerden kaçınılmalı, kontrolün basın sözcüsünde olduğu hissettirilmelidir.
- Basın sözcüsü, kötü bir olayı açıklarken üzüntülü olduğunu ifade edebilir. Ancak duygusal tepki vermek (ağlamak veya yılgın bir duruş sergilemek gibi) doğru değildir.
- Yorum yapmaktan kaçınılmalı, olaylara veya medya mensuplarına karşı agresif bir tutum sergilenmemelidir.
- Basın açıklaması sırasında zaman yönetimine dikkat edilmelidir. Gereğinden uzun süren basın açıklamaları hata riskini arttıracak ve gereksiz soruları da beraberinde getirecektir.
- Basın açıklaması bittikten sonra bireysel olarak sorulan sorulara “ayrım yapmama kuralı” gereği cevap verilmemelidir.
- Çok hassas konularda açıklamadan sonra soru alınmaması da mümkündür. Ancak bu durumun da basın açıklaması öncesinde medya mensuplarına bildirilmiş olması gerekmektedir.

3. Telefon, Telekonferans ve Diğer İletişim Araçları ile Yapılan Görüşmeler

Basın sözcüleri, medya mensuplarıncı her an erişilebilir olmalıdırlar. Bu kapsamda telefon ile iletişim en önemli iletişim yöntemi olarak öne çıkmaktadır. Telefon ve diğer iletişim araçları ile yapılan görüşmelerde yukarıdaki açıklamaların yanı sıra aşağıdaki hususlar da dikkate alınmalıdır;

- Basın sözcüleri ve medya iletişim bürosu personelinin telefon numaraları ve iletişim bilgileri medya mensuplarıyla paylaşılmalıdır. Diğer yandan bölgede görev yapan medya mensuplarının da telefon numaraları ve iletişim bilgileri basın sözcüsü ve iletişim bürosunda bulunmalıdır. Telefon aracılığı ile bilgi verilecekse medya mensupları basın sözcüsü tarafından kişisel olarak da tanınmalıdır.

- Basın sözcüsünün telefonla iletişim kurduğu kişi veya kişilerin basın mensubu olduğundan emin olması gerekir. Davanın tarafları veya basın mensubu olmayan vatandaşların da telefonla bilgi alması ihtimali her zaman dikkate alınmalıdır.
- Telefonla hemen yanıtlanamayacak soruların sorulması halinde, konunun araştırılacağı ve geri dönüleceği söylenmeli ve mutlaka geri dönüş yapılmalıdır.
- Basın sözcüsünün medyanın farklı çalışma saat dilimlerine sahip olduğunu unutmaması gerekir. Örneğin genelde gazeteler saat 22.00'dan sonra baskıya girerler. Televizyonda öğlen ve akşam haber bültenlerinin yayın saatine göre hazırlıklar yapılabilir.
- Telefonda yapılan açıklamalarda sadece “yorum yok” şeklindeki açıklama çoğu zaman “evet” şeklinde kabul edilebileceği hatırdan çıkarılmamalıdır.
- Radyolar, televizyonlara göre daha hızlı ve seri haber sunarlar. Radyoya yapılacak bağlantılarda, canlı yayın olabileceği ve bu durumda geri dönüşün olmayacağı göz önünde bulundurularak dikkatli konuşulmalıdır.
- Özellikle telefonla televizyona bağlanma durumlarında basın sözcüsünün bir görüntüsünün kullanılacağı bilinmeli, bu nedenle de medya görevlilerinin uygun bir fotoğraf kullanmaları için önceden hazırlık yapılmalıdır. Bu durumlar için basın sözcüsünün uygun bir fotoğrafı basın mensuplarına dağıtılabilir ya da internet sayfasına konulabilir.

3. BASIN SÖZCÜLÜĞÜNDE ÖNEM VERİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Basın sözcüsü olarak görev yapanların;

1. İyi Bir Dil Bilgisine Sahip Olması

Basın sözcüsü iyi bir dil bilgisine ve hitabet yeteneğine sahip olmalıdır. Konuşmasında veya yazılı açıklamada kullanacağı sözcükleri doğru seçmeli, yanlış anlamaya yol açabilecek açıklamalar yapmamalıdır. Hukuki terimler, halkın anlayacağı şekilde sadeleştirilerek anlatılmalı ve karmaşık ifadeler kullanılmamalıdır.

2. Erişilebilir Olması

Basın sözcülerinin en önemli niteliklerinden biri de erişilebilir olmasıdır. Basın sözcüleri medya mensupları için 7 gün 24 saat erişilebilir olmalıdırlar. İstenen bilgileri zamanında ve hızlı olarak verebilmelidirler. Zamanında bilgi verilemeyecek ise bu konuda basına net bir söz verilmemelidir.

Basın sözcülerinin çalışma saatleri esnek olmalı ve mesai dışında bile olsa medya tarafından ulaşılabilenlerdir.

3. Öfke ve Stres Kontrolünü Sağlayabilmesi

Basın sözcüleri öfke ve stres kontrolünü iyi sağlayabilmelidirler. Tahrik edici, psikolojik baskı yaratan davranış ve sorular karşısında tepkisel davranmamayı bilmelidirler. Yerine getirdikleri görevin yargısal bir görev olmaktan daha çok sosyal bir nitelik taşıdığına bilincinde olmalıdırlar.

Basın sözcüsü yetki alanındaki konular hakkında sadece kendisinin basına bilgi verebileceğini hissettirmeli ve buna uygun davranmalıdır. Sakin olmalı ve karşı tarafla empati kurabilmelidir.

4. Zaman Yönetimini Sağlayabilmesi

Zaman yönetimi basın sözcüleri için çok önemlidir. Özellikle sözlü yapılan açıklamalarda zamanın iyi kullanılması gerekmektedir. Böylelikle medya mensuplarının gereksiz sorularının da önüne geçilebilir. Diğer yandan basın sözcüsü, zaman yönetimi yaparken sorulardan kaçıyor görüntüsü vermeme lidir. Önceden süre sınırlayıcı beyanlardan kaçınmalıdır. Ancak basın toplantısı bittikten sonra bir basın mensubunun kişisel soru talebini de mümkünse reddetmelidir.

5. Kamuoyunu ve Medyayı İyi Tanıması

Basın sözcüleri görev yaptıkları yerin yöresel özelliklerini iyi bilmeli, halkın olaylara bakış açısını ve tepkisini anlayabilmelidir. Genel olarak medya sektörünü ve çalışma koşullarını bilmeli, yerel ve ulusal medyayı iyi tanımalı, haklarında ayrıntılı bilgi sahibi olmalıdır.

6. Adil, Tarafsız ve Eşit Olması

Basın sözcüleri, gerek medya mensupları gerekse vatandaşlara karşı adil, tarafsız ve eşit davranmalıdır. Medya mensupları arasında farklılık yaratacak uygulama ve davranışlardan sakınmalıdır.

7. İletişime ve Eleştiriye Açık Olması

Basın sözcülerinin iletişime açık olmaları son derece önemlidir. Çünkü çok taraflı bir iletişimin içinde yer almalıdır;

- Basın sözcüleri medya mensupları ile iyi bir iletişim içerisinde olmalıdır.
- Aynı zamanda adliyede görev yapan diğer hâkim ve Cumhuriyet savcılarını ile de iyi bir iletişiminin olması gerekmektedir. Böyle bir iletişimin olmaması kamuoyu ile soruşturma ve davalar hakkında medya aracılığıyla bilgi paylaşımını olumsuz etkileyebilir.
- Basın sözcüleri, etkileşim içerisinde bulunduğu kişilerden gelebilecek eleştirilere de açık olmalı, bu eleştirileri kendisini geliştirmek için bir fırsat olarak görmelidir.

8. Yeterli Teknik Bilgiye Sahip Olması

Basın sözcülerinin teknik bilgileri belli bir seviyede olmalı ve sosyal medyayı kullanma konusunda bilgi sahibi olmalıdırlar.

9. Beden Dilini İyi Kullanabilmesi

Basın sözcüleri beden dilini iyi bilmeli, hal ve tavırlarını, mimiklerini konuşmalarında iyi kullanabilmelidirler.

10. Objektif Olması

Basın sözcüleri açıklamalarında eleştiri ve yorum yapmamalı, duygusal davranmamalıdır. Açıklamaları belli bir tarafı suçlayıcı, rencide edici ve tahrik edici olmamalıdır.

11. Medyayı Takip Edebilmesi

Basın Sözcüleri kendilerine bağlı medya iletişim bürosu ile birlikte günlük yerel ve ulusal medyayı taramalı, buldukları adliyenin görev ve yetki alanına giren haberleri tespit etmeli ve incelemelidirler. Burada öncelikle yazılı basın ve internet medyası dikkate alınmalıdır. Bu sayede ülkenin ve toplumun gündemini öğrenebilme, takip edebilme, buna göre kendi konumunu belirleyebilme ve gerektiğinde proaktif açıklamalar yapabilme yeteneğine sahip olmalıdırlar.

4. MEDYA İLETİŞİM BÜROSU PERSONELİNİN ÇALIŞMA ESASLARI GÖREV TANIMI

Türkiye açısından yeni olan adliye basın sözcülüğünün etkisinin artırılarak, bu uygulamanın kurumsallaşması için gerekli birim ve personel desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda ilgili personelin görev tanımı önem taşımaktadır.

Medya iletişim bürosu personeli, basın sözcüsünün gözetim, denetim ve sorumluluğu altında yargı ve medya ile arasındaki iletişimde kendisine yardımcı olan, medya ve iletişim konusunda bilgi ve tecrübesi olan adalet personeldir.

Medya iletişim bürosu personelinin taşınması gereken özellikler;

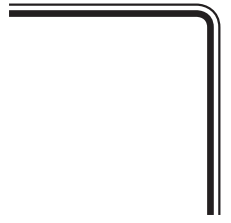
- Öncelikli olarak iletişim fakültesi mezunlarından ya da medya sektörüne ilgi duyan personel arasından görevlendirilmiş kişilerden olması,
- Türkçe dil bilgisine hâkim olması,
- Mesai saatleri içerisinde erişilebilir olması,
- Başta medya mensupları ile olmak üzere kişilerle olan ilişkilerinde nezaket kurallarına uygun hareket etmesi,
- Medya organlarının çalışma şartlarını ve çalışanlarını tanınması,
- Medya mensuplarına eşit davranarak aynı mesafede durması,
- Medya ile iletişim konusunda yeterli bilgisayar, program ve teknik bilgiye sahip olması,
- Devlet memurlarında bulunması gereken nitelikleri taşımanın yanı sıra, büronun çalışma ve işleyişinin bir gereği olarak hangi bilgilerin paylaşılıp paylaşılmayacağı konusunda özenli davranması.

MEDYA İLETİŞİM BÜROLARININ ÇALIŞMA KURALLARI

Bu kapsamda öncelikle medya iletişim bürolarının, medya mensuplarının özel olarak kullanacakları yer olmadığı, basın sözcüsüne bağlı olarak görev yapan personelin çalıştığı bürolar olduğu bilinmelidir. Bu anlamda medya mensuplarına adliyelerde tahsis edilen basın odalarıyla karıştırılmamalarında fayda bulunmaktadır.

Medya iletişim büroları aşağıda yer alan kurallar çerçevesinde faaliyet gösterirler;

- Medya iletişim bürosu basın sözcüsüne bağlıdır.
- Büro çalışanları, basın sözcüsünün gözetim ve denetimi altında görev yaparlar.
- Büroda görevlendirilecek personel sayısı, basın sözcüsünün görüşü doğrultusunda ihtiyaca göre belirlenir.
- Büro personeli, basın sözcüsünün medya ile iletişimde kendisine her türlü desteği sağlamakla yükümlüdür.
- Büro, basın sözcüsünün görev ve yetki alanında kalan konularda adli haberleri takip etmek, sosyal medyayı kullanmak ve bu bilgileri sınıflandırarak basın sözcüsüne sunmak ile sorumludur.
- Büro, basın sözcüsünün yazılı açıklamalarının hazırlanmasında sekreteryaya desteği sağlar.
- Basın sözcüsü tarafından yapılan yazılı ve görüntülü açıklamaların arşiv kaydını tutma ve arşivleme sorumluluğu büroya aittir.
- Adliye internet sayfalarında basın sözcülüğüyle ilgili bir bölüm oluşturmak ve bunun güncel tutulmasını sağlamak, yapılan yazılı ve görüntülü açıklamaları basın sözcüsünün izniyle burada yayınlamak da büronun sorumluluğundadır.
- Büro çalışanları basın sözcüsünü ve yargıyı zor durumda bırakacak şekilde medya mensupları ile diyaloga geçmemelidir.
- Büro, basın sözcüsünün adliye içerisinde sözlü açıklama yapacağı durumlarda mekân ve bu mekâna ulaşım ile ilgili gerekli koordinasyonu sağlamakla yükümlüdür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: KARŞILAŞTIRMALI BASIN AÇIKLAMASI ÖRNEKLERİ

ÖRNEK 1.

(İLK METİN)

Bir kısım basın yayın organlarında, internet haber sitelerinde “Adliyede büyük vurgun Yer: ...” başlıklı haber yapıldığı, kamuoyunun doğru bir şekilde bilgilendirilmesi için basın açıklaması yapılmasına karar verilmiştir

...Adliyesi Yazı İşleri Müdürü olarak görev yapan ve aynı zamanda ... Adliyesi mahkeme veznesinden de sorumlu görevlinin 30/03/2016 tarihi ve sonrasında masaiye gelmemesi, kendisine de ulaşılamaması, yakınlarının görevliye ulaşamadıklarını beyan etmeleri üzerine ...Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ilgili görevlinin araştırılmasına başlandığı, adliye içerisinde yapılan kasa denetimi sonucunda ...Mahkemeler Veznesinde bulunması gereken bir kısım paranın olmadığı ve adli emanette bulunan muhafazasından sorumlu olduğu bir adet tabancanın bulunmadığının öğrenilmesi üzerine ...Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından olaya el konularak ivedilikle adli ve idari soruşturmanın başlatıldığı,

Yapılan adli soruşturma içerisinde bilirkişi heyeti oluşturularak ...Mahkemeler Veznesinde Yazı İşleri Müdürlüğü bünyesinde ilgili görevlinin gözetimi ve denetimi altında olup da eksik olan meblağın bulunup bulunmadığının araştırılması sonucunda alınan ön bilirkişi raporuna göre ...Mahkemeler Veznesi kasasında eksik meblağın olduğunun tespit edilmesi üzerine soruşturmanın derinleştirildiği, ...Adliyesi Yazı İşleri Müdürü olarak görev yapan şüpheli hakkında ...Sulh Ceza Hâkimliğinden yakalama kararının istendiği, güvenlik kuvvetlerinin yapmış olduğu çalışmalar neticesinde şüphelinin yakalandığı, bilahare ...Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ifadesi alınarak tutuklanması istemiyle ...Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edildiği, ...Sulh Ceza Hâkimliğinin 12/04/2016 tarihinde vermiş olduğu kararla tutuklanması üzerine ceza infaz kurumuna şüphelinin tesliminin yapıldığı, halen şüphelinin ceza infaz kurumunda bulunduğu,

Olay nedeniyle ...Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından adli soruşturmanın halen yürütülmekte olduğu, idari yönden de ilgili görevli hakkında disiplin soruşturmasının başlatılarak yürütüldüğü,

Kamuoyunun bilgisine saygı ile duyurulur .../.../2016

ÖRNEK 1.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

Bazı basın yayın organlarında ve internet haber sitelerinde yer alan “ Adliyede büyük vurgun Yer: ...” başlıklı asılsız haberler üzerine kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi amacıyla basın açıklaması gereği duyulmuştur.

...Adliyesi Yazı İşleri Müdürü olarak görev yapan ve aynı zamanda ... Adliyesi mahkeme veznesinden de sorumlu görevlinin 30 Mart 2016 tarihi ve sonrasında mesaiye gelmemesi, kendisine ulaşılamaması, yakınlarının bu görevliye ulaşamadıklarını beyan etmesi üzerine ...Cumhuriyet Başsavcılığı'nca ilgili kişinin araştırılmasına başlanmıştır.

Adliye'de yapılan kasa denetimi sonucu ...Mahkemeler Veznesinde bulunması gereken bir miktar paranın ve adli emanette muhafazasından sorumlu olduğu bir adet tabancanın bulunmadığının öğrenilmesi üzerine ...Cumhuriyet Başsavcılığı'nca ivedilikle adli ve idari soruşturma başlatılmıştır.

Bu çerçevede, alınan ön bilirkişi raporuna göre ...Mahkemeler Veznesi kasasında eksik meblağın olduğunun tespit edilmesi üzerine soruşturma derinleştirilmiş, şüpheli hakkında ...Sulh Ceza Hâkimliğinden yakalama kararı istenmiştir.

Güvenlik kuvvetlerinin yaptığı çalışmalar neticesinde şüpheli yakalanmış ve Söğüt Cumhuriyet Başsavcılığı'nca ifadesi alınarak tutuklanması istemiyle ...Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilmiştir.

...Sulh Ceza Hâkimliğinin 12 Nisan 2016 tarihinde verdiği kararla tutuklanması üzerine ceza infaz kurumuna şüphelinin teslimi yapılmış ve söz konusu şüpheli halen ceza infaz kurumunda bulunmaktadır.

Olaya ilişkin ...Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen adli soruşturmanın yanı sıra, idari yönden de ilgili kişi hakkında disiplin soruşturması yürütülmektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur .../.../2016

ÖRNEK 2.**(İLK METİN)**

Bazı basın yayın organlarında “Alaturka işkence” ve “Klozette yemek” başlığı ile verilen ve gerçeğe aykırı haberlere ilişkin aşağıdaki açıklamanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

1. ...2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunan A.A. ...2. Ağır Ceza Mahkemesinin 13/01/2016 tarihinde yapılacak olan duruşmasına katılması ve duruşma bitiminde 25/01/2016 tarihinde geldiği kuruma iade edilmek üzere ...E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 12/01/2016 tarihinde sevk edilmiştir.
2. Adı geçenin ...E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda misafir tutuklu konumunda olması nedeniyle, daha önce ilk kez kuruma giriş yapan tüm hükümlü ve tutuklularda olduğu gibi geçici odaya yerleştirilmiştir.
3. Tutuklunun yerleştirildiği geçici odada kalamayacağını beyan etmesi ve yazdığı “Kendi rızam ve isteğimle müşahede odasında tek kalmak istiyorum” şeklinde muhteviyata sahip 12/01/2016 tarihli dilekçesine istinaden gözlem odasına yerleştirilmiştir.
4. Adı geçen tutuklu kendi isteğiyle bu odaya konulmasına rağmen sanki idare tarafından zorla bu odalara yerleştirildiği ve tecrit uygulandığı iddiası tamamen gerçek dışıdır.
5. Tutuklunun yazılı talebi ile kalmış olduğu gözlem odasında ısınma için kalorifer ve yerden 60 cm yükseliğinde normal tek kişilik yatak olup iddia edildiği gibi yere serili bir yatak değildir. Odada tuvalet ve banyo gibi günlük ihtiyaçların karşılanabileceği ayrı bir bölme bulunmaktadır. Tutuklunun odasında yemek yemesi için uygun ortam bulunmaktadır, klozet üzerinde yemek yemek zorunda bırakılması söz konusu değildir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun çerçevesinde ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklulara ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın infaz sistemi uygulanmaktadır.

Kamuoyunda algı oluşturmaya yönelik haberler gazetecilik etik ilkeleriyle bağdaşmamakta ve hiçbir şekilde gerçeği yansıtmamaktadır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 2.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

Bazı basın yayın organlarında “Alaturka işkence” ve “Klozette yemek” başlığı ile verilen ve gerçeğe aykırı haberlere ilişkin aşağıdaki açıklamanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

...2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan A.A. ...2. Ağır Ceza Mahkemesinin 13 Ocak 2016 tarihinde yapılacak olan duruşmasına katılması ve duruşma bitiminde 25 Ocak 2016 tarihinde geldiği kuruma iade edilmek üzere 12 Ocak 2016 tarihinde ...E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevk edilmiştir.

Adı geçen ...E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda misafir tutuklu konumunda olması nedeniyle, daha önce ilk kez kuruma giriş yapan tüm hükümlü ve tutuklularda olduğu gibi geçici odaya yerleştirilmiştir.

Tutuklunun, yerleştirildiği geçici odada kalamayacağını beyan etmesi ve “Kendi rızam ve isteğimle müşahede odasında tek kalmak istiyorum” şeklinde muhteviyata sahip 12 Ocak 2016 tarihli dilekçesine istinaden gözlem odasına yerleştirilmiştir.

Adı geçen tutuklunun kendi isteğiyle bu odaya konulmasına rağmen sanki idare tarafından zorla bu odalara yerleştirildiği ve tecrit uygulandığı iddiası tamamen gerçek dışıdır.

Tutuklunun yazılı talebi ile kaldığı gözlem odasında ısınma için kalorifer ve yerden 60 cm yükseliğinde normal tek kişilik yatak mevcuttur. Yere serili bir yatak olduğu iddiası asılsızdır. Ayrıca, odada tuvalet ve banyo gibi günlük ihtiyaçların karşılanabileceği ayrı bir bölme bulunmaktadır. Tutuklunun odasında yemek yemesi için uygun ortam bulunmaktadır. Bu çerçevede, klozet üzerinde yemek yeme zorunda bırakılması iddiası tamamen gerçek dışıdır.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun çerçevesinde ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklulara ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın infaz sistemi uygulanmaktadır.

Konuya ilişkin yapılan haberler kamuoyunda yanlış algı oluşturmaya yönelik olup, bu durum gazetecilik etik ilkeleriyle bağdaşmamakta ve hiçbir şekilde gerçeği yansıtmamaktadır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 3.

(İLK METİN)

05.01.2017 Perşembe günü saat 16:10 civarında, Adliyemiz C Blok girişinde bombalı araç ve uzun namlulu silahlarla gerçekleştirilen saldırı sırasında olay yerine yakın bir bölgede bulunan Polis Memuru T.B. tarafından, olayı gerçekleştiren teröriste müdahalede bulunulmuş, ardından fiziki takip neticesinde her iki teröristin daha fazla can kaybını amaçlayan saldırı planları engellenmiş, kahraman Polis Memuru son kurşununa kadar teröristlerle çatışmış, olay yerine gelen güvenlik güçlerince de teröristlerin saldırıları engellenmiş ve iki terörist olay yerinde öldürülmüştür. Bilindiği üzere olay esnasında Polis Memuru T.B. ile Adliye Personelimiz A.S. şehit olmuş, 3 avukat, 2 polis memuru, 2 adliye memuru, 2 sivil vatandaş olmak üzere toplam 9 kişi yaralanmıştır.

Hain saldırı hakkında ...Cumhuriyet Başsavcılığı Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosunca derhal soruşturma başlatılmış olup, bu kapsamda 18 kişi gözaltına alınmıştır. Menfur saldırıyla ilgili adli soruşturma tüm detaylarıyla çok yönlü bir şekilde devam ettirilmektedir.

Adliyemize yönelik gerçekleştirilen hain saldırıyı, canı pahasına engelleyen ve şehadete yürüyen kahraman polis memurumuzun ve adliye personelimizin adlarının yaşatılması ve şehitlerimizin ailelerine yardım edilmesine yönelik olarak gerekli girişimler başlatılmış olup bu kapsamda;

...Valiliği ve ...Büyükşehir Belediye Başkanlığınca terör saldırısının gerçekleştiği ve kahraman polis memurumuzun şehit olduğu, Adliyemizin bulunduğu cadde olan ...Caddesinin isminin Şehit Polis T.B. Caddesi olarak değiştirilmesi kararı alınmış, ayrıca bir parka ve bir okula T.B. ismi verilmiş, yine T.B.'nin heykelinin yapılarak olay yerine konulması planlanmıştır. Şehit Adliye personeli A.S.'nin ismi ...'da bir sokağa verilmiştir.

Adliye binamız içinde her iki şehidimiz için anma köşesi oluşturulacaktır.

Ayrıca gerekli yasal izin alınarak;

Şehit T.B.'nin ailesi için Vakıfbank nezdinde TR...,

Şehit A.S.'nin ailesi için Vakıfbank nezdinde TR...,

numaralı hesaplar açılarak yardım kampanyası başlatılmıştır.

Bilinmelidir ki, Adliyemize yönelik gerçekleşen hain saldırı, hiçbirimizi hukuk ve adalet yolundan, Ülkemize hizmetten asla ayıramayacaktır.

Bu vesile ile terörün nereden ve kimden gelirse gelsin her türlüşünü lanetliyor, şehitlerimize rahmet, ailelerine ve Ülkemize başsağlığı, yaralılarımıza acil şifalar diliyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 3.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

05 Ocak 2017 Perşembe günü 16:10 civarında, Adliyemiz C Blok girişinde bombalı araç ve uzun namlulu silahlarla gerçekleştirilen saldırı sırasında olay yerine yakın bir bölgede bulunan Polis Memuru T.B. tarafından, teröriste müdahalede bulunulmuş, ardından fiziki takip neticesinde iki teröristin daha fazla can kaybını amaçlayan saldırı planı engellenmiştir.

Polis Memuru teröristlerle çatışmış, olay yerine gelen güvenlik güçlerince de teröristlerin saldırıları engellenmiş ve iki terörist olay yerinde öldürülmüştür.

Olay esnasında Polis Memuru T.B. ile Adliye Personelimiz A.S. şehit olmuş, 3 avukat, 2 polis memuru, 2 adliye memuru, 2 sivil vatandaş toplam 9 kişi yaralanmıştır.

Saldırıya ilişkin ...Cumhuriyet Başsavcılığı Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosunca derhal soruşturma başlatılmış olup, bu kapsamda 18 kişi gözaltına alınmıştır. Menfur saldırıyla ilgili adli soruşturma çok yönlü devam etmektedir.

Bilinmelidir ki, Adliyemize yönelik gerçekleşen saldırı, hiçbirimizi hukuk ve adalet yolundan, Ülkemize hizmetten asla ayırmayacaktır.

Bu vesile ile terörün nereden ve kimden gelirse gelsin her türlüşünü lanetliyor, şehitlerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve Ülkemize başsağlığı, yaralılarımıza acil şifa diliyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 4.**(İLK METİN)**

19/11/2015 tarihinde bir çok farklı twitter hesabından ...Ağır Ceza Mahkemesinde görülmekte olan .../... Esas sayılı dosyasında yapılan yargılama sırasında mütalaa beyanında bulunan Cumhuriyet Savcısının ismi de zikredilerek "Vatan evlatlarına ...'ta kumpas yapılıyor", "Savcı R.B. asrın hatasını yapıyorsun, vatansaverlere ceza istemek vatan hainliğidir", "2010 yılında Kimse Yok mu derneğinin sahtekarlığını deşifre eden yiğitleri yedirmeyiz", "bu akşam paralel savcılar nasıl vatansaverler hakkında halen ceza talep ettiğini açık açık yazacağız", "...Ağır Ceza Mahkemesi paralele uyma" "5000 kişilik MİT ve 12000 saha personelini resimleri ile birlikte ele geçirdi", "Devletin adamları 4 yıldır ...' ta kumpasla tek tek yargılanıyor, paralelin son kalesi ... Ağır Ceza vatan evlatlarına operasyon yapacak" şeklinde ve benzer mahiyette paylaşımlarda bulunulması nedeniyle aşağıdaki açıklamanın yapılması zarureti hasıl olmuştur.

1. ...Ağır Ceza Mahkemesinin .../... Esas sayılı dosyasında ...İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin başkan ve başkan yardımcısı ile birlik müdürünün de aralarında bulunduğu 7 sanık hakkında Zimmet, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak ve yardım etmek suçlarından cezalandırılmaları talebiyle kamu davası açıldığı, 19/11/2015 tarihli duruşmada twitter hesaplarında ismi geçen Cumhuriyet Savcısı tarafından sanıklar M.S.Ç, İ.T, K.T, hakkında Zimmet Suçundan cezalandırılmalarına, diğer 4 sanığın ise beraatlerine, yine sanıklar hakkında Resmi Belgede Sahtecilik ve Nitelikli Dolandırıcılık suçları bakımından suç duyurusunda bulunulmasına yönelik mütalaa beyanında bulunulduğu, sanıklar ve sanıklar müdafilerine esas hakkındaki mütalaaaya karşı beyanda bulunmak üzere süre verildiği ve yargılamanın ..../2015 tarihine bırakıldığı,

2. Yine yargılanan sanıklardan ve olay konusu twitleri attığı/attırdığı değerlendirilen sanık K.T.nin 2004 yılında daha önce görev yaptığı ... Kadastro Mahkemesinde zabıt katibi olarak görev yaptığı esnada temyiz masrafı adı altında 180 TL alması ve bir kısmını mal edinmesi şeklindeki eylemi ile ilgili ... Ağır Ceza Mahkemesinin .../... Esas sayılı dosyasında yapılan yargılama neticesinde 1 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına ve CMK 231. maddesi gereğince hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

Sanığın ...6. Sulh Ceza Mahkemesinin .../... Esas .../... K. sayılı kararı ile Hakaret suçundan 2180 TL, Tehdit suçundan 3740 TL.Adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, sanığın denetim süresi içerisinde suç işlediği gerekçesiyle hakkında verilen Hüküm Açıklanmasının Geri Bırakılması Kararının açıklanması için ...Ağır Ceza Mahkemesine ihbarda bulunulduğu, söz konusu ihbar üzerine ...Ağır Ceza Mahkemesinin .../... Esas .../... K.sayılı kararı ile sanığın eyleminin Görevi Kötüye Kullanmak Suçunu oluşturduğundan bahisle 1 yıl 3 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verildiği, kararın temyizi üzerine Yargıtay ...Ceza Dairesinin .../... Esas .../... K.sayılı ilamı ile sanık K.T.nin eyleminin İkna Suretiyle İrtikap suçunu tüm unsurlarıyla oluşturduğu belirtilerek bozma kararı verildiği, buna ilişkin yargılamanın ...Ağır Ceza Mahkemesinin .../... Esas sayılı dosyasında görülmekte olduğu ve yargılamanın ..../2015 tarihine bırakıldığı anlaşılmıştır.

3. Söz konusu twitlerin atıldığı twitter hesaplarında bahsi geçen 5000 kişilik MİT ve 12000 saha personelinin resimleri ile birlikte ele geçirildiği ve ifadeye çağrılacağına yönelik iddialar hayal mahsulü olup tamamen gerçek dışıdır.

4. Bahse konu twitler nedeniyle Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs, Kamu Görevlisine Hakaret Suçlarından soruşturma başlatılmıştır.

Yukarıda bahsi geçen ve çok sayıda farklı twitter hesaplarından gönderilen iddia ve beyanların bir kısım sanıkların mahkumiyetleri yönünde mütalaa beyanında bulunulmasının hemen akabinde yapılmasının gözönünde bulundurulması ve yukarıdaki açıklamalar ışığında değerlendirilmesinin yararlı olacağı kanaatiyle kamuoyuna saygı ile duyurulur.

ÖRNEK 4.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

19 Kasım 2015 tarihinde farklı twitter hesaplarından ...Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılama sırasında mütalaa beyanında bulunan Cumhuriyet Savcısının ismi de zikredilerek "Vatan evlatlarına ...' ta kumpas yapılıyor", "5000 kişilik MİT ve 12000 saha personelini resimleri ile birlikte ele geçirdi" gibi benzer mahiyette çok sayıda asılsız paylaşımlarda bulunulması nedeniyle aşağıdaki açıklamanın yapılması zarureti hasıl olmuştur.

...Ağır Ceza Mahkemesinin ilgili dosyasında ...İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinin başkan ve başkan yardımcısı ile birlik müdürünün de aralarında bulunduğu 7 sanık hakkında Zimmet, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak ve Yardım Etmek suçlarından cezalandırılmaları talebiyle kamu davası açılmıştır.

19 Kasım 2015 tarihindeki duruşmada twitter hesaplarında ismi geçen Cumhuriyet Savcısı tarafından sanıklar M.S.Ç, İ.T, K.T hakkında Zimmet Suçundan cezalandırılmalarına, diğer 4 sanığın ise beraatlerine, yine sanıklar hakkında Resmi Belgede Sahtecilik ve Nitelikli Dolandırıcılık suçları bakımından suç duyurusunda bulunulmasına yönelik mütalaa beyanında bulunulmuştur.

Yargılanan sanıklardan ve olay konusu twitleri attığı/attırdığı değerlendirilen sanık K.T.nin, twitlerin atıldığı hesaplarda adı geçen 5000 kişilik MİT ve 12000 saha personelinin resimleri ile birlikte ele geçirildiği ve ifadeye çağrılacağına yönelik iddiaları gerçekte dışıdır.

İlgili hakkında atılan twitler nedeniyle Adil Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs, Kamu Görevlisine Hakaret Suçlarından soruşturma başlatılmıştır.

Çok sayıda farklı twitter hesaplarından gönderilen iddia ve beyanların bir kısım sanıkların mahkumiyetleri yönünde Cumhuriyet savcısı tarafından mütalaa beyanında bulunulmasının hemen akabinde yapılmasının gözönünde bulundurulması ve yukarıdaki açıklamalar ışığında değerlendirilmesinin yararlı olacağı kanaatiyle kamuoyuna saygı ile duyurulur.

ÖRNEK 5.

(İLK METİN)

Geçtiğimiz gün yerel gazeteler, internet siteleri ve bir haber ajansında "...’da fıkra gibi hırsızlık", "Kapıdan gir karakoldan çık" vb. başlıklarla yayımlanan bir takım haberler üzerine basını ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla açıklama yapılması gereği duyulmuştur.

Medya organlarında "...’da fıkra gibi hırsızlık", "Kapıdan gir karakoldan çık" vb. başlıklarla yer alan haberlerde bir vatandaşın ...Mahallesinde bulunan işyerine 3 defa hırsızlık amacıyla girildiği ve olayın şüphelisi olan şahsın yakalanmasına rağmen serbest bırakıldığı" iddialarına yer verilerek kamuoyu eksik bilgilendirilmiş ve yanlış yönlendirilmiştir.

Bahse konu hırsızlık olayının şüphelisi G.F. (28) 'nin ...Devlet Hastanesi'nin .././2015 tarihli raporu ile %80 + %25 engelli olduğu, yine Adli Tıp Kurumu ...Grup Başkanlığı'nın .././2016 tarihli raporu ile işlemiş olduğu suç sebebiyle Türk Ceza Kanunu (TCK) 32. maddesi gereğince cezai sorumluluğunun bulunmadığının belirlendiği ayrıca, şüphelinin atılı suçu sebebiyle .././2016 tarihinde ...Teknik Üniversitesi ...Hastanesi'nde heyete girerek muayenesinin yapıldığı, şüphelinin engelli olması nedeniyle kendisinin ...2. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından vesayet altına alındığı, belirtilen sebeplerle şüphelinin tutuklanmasının hukuken mümkün olmadığı, mahkemesince yapılacak olan yargılama sonucu güvenlik tedbirine hükmedilmesi halinde G.F. hakkında güvenlik tedbirlerinin uygulanabileceği, Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından yapılan adli işlemlerde mevcut mevzuat çerçevesinde usul ve yasaya aykırı bir hususun bulunmadığı;

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 5.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

Bazı yerel gazeteler, internet siteleri ve bir haber ajansında "...’da fıkra gibi hırsızlık", "Kapıdan gir karakoldan çık" gibi başlıklarla yayımlanan asılsız haberler üzerine açıklama yapılması gereği duyulmuştur.

Söz konusu haberlerde bir vatandaşın ...Mahallesindeki işyerine 3 defa hırsızlık amacıyla girildiği ve olayın şüphelisi şahsın yakalanmasına rağmen serbest bırakıldığı şeklinde asılsız iddialara yer verilerek kamuoyu eksik bilgilendirilmiştir.

Bahse konu hırsızlık olayının şüphelisi G.F. (28) 'nin ...Devlet Hastanesi'nin ve Adli Tıp Kurumu' nun raporları ile işlediği suç sebebiyle Türk Ceza Kanunu ilgili maddesi gereğince cezai sorumluluğunun bulunmadığı belirtilmiştir.

Ayrıca şüpheli hakkında engelli olması nedeniyle ...2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nce vesayet altına alınması kararı verilmiştir.

Söz konusu sebeplerle şüphelinin tutuklanmasının hukuken mümkün olmadığı, mahkemesince yapılacak olan yargılama sonucu güvenlik tedbirine hükmedilmesi halinde G.F. hakkında güvenlik tedbirlerinin uygulanabileceği, Cumhuriyet Başsavcılığımızca yapılan adli işlemlerde mevzuat çerçevesinde usul ve yasaya aykırı bir hususun bulunmadığı;

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 6.

(İLK METİN)

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasa ve kanunlarımızla tanınıp korunan, adil yargılanma hakkı kapsamında yer alan masumiyet karinesi, ilgililerin kişilik hakları ve soruşturmanın gizliliği ilkesi göz önünde bulundurulmak ve kamuoyunun doğru bir şekilde bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, .././2017 tarihinde ilimizde ele geçirilen 84 kilo, 390 gram uyuşturucu maddesine ilişkin olarak, aşağıdaki basın açıklamasının yazılı olarak yapılmasında lüzum görülmüştür.

BASIN AÇIKLAMASI

Terörizmin en büyük finansal kaynaklarından olan uyuşturucu madde ile yürütülen mücadele kapsamında, uyuşturucu madde ticareti ve naklini yapan şahısların tespiti ve yakalanmalarına yönelik yapılan istihbari çalışmalar neticesinde,

../03/2017 tarihinde, ...plaka sayılı aracın batı illerine uyuşturucu madde sevkiyatı yapacağı bilgisi üzerine, mezkur aracın ilimiz ...Mahallesi, ...Sokak üzerinde boş arazide park halinde olduğu kolluk birimlerince anlaşılmış, saat 23:25 sıralarında şüpheli (M.B)'nin araca binerek uzaklaştığının tespiti üzerine şüpheli kolluk birimlerince yakalanarak gözaltına alınmıştır.

Cumhuriyet Başsavcılığımızın arama kararına istinaden araçta yapılan aramada 84 kilo 390 gram toz esrar uyuşturucu madde ele geçirilmiştir.

Şüpheli (M.B), ../03/2017 tarihinde mevcutlu olarak Cumhuriyet Başsavcılığımıza sevk edilerek alınan ifadesine müteakiben "Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Ticareti Yapma veya Sağlama" suçundan nöbetçi Sulh Ceza Hâkimliği'ne sevk edilerek, hâkimlikçe yapılan sorgusu sonucunda tutuklanmasına karar verilmiştir.

İlimiz genelinde suçun önlenmesi ve faillerinin yakalanmasına yönelik olarak, uyuşturucu-uyarıcı madde ticareti yapan, nakleden, bu suçları işleyerek haksız kazanç elde eden, geleceğimiz olan çocuklarımızı, gençlerimizi zehirlemeye ve hayattan koparmaya çalışan suç örgütleri, örgüt üyeleri, sokak satıcıları ve bu suça her ne sebeple iştirak eden şüpheli/şüpheliler ile Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından mücadele en etkin şekilde ve kararlılıkla sürdürülecektir.

Kamuoyunun bilgilerine saygı ile duyurulur. .././2017

ÖRNEK 6.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

Terörizmin en büyük finansal kaynaklarından olan uyuşturucu madde ile yürütülen mücadele kapsamında yapılan istihbari çalışmalar neticesinde, ...Mart 2017 tarihinde, ...plaklı aracın batı illerine uyuşturucu madde sevkiyatı yapacağı bilgisi üzerine, söz konusu aracın, ilimiz ...Mahallesi, ...Sokak'ta boş arazide park halinde olduğu kolluk birimlerince tespit edilmiştir.

Saat 23:25 sıralarında şüpheli M.B'nin araca binerek kaçması üzerine adı geçen şüpheli kolluk birimlerince yakalanarak gözaltına alınmıştır.

Araçta yapılan aramada 84 kilo 390 gram toz esrar ele geçirilmiştir.

...Mart 2017 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığımıza sevk edilerek ifadesi alınan şüpheli M.B., "Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Ticareti Yapma veya Sağlama" suçundan nöbetçi Sulh Ceza Hâkimliği'ne sevk edilmiş, hâkimlikçe yapılan sorgusu sonrası tutuklanmıştır.

İlimiz genelinde uyuşturucuyla mücadele Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından en etkin ve kararlı bir şekilde sürdürülmektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur. ../03/2017

ÖRNEK 7.

(İLK METİN)

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasa ve kanunlarımızla tanınıp korunan, adil yargılanma hakkı kapsamında yer alan masumiyet karinesi, ilgililerin kişilik hakları ve soruşturmanın gizliliği ilkesi göz önünde bulundurulmak ve kamuoyunun doğru bir şekilde bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, ../03/2017 tarihinde bir kısım medya organlarında çıkan dolandırıcılık haberlerine ilişkin olarak, aşağıdaki basın açıklamasının yazılı olarak yapılmasında lüzum görülmüştür.

BASIN AÇIKLAMASI

İlimizde öğretim görevlisi olarak görev yapan mağdur (N.E)telefon ile aranarak, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ile ...Valisinin sesinin taklit edilmesi ve ...Cumhuriyet Başsavcısının adının kullanılması suretiyle FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında kendisinden para talep edilmesi sonucu, mağdurun dolandırıcıların hesaplarına 7 bin 385 lirayı aktarması olayına ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılığımızca derhal soruşturmaya başlanılmış olup şüpheli/şüphelilerin kimlik tespitine ve yakalanmasına yönelik soruşturma çok yönlü devam etmektedir.

Bu bağlamda aşağıda yer alan hususların vatandaşlarımız tarafından bilinmesinde fayda bulunmaktadır:

Cumhuriyet Başsavcılıkları, kolluk kuvvetlerimiz (Polis ve Jandarma) hiçbir şekilde vatandaştan para talep etmezler.

Operasyonel bir faaliyet içerisine halkımız hiçbir şekilde dahil edilmez.

Halkımızın herhangi bir konu ile ilgili bilgisine ihtiyaç duyulduğunda, telefonla ulaşılsa bile muhakkak suretle ya şahsın ikametinde, işyerinde ya da polis, jandarma karakolunda yüz yüze görüşülür.

Vatandaşlarımız dolandırıcıların sıklıkla kullanmış olduğu yöntemler olan “hesabınızda bloke var, vergi borcunuz var” gibi kelimelere itibar etmemeli, hiç kimseye kimlik bilgileri, T.C kimlik numaraları, hesap numaraları ve banka kartı şifrelerini vermemeli,

Kaynağını bilmedikleri hiçbir havale ve EFT’yi kabul etmemeli,

Dolandırıcılık maksadıyla kendilerine polis veya Cumhuriyet Savcısı süsü vererek yapılan aramalarda polis telsizi sesi duysalar bile itibar etmemeli,

Vatandaşlarımız bu tarzda bir yaklaşım içerisinde bulunan şahıslar hakkında en yakın adli makamlara başvurmalıdırlar.

Kamuoyunun bilgilerine saygı ile duyurulur. ../03/2017

ÖRNEK 7.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

İlimizde öğretim görevlisi olarak görev yapan mağdur N.E'nin, telefon ile aranarak Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ile ...Valisi' nin sesinin taklit edilmesi ve ...Cumhuriyet Başsavcısının adının kullanılması suretiyle FETÖ/

PDY soruşturmaları kapsamında kendisinden para talep edilmesi sonucu, mağdurun dolandırıcıların hesaplarına 7 bin 385 lirayı aktarması olayına ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılığımızca derhal soruşturmaya başlanılmıştır.

Şüpheli ya da şüphelilerin kimlik tespitine ve yakalanmasına yönelik soruşturma çok yönlü devam etmektedir.

Bu bağlamda aşağıda yer alan hususların kamuoyu tarafından bilinmesinde fayda bulunmaktadır:

Cumhuriyet başsavcılıkları ve kolluk kuvvetlerimiz hiçbir şekilde vatandaştan para talep etmezler.

Operasyonel bir faaliyet içerisine halkımız hiçbir şekilde dahil edilmez.

Vatandaşımızın herhangi bir konu ile ilgili bilgisine ihtiyaç duyulduğunda, telefonla ulaşılsa bile muhakkak suretle ya şahsın ikametinde, işyerinde ya da polis, jandarma karakolunda yüz yüze görüşülür.

Dolandırıcıların sıklıkla kullandığı yöntemler olan “hesabınızda bloke var, vergi borcunuz var” gibi kelimelere itibar edilmemeli, hiç kimseye kimlik bilgileri, T.C kimlik numaraları, hesap numaraları ve banka kartı şifreleri verilmemeli, kaynağı bilinmeyen hiçbir havale ve EFT kabul edilmemeli, dolandırıcılık maksadıyla kendilerine polis veya Cumhuriyet savcısı süsü vererek yapılan aramalarda polis telsizi sesi duyulsa bile dikkate alınmamalıdır.

Vatandaşlarımız bu tarzda bir yaklaşım içerisinde bulunan şahıslar hakkında en yakın adli makamlara başvurmalıdırlar.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur. ../03/2017

ÖRNEK 8.

(İLK METİN)

../03/2017 tarihinde bazı basın yayın kuruluşlarında ...Engelli Bakım Rehabilitasyon Merkezinde kurum müdürü F.Ç'nin iki engelli kadın ve temizlik için işe alınan iki kadına cinsel istismarda bulunduğu, baskı kurarak ilişkiye girdiği iddia olunmuş ise de,

Cumhuriyet Başsavcılığımızca ...Engelli Bakım Rehabilitasyon Merkezi Müdürü F.Ç.hakkında kurumda kalan bir engelli kadına cinsel istismarda bulunduğu iddiası ile ilgili olarak yürütülen soruşturma kapsamında, mevcut delil durumu dikkate alınarak şüphelinin ifadesinin alınmasını müteakip serbest

bırakıldığı, şüpheli hakkındaki soruşturma işlemlerinin halen devam ettiği, haberde yer alan kurum müdürü F.Ç.'nin iki engelli kadın ve temizlik için işe aldığı iki kadına cinsel istismarda bulunduğu ve baskı kurarak ilişkiye girdiği iddialarının gerçeği yansıtmadığı,

Kamuoyuna saygıyla arz olunur.

ÖRNEK 8.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

.. Mart 2017 tarihinde bazı basın yayın kuruluşlarında ...Engelli Bakım Rehabilitasyon Merkezinde bazı kadınlara cinsel istismarda bulunduğu şeklindeki asılsız haberlere ilişkin basın açıklaması gereği duyulmuştur:

Söz konusu haberlerde kurum müdürü F.Ç.'nin iki engelli kadın ve temizlik için işe alınan iki kadına cinsel istismarda bulunduğu, baskı kurarak ilişkiye girdiği iddia olunmuştur.

Cumhuriyet Başsavcılığımızca ...Engelli Bakım Rehabilitasyon Merkezi Müdürü F.Ç.hakkında bir engelli kadına cinsel istismarda bulunduğu iddiasına ilişkin soruşturma başlatılmış olup, mevcut delil durumu dikkate alınarak şüpheli ifadesinin ardından serbest bırakılmıştır.

İlgili hakkındaki soruşturma devam etmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 9.

(İLK METİN)

...10.2016 tarihinde İl Emniyet Müdürlüğü Haber Merkezine gönderilen mailde Adliyemize bomba konulduğu iddiası ile ilgili İl Emniyet Müdürlüğü Bomba İmha Ekiplerince ihbar titizlikle incelenmiş olup, tedbir amaçlı boşaltılan adliyemizde yapılan aramalarda herhangi bir olumsuzluğa rastlanmadığı,

İhbarı yapanlar hakkında Cumhuriyet Başsavcılığımızca soruşturma başlatılmakla,

Adliyemizde yargı faaliyetlerine devam edildiği, çalışmalarımıza destek olan personelimize ve vatandaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 9.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

Bugün İl Emniyet Müdürlüğü Haber Merkezine bir e-posta gönderilerek Adliyemize bomba konulduğu ihbar edilmiştir.

İhbar İl Emniyet Müdürlüğü Bomba İmha Ekiplerince incelenmiş ve adliye binası tedbir amaçlı boşaltılmıştır. Yapılan aramalarda ihbarın asılsız olduğu anlaşılmıştır.

İhbarı yapanlar tespit edilmiş ve haklarında soruşturma başlatılmıştır.

Adliyede yargı faaliyetleri devam etmektedir. Çalışmalara destek olan personele ve anlayışları için vatandaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 10.**(İLK METİN)**

Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından “FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü Üyesi Olmak ve Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma” suçlarından yürütülen 2016/.. soruşturmalar kapsamında; İçerisinde ziraat mühendisi, muhasebeci, şoför, temizlikçi, öğretmen ve serbest meslek mensubu olan bylock kullandığı değerlendirilen şüphelilerden 64 kişi gözaltına alınmış olup, kollukişlemlerinin ardından Cumhuriyet Başsavcılığımızca ifadeleri alındıktan sonra 23 kişi hakkında adli kontrol kararı verilmesi, diğer 41 kişi hakkında ise TCK 314/2 maddesi kapsamındaki eylemleri iddiasından tutuklanmaları talebi ile Nöbetçi Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilmişlerdir.

...4. Sulh Ceza Hâkimliğince ../10/2016 tarihinde tamamlanan sorgularının ardından şüpheliler F.K., İ.Ç., İ.Ş., Y.A., K.A., H.Ç., M.T.Z., M.Ö., A.Y., Z.T., M.A.C., Ş.Y., A.Y., M.Ö., E.K., Z.G., A.G., İ.D., S.Ş., G.Y., Z.E., Ö.K., G.K., Y.T., M.A.E., S.B. ve M.T. hakkında TCK 314/2 maddesi kapsamındaki eylemleri iddiasından tutuklanmalarına karar verilerek konumlarına uygun kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmişlerdir.

Diğer şüpheliler S.Ş., S.A., N.A., M.A., E.Y., İ.Y., E.A., A.T., Z.Y., R.A., F.A., A.Y., N.T.,

N.Ç., M.Ş., M.A., A.Y., M.Ö., A.D., Z.M., Y.T., S.S., B.H., A.E., A.Ö., İ.C.K., H.R., K.Ç., A.Y., M.K., O.Y., H.C., A.Y., M.E., İ.Ç., M.O. ve İ.Y. hakkında ise ...4. Sulh Ceza Hâkimliğince adli kontrol kararı verilmiştir.

...Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen 2016/.. numaralı soruşturma devam etmekte olup, soruşturmanın safahatı ve sonucu hakkında kamuoyuna ayrıca bilgi verileceği hususu,

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 10.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

Fethullahçı Terör Örgütü ile ilgili “Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma” suçlarından yürütülen soruşturmalar kapsamında; Bylock kullandığı değerlendirilen şüphelilerden 64 kişi gözaltına alınmıştır. Bunların 23’ü hakkında adli kontrol kararı verilmiştir. Kalan 41 kişi ilgili yasa kapsamında eylemlerde buldukları iddiasından tutuklanmıştır.

Soruşturmanın gelişimi ve sonucu hakkında kamuoyuna bilgi verilmeye devam edileceği saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 11.

(İLK METİN)

15 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye Cumhuriyetinin seçilmiş hükümetine ve Cumhurbaşkanına karşı darbe girişiminde bulunan Fethullahçı Terör Örgütü ile ilgili Cumhuriyet Başsavcılığımızca başlatılan soruşturmalar kapsamında;

1. FETÖ’nün yönetici sınıfı ve finans kaynağı olduğu düşünülen şüphelilerle ilgili başlatılan soruşturmalarda 38 kişi hakkında işlem yapılmıştır. Bu kişilerden 13’ü tutuklanmış, şuan da 11’i gözaltına alınmış(halen il emniyet müdürlüğünde gözaltındadırlar), firari olan 10 kişi hakkında yakalama kararı çıkarılmış, 3 kişi adli kontrolle serbest bırakılmıştır.
2. Fethullahçı Terör Örgütüne aidiyeti olduğu düşünülen vatandaş ve kamu kurumlarında görevli memurlardan hakkında işlem yapılan kişi sayısı 235’tir. Bunlardan 93 kamu görevlisi hakkında arama ve gözaltına alma işlemi uygulanmıştır. Bu kişilerden ...il merkezinde toplam 30 kamu görevlisi tutuklanmış, firari olan 7 kişi hakkında yakalama kararı çıkarılmıştır, halen 18 kamu görevlisi İl Emniyet Müdürlüğünde gözaltındadır. Diğer kamu görevlileri adli kontrol şartıyla ya da delil durumuna göre Cumhuriyet Başsavcılığımızca serbest bırakılmıştır.

3. İlimizin ilçelerinde yapılan FETÖ soruşturmalarında;

...Cumhuriyet Başsavcılığımızda; işlem yapılan kişi sayısı 107'dir. Bunlardan 15'i tutukludur.

...Cumhuriyet Başsavcılığımızda; işlem yapılan kişi sayısı 69'dur. Bunlardan 10'u tutukludur.

...Cumhuriyet Başsavcılığımızda; işlem yapılan kişi sayısı 14'tür. Bunlardan 3'ü tutukludur.

...Cumhuriyet Başsavcılığımızda; işlem yapılan kişi sayısı 26'dır. Bunlardan 7'si tutukludur.

4. ...il merkezi ve ilçelerinde hakkında FETÖ terör örgütü soruşturması yapılan kişi sayısı toplam 451'dir. Tutuklanan kişi sayısı 78'dir. Bunlardan halen ...' da 26 kişi gözaltındadır. Cezaevimizde diğer il ve ilçelerden gelen toplam tutuklu sayısı 120 civarındadır.

Cumhuriyet Başsavcılığımızca FETÖ örgütü kapsamında yapılan soruşturmalar toplanan yeni deliller ve ihbarlarla genişleyerek devam etmektedir. Cumhuriyet Başsavcılığımızca FETÖ ile doğrudan bağı olan, yöneten, bu örgüte eleman kazandıran, bu örgüte maddi destek sağlayan, bu örgütün genişlemesi için çaba sarf eden tüm kamu görevlisi, esnaf, iş adamı ve diğer kişilere ilişkin soruşturmalar sonuç alıncaya kadar devam edecektir. Bu yapı ile bağlantısı olmayan hiç kimsenin soruşturma kapsamına alınmaması, masum insanların lekelenmemesi hususunda büyük bir itina gösterilmektedir. Hakkında yeterince delil bulunmayan kimselerin basit bir iddia ile ya da delil ile gözaltına alınması ya da tutuklanması kesinlikle mümkün değildir. Tüm vatandaşlarımızdan bu yapıyla ilgili bilgi sahibi olanların Cumhuriyet Başsavcılığımıza bilgi vermesi beklenmektedir. Ayrıca bu örgüte mensup kişilerin kendiliğinden gelerek Cumhuriyet Başsavcılığımızın araştırma kapsamında olmayan hususlarla ya da kişilerle ilgili itiraf niteliğinde bilgiler vermesi halinde hakkında yasal olarak zorunlu cezasızlık sebebi bulunmaktadır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 11.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

15 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye Cumhuriyetinin seçilmiş hükümetine ve Sayın Cumhurbaşkanına yönelik darbe girişiminde bulunduğu iddiası kapsamında Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ile ilgili soruşturmalar başlatılmıştır. Merkez ve ilçelerde hakkında soruşturma yapılan kişi sayısı toplam 451'dir. Tutuklanan kişi sayısı 78'dir. Halen 26 kişi gözaltındadır. Cezaevimizde diğer il ve ilçelerden gelen toplam tutuklu sayısı 120 civarındadır. Bu rakamları açıklamak gerekirse;

FETÖ'nün yönetici sınıfı ve finans kaynağı olduğu düşünülen şüphelilerle ilgili başlatılan soruşturmalarda 38 kişi hakkında işlem yapılmıştır. Bu kişilerden 13'ü tutuklanmış olup, 11'i halen il emniyet müdürlüğünde gözaltındadır. Firari olan 10 kişi hakkında yakalama kararı çıkarılmış, 3 kişi adli kontrol şartıyla serbest bırakılmıştır.

Fethullahçı Terör Örgütüne aidiyeti olduğu düşünülen vatandaş ve kamu kurumlarında görevli memurlardan hakkında işlem yapılan kişi sayısı 235'tir. Bunlardan 93 kamu görevlisi hakkında arama ve gözaltına alma işlemi uygulanmıştır. Bu kişilerden ...il merkezinde toplam 30 kamu görevlisi tutuklanmış, firari olan 7 kişi hakkında yakalama kararı çıkarılmıştır, halen 18 kamu görevlisi İl Emniyet Müdürlüğünde gözaltındadır. Diğer kamu görevlileri adli kontrol şartıyla ya da delil durumuna göre Cumhuriyet Başsavcılığımızca serbest bırakılmıştır.

(İlçelerin dökümüne gerek yok. Zaten yukarıda genel özet verilmiş durumda)

Soruşturmalar toplanan yeni deliller ve ihbarlarla genişleyerek devam etmektedir. Bu yapıyla ilgili bilgi sahibi vatandaşların FETÖ ile doğrudan bağı olan, yöneten, bu örgüte eleman kazandıran, bu örgüte maddi destek sağlayan, bu örgütün genişlemesi için çaba sarf eden tüm kamu görevlisi, ve diğer kişilere dair bilgi vermesini rica ederiz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 12.**(İLK METİN)**

.. Ocak 2016 tarihli ...Gazetesinde "Bu Neyin Adaleti" başlığı ile yayınlanan asılsız haber üzerine aşağıdaki açıklamanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur:

A. ...Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan O.S. ve H.H. ...01.2016 tarihinde ilk defa yazılı olarak bir arada kalmak istediklerine dair Kurum Müdürlüğüne dilekçe vermişler, aynı gün talepleri kabul edilerek idare ve gözlem kurulu kararıyla ...01.2016 tarihinden itibaren aynı odada bir arada barındırılmaktadır.

Şu anda bir arada kaldıkları oda 23,5 metrekare alt kat ve 17,5 metrekare üst kat olmak üzere toplam 41 metrekare yaşam alanı ve 31 metrekare havalandırma alanı ile beraber toplam 72 metrekaredir. Odanın havalandırmaya açılan kapıları sabah sayımı ile açılarak gün batımına kadar sürekli açık tutulabilmektedir.

B. Daha önceki tarihlerde aynı kuruma tutuklu olarak sevki gerçekleştirilen benzer durumdaki tutuklular tek olarak üç kişilik odalara yerleştirilmiş, bu odalarda en fazla 30 gün barındırılmış olup daha sonra gerekli değerlendirilmeler neticesinde idare ve gözlem kurulu kararına istinaden tek kalan tutukluların aynı odada bir arada barındırılmalarına karar verilmiştir.

C. Haberde, adı geçen tutukluları ziyaret etmek için yapılan başvuruların hiçbirinin kabul edilmediği iddia edilmektedir.

Tutuklu O.S. kuruma yerleştirildiği ../11/2015 tarihinden bu güne kadar 72 milletvekili (56 saat), 151 avukat (133 saat 37dk) ve 22 yakını (9 saat) olmak üzere toplam 245 kişi ile 198 saat 37dk açık ve kapalı görüşme gerçekleştirmiştir.

Tutuklu H.H. kuruma yerleştirildiği ../11/2015 tarihinden bu güne kadar 69 milletvekili (43 saat 5dk), 141 avukat (93 saat 7dk) ve 45 yakını (7 saat) olmak üzere toplam 255 kişi ile 142 saat 12 dk açık ve kapalı görüşme gerçekleştirmiştir.

D. Adı geçen tutuklulara daktilo verilmediği iddia edilmektedir. Odalarda daktilo bulundurulmasına yasal imkan bulunmamakla birlikte, hükümlü ve tutukluların talep etmeleri halinde, eğitim kurulu kararıyla bu iş için ayrılmış yerlerde, eğitim ve iyileştirme programları çerçevesinde görsel, işitsel eğitim araç ve gereçleri ve bilgisayar kullanımına izin verilebilmektedir. Ancak adı geçenlerin bu kapsamda bugüne kadar yazılı hiçbir talepte bulunmadıkları anlaşılmıştır.

Adı geçen gazetede çıkan haberler kamuoyunda algı oluşturmaya yönelik, gazetecilik etik ve ilkeleriyle bağdaşmayan ve gerçekleri yansıtmayan haberlerdir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 12.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

.. Ocak 2016 tarihli...Gazetesinde “Bu Neyin Adaleti” başlığı ile yayınlanan haber hakkında açıklama yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur:

Bilindiği üzere, O.S. ve H.H. ...Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunmaktadır. .. Ocak 2016 tarihinde ilk defa bir arada kalmak istediklerine dair İdare’ye dilekçe vermişlerdir. Talepleri aynı gün kabul edilmiş ve hemen aynı odaya konulmuşlardır.

Kaldıkları oda 23,5 metrekare alt kat ve 17,5 metrekare üst kat olmak üzere toplam 41 metrekarelik yaşam alanına sahiptir. 31 metrekare havalandırma alanı ile mekan toplam 72 metrekaredir. Odanın havalandırmaya açılan kapıları sabah açılmakta ve gün batımına kadar sürekli açık tutulabilmektedir.

Daha önce aynı kurumda tutuklu bulunan benzer durumdaki kişiler kendi başlarına üç kişilik odalara yerleştirilmiştir. Bu odalarda en fazla 30 gün kalmışlar daha sonra gerekli değerlendirilmeler neticesinde tek kalmalarındansa aynı odada üç kişi olarak barındırılmalarına karar verilmiştir. Bu uygulamalar, idare ve gözlem kurulu kararları ile yapılmaktadır.

Söz konusu Haberde, O.S. ve H.H.’yi ziyaret etmek için yapılan izin başvurularının hiçbirinin kabul edilmediği iddia edilmektedir. Bu durum gerçeği yansıtmamaktadır.

O.S. kuruma yerleştirildiği .. Kasım 2015 tarihinden bu güne kadar 245 kişi ile 198 saat 37dk görüşmüştür. Bunların 72’si milletvekili (56 saat), 151’i avukat (133 saat 37dk) ve 22’si yakın (9 saat) görüşmesidir.

H.H. kuruma yerleştirildiği .. Kasım 2015 tarihinden bu güne kadar 255 kişi ile 142 saat 12 dk görüşmüştür. Bunların 69’u milletvekili (43 saat 5dk), 141’i avukat (93 saat 7dk) ve 45’i yakın (7saat) görüşmesidir.

Haberde H.H. ve O.S’ye daktilo verilmediği iddia edilmektedir. Oysa buna dair kendilerince herhangi bir talep yapılmamıştır ve yasal imkan da bulunmaktadır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 13.**(İLK METİN)**

...07.2016 günü, TV haberlerine yansımaları ile kamuoyunun öğrendiği bir kısım asker ve sivil kıyafetli şahısların darbe teşebbüsü eylemi, vatandaşlarımızın demokrasiye sahip çıkması ve desteği ile Türkiye Cumhuriyetinin asker ve polisleri tarafından engellenmiş olup, olayla ilgisi oldukları değerlendirilen ve FETÖ/PDY terör örgütü ile bağlantısı şüphesiz bulunan kişiler hakkında Cumhuriyet Başsavcılığımızca ...07.2016 günü derhal Türk Ceza Kanunu'nun 309. Maddesinde düzenlenen Anayasayı İhlal, 312. Maddesinde düzenlenen Hükumete Karşı İsyan ve 314/2 maddesinde düzenlenen Silahlı Terör Örgütü Üyeliği suçlarından resen soruşturma başlatılmıştır. Bu kapsamda;

2016/.. soruşturma sayılı dosyada;

72 Hâkim Cumhuriyet Savcısı hakkında soruşturma yürütülmekte olup, 41 kişitutuklanmış, 12 kişi hakkında Adli Kontrol Hükümlerinin Uygulanmasına karar verilmiş, 19kişi hakkında yakalama kararı çıkartılmıştır. Ayrıca 1 Avukat hakkında Adli Kontrol Kararı uygulanmıştır.

2016/.. ve 2016/.. soruşturma sayılı dosyalarda;

244 Askeri Personel hakkında (aralarında Korgeneral, Tümgeneraller, Tuğgeneraller, Albay, Yarbay, Binbaşı, Yüzbaşı, Üsteğmen rütbesindeki subaylar, Astsubaylar ve Askeri Hâkim ve Savcılar bulunmakta olup) soruşturma yürütülmekte olup, 27 kişi tutuklanmış, 31 kişi hakkında Adli Kontrol Hükümlerinin Uygulanmasına karar verilmiş, 144 kişi Başsavcılığımızca Adli işlemleri sonrası serbest bırakılmış, 39 kişi ise halen gözaltındabulunmakta ve Adli işlemleri devam etmekte olup, 5 kişi hakkında gözaltına alınması kararı verilmiştir.

2016/.. soruşturma sayılı dosyada;

86 Emniyet Görevlisi hakkında (aralarında 3. ve 4. Sınıf Emniyet Müdürleri, Emniyet Amirleri, Başkomiser ve Komiser rütbesinde olanlar ve polis memurları bulunmakta olup) soruşturma yürütülmekte olup, 39 kişi tutuklanmış, 18 kişi hakkında Adli Kontrol Hükümlerinin Uygulanmasına karar verilmiş, 19 kişi hakkında yakalama kararı çıkartılmış. 3 kişi ise halen gözaltında bulunmakta ve Adli işlemlerine devam edilmekte olup, 7 kişi hakkında gözaltına alınması kararı verilmiştir.

2016/.. soruşturma sayılı dosyada;

...Üniversitesinde görevli (aralarında Rektör, Profesör, Doçent, unvanlı akademik görevlilerin bulunduğu) 56 kişi hakkında soruşturma yürütülmekte olup, 1 kişi (Üniversite Rektörü) tutuklanmış, 55 kişi ile ilgili gözaltına alınması kararı verilmiştir.

2016/.. soruşturma sayılı dosyada;

2 Kaymakam hakkında resen soruşturma başlatılmış olup, Adli işlemleri devam etmektedir.

Cumhuriyet Başsavcısı refakatinde 5 Cumhuriyet Başsavcı Vekili ve 10 Cumhuriyet Savcısı tarafından yürütülen ve halen devam etmekte olan soruşturmaların safahatı ve sonucu hakkında ayrıca bilgi verilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 13.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

15 Temmuz 2016 günü, TV haberlerinden bir kısım asker ve sivil kıyafetli şahısların darbe teşebbüsü eyleminde buldukları anlaşılmıştır.

Olayla ilgisi oldukları değerlendirilen ve FETÖ/PDY terör örgütü bağlantısı şüphesi bulunan kişiler hakkında .. Temmuz 2016 günü soruşturma başlatılmıştır. İlgili şahıslara yüklenen suçlar, Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddesinde düzenlenen Anayasayı İhlal, Hükümete Karşı İsyan ve Silahlı Terör Örgütü Üyelidir.

Bu kapsamda altı ayrı soruşturma yürütülmektedir. Bunların tümüne dair aşağıda bilgi verilecektir.

2016/.. sayılı soruşturma dosyasında; 72 yargı mensubu ve bir avukat bulunmaktadır. Bunlardan 41'i tutuklanmış, 13 kişi Adli Kontrol şartıyla serbest bırakılmıştır. 19 kişi için yakalama kararı çıkartılmıştır.

2016/.. ve 2016/.. sayılı dosyalarda; 244 Askeri Personel bulunmaktadır. Bunların arasında hem üst hem alt rütbeliler vardır. Aralarından 27 kişi tutuklanmış, 31 kişi Adli Kontrol şartıyla serbest kalmıştır. 144 kişi Adli işlemleri sonrası serbest bırakılmış, 39 kişi ise halen gözaltındadır. 5 kişi hakkında daha gözaltı kararı verilmiştir.

2016/.. sayılı dosyada; çeşitli rütbelerde 86 emniyet görevlisi bulunmaktadır. Bunlardan 39 kişi tutuklanmış, 18 kişi Adli Kontrol şartıyla serbest kalmıştır. 19 kişi hakkında yakalama kararı çıkartılmıştır. 3 kişi ise halen gözaltındadır. 7 kişi hakkında gözaltı kararı verilmiştir.

2016/.. sayılı dosyada; ...Üniversitesi'nde çeşitli kademelerde görevli 56 kişi bulunmaktadır. Bunlardan biri tutuklanmış, 55 kişi ile ilgili gözaltı kararı verilmiştir.

2016/.. soruşturma sayılı dosyada; 2 Kaymakam hakkında soruşturma başlatılmıştır.

Soruşturmaların gelişimi ve sonucu hakkında bilgi verilmeye devam edilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 14.

(İLK METİN)

Adalet Bakanlığı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu tarafından düzenlenen "...ili 1. Ürün ve El Sanatları Fuarı"nın açılışı ..Ağustos 2016 tarihinde saat 10'da Sahil Kültür Park mevkiinde yapılacaktır. Fuar ... Ağustos 2016 tarihleri arasında açık kalacak ve saat 10:00-20:00 arası ziyaret edilebilecektir.

Fuarda 40 farklı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular tarafından üretilen gıdadan tekstile, mobilyadan hediyeleşmeye kadar yüzlerce çeşit ürün sergilenen ve satışı yapılacaktır. Fuara ayrıca Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Eğitimden Sorumlu Daire Başkanlığı ile Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı katılacak, bu birimler tarafından ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde yürütülen eğitim ve rehabilitasyon çalışmalarını hakkında bilgi verilerek ayrıca elektronik izleme uygulamaları ile ilgili çalışmalar anlatılacaktır.

Bu büyüklükteki organizasyonun gerçekleştirilmesindeki temel amaç; ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen temel eğitim ve mesleki eğitim çalışmalarını hakkında kamuoyunu bilgilendirmek, ayrıca ilgili kurumlarla sürdürülen işbirliğini güçlendirmektir.

Fuara tüm halkımız davetlidir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 14.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

“...ili 1. Ürün ve El Sanatları Fuarı” .. Ağustos 2016 günü saat 10’da Sahil Kültür Park mevkiinde açılacaktır. Adalet Bakanlığı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu’nca düzenlenen Fuar, .. Ağustos 2016 tarihlerinde 10:00-20:00 saatleri arası ziyaret edilebilecektir.

40 farklı ceza infaz kurumunda bulunanlar tarafından üretilen gıdadan tekstile, mobilyadan hediyeelik eşyaya yüzlerce ürün sergilenecek ve bunların satışı yapılacaktır. Açılışa katılacak Adalet Bakanlığı yetkilileri ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde yürütülen eğitim ve rehabilitasyon çalışmaları hakkında sizlere bilgi verecektir. Bunun yanında elektronik izleme uygulamaları ile ilgili çalışmalar anlatılacaktır.

Ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilen temel eğitim ve mesleki eğitim çalışmaları hakkında kamuoyunu bilgilendirmeye devam edeceğiz.

...’ileri aramızda görmek ister, saygıyla ilginize sunarız.

ÖRNEK 15.**(İLK METİN)**

../10/2015 günü ...civarında meydana gelen terör saldırısı kapsamında Başsavcılığımızca yürütülen soruşturmada; geline aşamayla ilgili olarak aşağıdaki hususların kamuoyuyla paylaşılması uygun görülmüştür:

1. ...civarında meydana gelen eyleme dair bazı twitter içerikleri ile ilgili olarak 4 kişi hakkında gözaltı işlemleri uygulanmış, bu kişilerden 3’ü Başsavcılığımızca serbest bırakılmış, 1’i hakkında talebimiz üzerine mahkemece yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol kararı verilmiştir.
2. Söz konusu canlı bomba eylemini gerçekleştiren kişilerden birinin ...isimli şahıs olduğu tespit edilmiştir. Diğer canlı bomba eylemcisinin fotoğrafla teşhisi yapılmış olup, açık kimliğinin belirlenmesi için çalışmalar devam etmektedir. Bu kişinin eylemi gerçekleştirmek üzere, güney sınırlarımıza komşu bir ülkeden geldiği tespit edilmiştir.
3. İkicanlı bomba eylemcisine yardım ettikleri ve bu eyleme katıldıkları düşünülen toplam 20 şüpheli hakkında adli işlem başlatılmış olup, bunlardan 11’i gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınan 11 şüpheliden 4’ü Başsavcılığımızca serbest bırakılmış, 6 şüpheli tutuklanma talebi ile, 1 şüpheli de adli kontrol talebi ile Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilmiştir.

Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilen şüphelilerden (6 + 1 = 7 kişi) 4'ü tutuklanmış, 3'ü hakkında adli kontrol karar verilmiştir.

4. Şüphelilerin yerlerinin tespit edilip, yapılacak operasyonlarla gözaltına alınma işlemlerinin gerçekleştirilmesine çaba gösterildiği sırada, bazı basın yayın organları sorumsuzca davranarak, bir kısım şüphelilerin ad ve soyadlarının baş harflerini yazmak suretiyle haber yapımları neticesinde, bombalama eylemi ile kuvvetli irtibatları olduğu düşünülen 9 kişinin kaçmasına sebep olmuşlardır. Kaçan kişiler hakkında Sulh Ceza Hâkimliğinden “YOKLUKTA TUTUKLAMA KARARI” alınmıştır.
5. Yakalanan şüphelilerin ...ilindeki evlerinde, iş yerlerinde, araçlarında, depo olarak kullandıkları alanlarda ve HÜCRE EVİ olarak kullandıkları evde yapılan aramalarda;
  - a) Şüphelilerce kullanılan ve soruşturmamızda 1 nolu depo olarak nitelendirilen yerde, ...'daki patlama olayında kullanılan ...plaka sayılı Ford Focus marka araç,
  - b) Şüphelilerce kullanılan ve soruşturmamızda 2 nolu depo olarak nitelendirilen yerde, bomba yapımında kullanılan 400 kg amonyum nitrat.
  - c) Şüphelilerce kullanılan ve soruşturmamızda 3 nolu depo olarak nitelendirilen yerde, bomba yapımında kullanılan 1100 kg amonyum nitrat,
  - d) Şüphelilerce kullanılan ve soruşturmamızda 4 nolu depo olarak nitelendirilen yerde. 10 adet intihar yeleği, 150 metre Kortex patlayıcı, 60 kg TNT patlayıcı, 15 kg demir bilye, 5 kg civata somunu, 2000 adet 9 mm çaplı tabanca mermisi, 10 paket kimyasal patlayıcı, çuvallar içerisine konulmuş kükürt ve amonyum nitrat, canlı bomba yeleği dikiminde kullanılan dikiş makinası, 27x16 ebatlı fünyesi takılı olmayan TNT düzeneği, 1 adet boş TNT kalıbı, bomba yapımında kullanıldığı düşünülen sair malzemeler,
  - e) Şüphelilerce kullanılan ve soruşturmamızda 5 nolu depo olarak nitelendirilen yerde, bomba yapımında kullanılan 1000 kg amonyum nitrat,
  - f) Şüphelilerden birinin evinde yapılan aramada, 3 adet el bombası, 1 adet av tüfeği, ...'da meydana gelen patlama bölgesinde bulunan fünye ile aynı tipte 1 adet el bombası fünyesi,

- g) Bir diğler Şüphelinin evinde yapılan aramada, 6 adet AK-47 kalaşnikof marka silah, 1 adet susturucu aparatı olan tabanca, 22 adet Fİ tipi el bombası, 1683 adet değişik çap ve markalarda mermi, 8 adet fũnye ele geçirilmiştir.

Yukarıda dökũmũ yapılan çok sayıda silah, el bombası, bomba yapımında kullanılan materyaller ile tonlarca amonyum nitratın, Şüphelilerce başka bombalama eylemlerinde kullanacakları değerlendirilmiş olup, iş bu soruŐtırma çerçevesinde yapılan çalışmalar sonucu bu kişilerin gelecekte planladıkları muhtemel eylemlerin de nũne geçildiği dũŐũnũlmüŐtũr.

6. Olayı gerçekleştiren terör örgütũ ile bu olayın gerçekleşmesinde bağı ve katkısı olabileceđidũŐũnũlen diğer terör örgütleri hakkında soruŐtırma derinleştirilerek sũrdũrũlmektedir.
7. Yukarıda belirtildiği gibi Başsavcılığımızca yũrũtũlen sũrecin en kritik anlarında bazı basın yayın organlarının yaptıkları sorumsuz yayıncılık anlayıŐı sebebi ile soruŐtırmamız bir miktar akamete uđramıŐ ise de; en kısa zamanda kaçan Şüphelilerin de yakalanması suretiyle elde edilecek yeni bilgi ve belgeler iŐıđında eylemin diğer planlayıcılarına da ulaŐılacaktır.

Başsavcılığımızın talebi ũzerine ...6. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararıyla yayının yasağı bugũn itibari ile kaldırılmıŐtır.

Bu vesileyle devamı sũresince yayın yasağı kararma sayđı gosterip, sorumlu yayıncılık rneği sergileyen diğer basın yayın organlarına da özellikle teŐekkũrlerimizi sunarız.

Kamuoyuna sayđıyla duyurulur.

ÖRNEK 15.

(DũZELTİLMİŐ METİN)

.. Ekim 2015 gũnũ ...civarında meydana gelen terör saldırısına yönelik yũrũtũlen soruŐtırma kapsamında aşağıdaki hususları kamuoyuyla paylaşılmak isteriz:

Olayla ilgili suç içerikli olduğu değerlendirilen bazı twitler nedeniyle dört kişi hakkında gözaltı kararı verilmiş, biri hakkında yurt dışına çıkış yasağı konularak serbest bırakılmıŐlardır.

Canlı bomba eylemini gerçekleştiren kişilerden birinin ...isimli şahıs olduğu tespit edilmiştir. Diğer eylemcinin fotoğrafla teşhisi yapılmış olup, açık kimliğinin belirlenmesi için çalışmalar devam etmektedir. Bu kişinin eylemi gerçekleştirmek üzere, güney sınırlarımıza komşu bir ülkeden geldiği tespit edilmiştir.

Bu eylemcilere yardım ettikleri düşünülen toplam 20 şüpheli hakkında adli işlem başlatılmış olup, 11'i gözaltına alınmıştır. Bunların dördü serbest bırakılmış, Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilen yedi kişiden dördü tutuklanmış, üçü adli kontrol kararı ile serbest bırakılmıştır.

Şüphelilerin yerlerinin tespit edilip, yapılacak operasyonlarla gözaltına alınma işlemlerinin gerçekleştirilmesine çaba gösterildiği sırada, bazı basın yayın organları sorumsuzca davranarak, bir kısım şüphelilerin ad ve soyadlarının baş harflerini yazmak suretiyle haber yapmaları neticesinde, bombalama eylemi ile kuvvetli irtibatları olduğu düşünülen 9 kişinin kaçmasına sebep olmuşlardır. Kaçan kişiler hakkında Sulh Ceza Hâkimliğinden "YOKLUKTA TUTUKLAMA KARARI" alınmıştır.

Yakalanan şüphelilerin ...ilindeki evlerinde, iş yerlerinde, araçlarında, depo olarak kullandıkları alanlarda ve HÜCRE EVİ olarak kullandıkları evde yapılan aramalarda ele geçirilenler şunlardır:

- a) .....’daki patlama olayında kullanılan ...plakalı araç,
- b) Bomba yapımında kullanılmak üzere üç ayrı yerde toplam 2500 kg amonyum nitrat,
- c) 10 adet intihar yeleği, 150 metre Kortex patlayıcı, 60 kg TNT patlayıcı, 15 kg demir bilye, 5 kg civata somunu, 2000 adet 9 mm çaplı tabanca mermisi, 10 paket kimyasal patlayıcı, çuvallar içerisine konulmuş kü-kürt ve amonyum nitrat, canlı bomba yeleği dikiminde kullanılan dikiş makinası, 27x16 ebatlı fünüyesi takılı olmayan TNT düzeneği, 1 adet boş TNT kalıbı, bomba yapımında kullanıldığı düşünülen sair malzemeler,
- d) 3 adet el bombası, 1 adet av tüfeği, ...’da meydana gelen patlama bölgesinde bulunan fünye ile aynı tipte 1 adet el bombası fünüyesi,
- e) 6 adet AK-47 kalaşnikof marka silah, 1 adet susturucu aparatı olan tabanca, 22 adet Fİ tipi el bombası, 1683 adet değişik çap ve markalarda mermi, 8 adet fünye.

Bu malzemelerin niteliğinden başka bombalama eylemlerinde kullanılmalarının planlandığı değerlendirilmiş ve soruşturma çerçevesinde yapılan çalışmalar sayesinde muhtemel eylemlerin önüne geçildiği düşünülmüştür.

Olayı gerçekleştiren terör örgütü ile bu olayın gerçekleşmesinde bağı ve katkısı olabileceği düşünülen diğer terör örgütleri hakkında soruşturma derinleştirilerek sürdürülmektedir.

ÖRNEK 16.

(İLK METİN)

Cumhuriyet Başsavcılığımızca 2014/.. sayılı dosya üzerinden; terör örgütü yöneticisi olmak, terörizmin finansmanının önlenmesi hakkındaki kanuna muhalefet, örgüt tarafından toplanan himmet paralarının şirketler aracılığıyla aklanması ve terör örgütü propagandası yapmak suçlarından dolayı ... A.Ş. ile bağlı şirketlerin sahipleri ve yöneticileri hakkında yürütülen soruşturmada, ... 7. Sulh Ceza Hâkimliğinin 2015/.. sayılı değişik iş karan doğrultusunda ...09.2015 günü bazı ikametgahlarda ve şirketlerde arama yapılmıştır.

Yapılan aramalarda el konulan faturalar, defterler, dijital kayıtlar ile diğer belgeler üzerinde inceleme yapmak üzere, konusunda uzman bilirkişiler görevlendirilmiştir.

Görevlendirilen bilirkişilerin yaptıkları ön çalışma sonucu düzenledikleri raporda;

- Şirketlerin ticari defterlerinde çeşitli sahtecilikler yapıldığı,
- Hileli muhasebe işlemleri yapmak suretiyle, paralel bir muhasebe sistemi oluşturulduğu,
- Şirketlere kayıt dışı para girişlerinin olduğu,
- Reel üretimlerle beyan edilen üretimler arasında farkların bulunduğu,
- KAP'a (Kamuyu Aydınlatma Platformu) bildirilen altın üretimi miktarı ile gerçekte üretilen altın üretimi miktarı arasında şüpheli farklılıkların bulunduğu.
- Şüphelilerin şirketlerin faaliyetleri çerçevesinde, halen suç işlemeye devam ettikleri belirtilmesi üzerine Cumhuriyet Başsavcılığımız tarafından ilgililer aleyhine kuvvetli suç şüphesinin var olduğu değerlendirilmiştir.

Yine yapılan aramalarda el konulan dijital materyaller üzerinde İl Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünce yapılan ve halen devam eden incelemelerdeki ilk tespitlerde;

- İlgili holdingin ve bağlı şirketlerin bilgisayarlarında yüzlerce sayfa himmet tablolarının yer aldığı, şirket binalarında himmet adı altında toplanan altınların bulunduğu,
- Bu toplanan himmetleri, altın üretiminden kazanılmış gibi göstererek paravan şirketler aracılığıyla akladıkları ve kendilerine ait vakıflara aktardıkları, bu şekilde tüm şüphelilerin fikir ve eylem birliği içerisinde FETÖ'ye (Fethullahçı Terör Örgütü) finansal kaynak sağladıkları yönünde bilgi ve belgelerin bulunduğu saptanmıştır.

Cumhuriyet Başsavcılığımızca söz konusu holding ile bağlı şirketlerin sahibi ve mensuplarının yasalara aykırı şekilde topladıkları himmet paralarını şirketlerin yasal faaliyetlerinden elde edilmiş gibi göstererek akladıkları, şirket kazançlarından örgüte finansal kaynak sağladıkları, eğitim kurumları aracılığıyla FETÖ'ye eleman kazandırmaya çalıştıkları, yazılı ve görsel medya organları aracılığı ile FETÖ'ye yönelik yürütülen tüm adli soruşturmaları manipüle ederek devlet aleyhine, örgüt lehine algı operasyonu faaliyeti içerisinde buldukları, yine yaptıkları yayınlarla FETÖ mensuplarını suçtan kurtarmaya çalıştıkları, bu şartlarda mevcut soruşturmanın sağlıklı biçimde yürütülmesi ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için CMK'nun 133.maddesi kapsamında kayyum atanmasının gerekli olduğu değerlendirilmiş olup, bu amaçla tüm şirketlere kayyum atanması talep edilmiştir.

Talebimizi kabul eden ... 5. Sulh Ceza Hâkimliği ilgili şirketlere kayyumlar atamıştır.

Kayyumlar soruşturma süresince ilgili hâkimliğin gözetim ve denetimi altında faaliyetlerini sürdürecektir.

Soruşturmamız CMK ve diğer yasal mevzuat kapsamında, hukuk kuralları gözetilerek titizlikle devam etmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 16.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

... A.Ş. ile bağılı şirketlerin sahipleri ve yöneticileri hakkında yürütölen soruşturmada, mahkeme karar doğrultusunda .. Eylül 2015 günü bazı ikametgah ve şirketlerde arama yapılmıştır. İlgililer hakkındaki suçlamalar terör örgütü yöneticisi olmak, terörizmin finansmanının önlenmesi hakkındaki kanuna muhalefet, kara paranın aklanması ve terör örgütü propagandası yapmaktır. .

Aramalarda el konulan faturalar, defterler, dijital kayıtlar ile diğere belgeler üzerinde inceleme yapan bilirkişilerin düzenledikleri raporda önemli noktalar şunlardır;

Ticari defterlerde çeşitli sahtecilik, hileli muhasebe işlemleri eliyle, paralel bir muhasebe sistemi kurulması, kayıt dışı para girişi, reel üretimle beyan edilen üretim arasında fark, KAP'a (Kamuyu Aydınlatma Platformu) bildirilen altın üretimi miktarı ile gerçekte üretilen altın üretimi miktarı arasında şüpheli farklılıklar,

Bilgisayarlarda yüzlerce sayfa himmet tabloları ve altınlar.

Şüphelilerin bu faaliyetlerinden yasalara aykırı şekilde topladıkları himmet paralarını şirketlerin yasal faaliyetlerinden elde edilmiş gibi göstererek akıldıkları, şirket kazançlarından FETÖ'ye (Fethullahçı Terör Örgütü) finansal kaynak sağladıkları anlaşılmaktadır.

Eğitim kurumları aracılığıyla FETÖ'ye eleman kazandırmaya çalıştıkları, yazılı ve görsel medya organları aracılığı ile FETÖ'ye yönelik yürütölen tüm adli soruşturmaları manipöle ederek devlet aleyhine, örgüt lehine algı operasyonu faaliyeti içerisinde buldukları, yine yaptıkları yayınlarla FETÖ mensuplarını suçtan kurtarmaya çalıştıkları tespit edilmiştir.

Tüm bu sebeplerle soruşturmanın sağlıklı biçimde yürütölmesi, suç işlenmesinin önlenmesi ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için tüm şirketlere kayyum atanması talep edilmiştir.

... 5. Sulh Ceza Hâkimliğı ilgili şirketlere kayyumlar atamıştır.

Kayyumlar soruşturma süresince ilgili hâkimliğın gözetim ve denetimi altında faaliyetlerini sürdüreceklere.

Soruşturmamız CMK ve diğere yasal mevzuat kapsamında, hukuk kuralları gözetilerek titizlikle devam etmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 17.

(İLK METİN)

Bugün ulusal yayın yapan bir gazetenin internet sitesinde bir köşe yazarı tarafından Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülen bir soruşturmaya ilişkin yayınlanan köşe yazısında ...İl Emniyet Müdürlüğünde görevli kolluk görevlilerince ..04/2016 tarihinde gözaltına alınan F.K. isimli şahsın yapılan üst aramasında "...ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA/..." başlıklı ve şahsın PKK/KCK terör örgütünün sözde mahkemesinden alacağına temin edilmesi talebini içeren dilekçenin ele geçirilmesi üzerine talimat almak için günün nöbetçi Cumhuriyet savcısının aranarak olayla ilgili talimat alındığı ve buna ilişkin kolluk görevlilerince tanzim edilen tutanakta 1 komiser yardımcısı ve 8 polis memurunun birlikte imzasının olmasının çok manidar olduğu ve olayın kapatılmaya çalışıldığı yönünde imalarda bulunmak suretiyle gerçeğe aykırı ve kamuoyunu yanlış bilgilendirmeye matuf bir yazının yayınlanması nedeniyle, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi amacıyla aşağıdaki basın açıklamasının yapılması zarureti hasıl olmuştur.

1. ...İl Emniyet Müdürlüğü görevlilerince ..04/2016 tarihinde yapılan önleme aramasına istinaden bir otobüs firmasına ait aracın kolluk görevlilerince durdurulduğu, yapılan kimlik kontrolünde şüpheli F.K. hakkında ...Asliye Ceza Mahkemesinde bulunan bir kovuşturma dosyasında ifadesinin alınmasına yönelik yakalamasının bulunduğu anlaşılması üzerine şahsın gözaltına alındığı, gözaltına alma işlemi sırasında şahsın yapılan üst aramasında "...ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA/..." başlıklı ve şahsın PKK/KCK terör örgütünün sözde mahkemesinden alacağına temin edilmesi talebini içeren dilekçenin ele geçirilmesi üzerine tutanağı tanzim eden görevli kolluk personellerince günün nöbetçi Cumhuriyet savcısına durumun aktarıldığı ve talimat alındığı, şahsın üzerinde ele geçirilen bu dilekçenin verildiği sözde makam hakkında ... Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından terör suçundan, dilekçeyi sözde bu makama veren birden fazla şüpheli hakkında ise yağmaya azmettirme suçundan soruşturma yapıldığı bilgisi üzerine şahsın ifadesinin alınarak üzerinde ele geçirilen dilekçe ile birlikte soruşturma dosyasının yetkisizlik kararı ile CMK'daki usul kuralları gereğince suçun işlendiği yer olan ...Cumhuriyet Başsavcılığına gönderildiği, dolayısı ile iddia edildiği gibi olayın örtbas edilmesi ya da kapatılmaya çalışıldığı iddiasının dayanaktan yoksun bulunduğu, yapılan iş ve işlemlerin yasal ceza mevzuatı gereği hukuken uygun bir şekilde eksiksiz yerine getirildiği,

2. Tutanakta 1 komiser yardımcısının ve 8 polis memurunun imzasının bulunmasının manidar olduğu yönündeki imanın ise hukuki dayanak-tan yoksun ve subjektif bir değerlendirme olduğu, kolluk görevlilerinin yasal ceza mevzuatı ve PYSK kapsamında Cumhuriyet savcısından almış oldukları talimatlarla ilgili yapmış oldukları iş ve işlemler ile ilgili tutanak tanzim ederek tutanağa konu işlemleri yapan tüm kolluk personeline imzalanmasının yasal bir zorunluluk olduğu ve imza noktasında belirli bir sınırlamanın olmadığı, bu şekilde tanzim edilen tutanaklarda çok daha fazla sayıda kolluk görevlilerinin imzalarının bulunduğu bir vaka olduğu ve her gün bu tutanaklardan ülke genelinde çok sayıda tanzim edildiği,
3. CMK'nun 157/1 maddesinde yer alan "Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir." hükmünün ihlal etmek suretiyle kamuoyunun yanlış bilgilendirilmesine ve yönlendirilmesine yönelik Cumhuriyet Başsavcılığımızın bir soruşturma dosyasına konu tutanağın bir gazeteciye gönderilmesi suretiyle TCK'nun 285. Maddesinde yaptırıma bağlanan gizliliğin ihlali suçunu işleyen şüpheliler hakkında Cumhuriyet Başsavcılığımızca soruşturma başlatıldığı hususları,

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 17.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

Bugün, ulusal yayın yapan bir gazetenin internet sitesinde bir köşe yazarı tarafından, yürüttüğümüz soruşturmaya ilişkin bir yazı yayımlanmıştır. Haberde, gerçeğe aykırı ifadeler dolayısıyla konuya ilişkin basın açıklaması yapılması zarureti hasıl olmuştur.

...İl Emniyet Müdürlüğü görevlileri .. Nisan 2016 tarihinde yaptıkları biraraya istinaden bir otobüs firmasına ait aracı durdurmuştur. Yapılan kimlik kontrolünde hakkında ...Asliye Ceza Mahkemesinde ifadesinin alınmasına yönelik yakalama kararı bulunan bir şahıs gözaltına alınmıştır. Bu sırada şahsın yapılan üst aramasında "...ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA/..." başlıklı ve şahsın terör örgütü PKK/KCK sözde mahkemesinden alacağı temin edilmesi talebini içeren dilekçe ele geçirilmiştir. Durum, görevli personelce Cumhuriyet savcısına aktarılmış ve şahsın ifadesi alınmıştır. Dosya ceza

yargılması usul kuralları gereğince suçun işlendiği yer olan ...Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir. Dolayısıyla haberde iddia edildiği gibi olayın örtbas edilmesi ya da kapatılmaya çalışılması kesinlikle söz konusu değildir.

Tutanaktaki imzalara ilişkin söylenenler taraflı bir değerlendirmedir. Ancak hukukten tutanakların olaya konu işlemleri yapan tüm kolluk personeline imzalanması yasal bir zorunluluktur.

Ayrıca soruşturma dosyasına konu tutanağı bir gazeteciye gönderen ve soruşturmanın gizliliğini ihlal suçunu işleyen şüpheliler hakkında da soruşturma başlatılmıştır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 18.

(İLK METİN)

../07/2016 günü Ankara ve İstanbul başta olmak üzere Türkiye genelinde Anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmek amacıyla Fetullahçı Terör Örgütü mensuplarınca girilen kalkışma sonrasında, Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülen soruşturma ve diğer işlemlerle ilgili olarak ../07/2016 tarihinde, 2016/.. sayılı basın açıklamamız yapılmış olup o tarihten bu yana devam eden soruşturmalarımız ile ilgili olarak kamuoyunun yeniden bilgilendirilmesi ihtiyacı doğduğu anlaşılmıştır.

Bu kapsamda;

1. ../07/2016 tarihinden bugüne kadar, Fetullahçı Terör Örgütü ilimiz yapılanmasına yönelik olarak yürütülen soruşturmalar kapsamında 244 kişi hakkında adli işlem yapılmıştır. 134 kişi hakkında Hâkimlikçe tutuklama karar verilmiştir. İşlem yapılan şüphelilere ilişkin meslek gruplarını da içeren ayrıntılı tablo aşağıya çıkarılmıştır.
2. Cumhuriyet Başsavcılığımızın ../08/2016 tarihli talimatına istinaden, tablo dışında 32 kamu görevlisi şüpheli hakkında da gözaltı işlemi uygulanmaktadır.

Yürütülen soruşturmalarla ilgili olarak gerek görüldüğünde ayrıca bilgi verilecektir.

Basın ve kamuoyuna saygı ile duyurulur.

ÖRNEK 18.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

Anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmek suçundan .. Temmuz 2016 tarihinden bu yana devam eden soruşturmalar ile ilgili olarak kamuoyunun yeniden bilgilendirilmesi ihtiyacı doğmuştur: Bu kapsamda;

.. Temmuz 2016 tarihinden bugüne kadar, Fetullahçı Terör Örgütü ... yapılanmasına yönelik yürütülen soruşturmalar kapsamında 244 kişi hakkında adli işlem yapılmıştır. 134 kişi hakkında hâkimlikçe tutuklama karar verilmiştir. İşlem yapılan şüphelilere ilişkin meslek gruplarını da içeren ayrıntılı tablo aşağıdadır.

Söz konusu tablo dışında 32 kamu görevlisi şüpheli hakkında gözaltı işlemi uygulanmaktadır.

Yürütülen soruşturmalarla ilgili olarak gerek görüldüğünde tekrar bilgi verilecektir.

Basın ve kamuoyuna saygı ile duyurulur.

MESLEK GRUBU	GÖZALTI	YAKALAMA	TUTUKLU	ADLİ KONTROL	SERBEST BIRAKILAN	TOPLAM
DOKTOR		1	7	1		9
SAĞLIK PERSONELİ		1	25	6		32
ASKERİ PERSONEL	1	1	1	1		4
CUMHURİYET SAVCISI		2	15			17
HÂKİM		1	13	5		19
EMEKLİ	1		6	1	2	10
EMNİYET PERSONELİ	1		2	4		7
GAZETECİ	3	3			1	7
ÜNİVERSİTE PERSONELİ	6	3				9
İMAM	1		1			2
ADLİYE PERSONELİ			14	6		20
İŞ ADAMI	1	2	7	1		11
VALİ YARDIMCISI				1		1
KAYMAKAM		1	1			2
MEMUR (ÇEŞİTLİ KURUMLAR)	5	1	3		3	12
MÜHENDİS - TEKNİSYEN			3			3
ÖĞRETMEN	3	6	20	9	3	41
SERBEST MESLEK - ESNAF	2	3	13	2	6	26
SİVİL VATANDAŞ		6	3	2	1	12
TOPLAM	24	31	134	39	16	244

ÖRNEK 19.**(İLK METİN)**

...İl Emniyet Müdürlüğü ve ...İlçe Emniyet Müdürlüğü görevlilerince yapılan araştırma ve çalışmalar neticesinde ..08/2016 günü saat 23:30 sıralarında ...ilçe Merkezinde ...yolu üzerinde yasal olmayan yollarla Türkiye'ye giriş yapmış olan beşi Afganistan, ikisi Azerbaycan ve Tacikistan, Mısır, ve Suriye uyruklu birer kişi olmak üzere toplam 10 erkek şahıs DAEŞ/İŞİD Terör Örgütü üyesi olarak faaliyet göstermek üzere yasa dışı yollarla Türkiye'den Suriye'ye geçmek istedikleri sırada yakalanmışlardır.

Cumhuriyet Başsavcılığımızca, yakalanan yabancı uyruklu şüpheliler hakkında DAEŞ/İŞİD Terör örgütü üyesi olmak suçu kapsamında soruşturma başlatılmış, şüphelilerin gözaltına alınmaları talimatı verilmiş, şüpheliler tutuklanmaları istemiyle ...Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilmişlerdir.

DAEŞ/İŞİD terör Örgütü şüphelileri hakkında soruşturma işlemleri Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülmekte olup;

Soruşturmanın gizliliğine zarar vermeyecek şekilde gerekli görülen bilgiler daha sonra paylaşılacaktır.

Kamuoyuna duyurulur.

ÖRNEK 19.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

...İl ve ...İlçe Emniyet Müdürlüğü görevlilerince .. Ağustos 2016 günü 23:30 sıralarında ...ilçe Merkezinde ...yolu üzerinde yasa dışı yollarla daha önce Türkiye' ye giriş yapan beşi Afganistan, ikisi Azerbaycan ve birer Tacikistan, Mısır ve Suriye uyruklu kişiler Türkiye'den Suriye'ye geçmek istedikleri sırada yakalanmışlardır.

Şüpheliler hakkında terör örgütü DAEŞ/İŞİD üyesi olmak suçu kapsamında soruşturma başlatılmış, ve tutuklanmaları istemiyle ...Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilmişlerdir.

Gerekli görülen bilgiler daha sonra tekrar paylaşılacaktır.

Kamuoyuna duyurulur.

ÖRNEK 20.

(İLK METİN)

...03.2015 günü ...Cumhuriyet Savcısı ...'ın çalışma odasında görevini ifa etmekte iken 2 silahlı terörist tarafından rehin alınması ve uzun süren görüşmelere rağmen teröristlerin teslim olmayıp, Cumhuriyet Savcımızı şehit etmesi olayıyla ilgili olarak gerek yazılı gerek ise görsel ve sosyal medyada çıkan bazı haberlerde Cumhuriyet Savcımızın polislerce öldürüldüğü, teröristlerin içeriye bombalarla girdikleri, içeride bomba patlattıkları, şehit C.Savcısının otopsisinin yapılmadığı ve buna benzer eksik, maksatlı, yanlış yayınlar yapılmakta olduğu müşahade edilmiştir.

Konuyla ilgili yapılan soruşturma kapsamında ilk incelemelere göre;

1. Olayın başından sonuna kadar Cumhuriyet Başsavcılığımız ve Emniyet Birimleri koordineli ve birlikte hareket etmişlerdir.
2. Öncelikle herhangi bir silah kullanılmaksızın ve kimseye zarar gelmeksizin rehin alma eyleminin sonlandırılması amaçlanmıştır.
3. Bu bağlamda ...Baro Başkanı Sayın ...Avukat ... ve özellikle ...'ın teröristlerle iletişimleri sağlanmış, uzun görüşmelere rağmen teslim olmamışlardır. Teröristlerin görüşmek istediği Av. ...kendisine ilk ulaştığında adliyeye geleceğini belirtmesine rağmen Adliyeye gelmediği gibi kendisine ulaşılmak istendiğinde telefonlara da çıkmamıştır. Görüşme devam etmekte iken Cumhuriyet Savcımızın odasından peşpeşe silah sesleri gelmesi üzerine güvenlik güçlerimiz yasal müdahalede bulunmuşlardır. Bu esnada teröristler de içeriden güvenlik güçlerine silahla karşılık vermişlerdir.
4. Çatışma bittiğinde Cumhuriyet Savcımız ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılmış. Yapılan tedavi ye rağmen hayata döndürülememesi üzerine şehit olmuştur.
5. İki terörist ise suçta kullandıkları 7.65 mm çaplı Fransız model tabanca ve bu silaha ait çok sayıda boş kovan, dolu mermi ile ölü olarak etkisiz hale getirilmişlerdir.
6. Şehit Cumhuriyet Savcımızın ...01.2015 saat 01.30 da Adli Tıp Kurumunda yapılan otopsi sonucu elde edilen bilgilere göre C. Savcımızın başına bitişik atış olacak şekilde silahla ateş edildiği, ateş edilen silahın ise teröristlerin kullandığı 7.65 çaplı silah olduğu,
7. Teröristlerin yanlarındaki çantada bomba olabileceği düşüncesi ile fünye ile kontrollü patlatıldığı, çantada bomba bulunmadığı,

8. Teröristlerden bir tanesinin adliyeye elinde avukat cübbesi ve sahte olduğu düşünülen avukat kimliği ile içeriye üst araması yapılmadan girdiği güvenlik kamera kayıtlarından tespit edilmiştir. Teröristlerin adliye giriş ve C. Savcısının odasına giriş görüntüleri ektedir.

Konuyla ilgili soruşturma etkin bir şekilde sürdürülmekte olup, tamamlandığında ayrıntılı bilgi verilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 20.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

... Mart 2015 günü ...Cumhuriyet Savcısı ...'ın çalışma odasında rehin alınması ve sonrasında şehit edilmesi olayıyla ilgili olarak gerek yazılı gerek ise görsel ve sosyal medyada çıkan bazı haberlerde eksik bilgiye dayanan yayınlar yapılmaktadır.

Konuyla ilgili yapılan soruşturma kapsamında ilk incelemelere göre aşağıdaki açıklamaları yapma gereği duyulmuştur:

Olayın başından sonuna kadar Emniyet Birimleri ile koordineli hareket edilmiştir.

Öncelikle herhangi bir silah kullanılmaksızın ve kimseye zarar gelmeksizin rehin alma eyleminin sonlandırılması amaçlanmıştır.

Bu bağlamda, ...Baro Başkanı ..., Avukat ...ve özellikle ...'nın teröristlerle iletişimleri sağlanmış, ancak uzun görüşmelere rağmen eylemciler teslim olmamışlardır. Teröristlerin görüşmek istediği Av. ... kendisine ilk ulaştığında önce adliyeye geleceğini belirtmiştir. Ancak sonra Adliyeye gelmediği gibi kendisine ulaşılmak istendiğinde telefonlara da çıkmamıştır. Bu sırada Cumhuriyet Savcımızın odasından peşpeşe silah sesleri gelmesi üzerine güvenlik güçleri olaya yasal müdahalede bulunmuşlardır. Peşi sıra teröristler de içeriden güvenlik güçlerine silahla karşılık vermişlerdir.

Çatışma bittiğinde Cumhuriyet Savcımız ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılmış ancak tüm çabalara rağmen kurtarılamayarak şehit olmuştur.

İki terörist ise suçta kullandıkları 7.65 mm çaplı tabanca ve bu silaha ait çok sayıda boş kovan, dolu mermi ile etkisiz hale getirilmiştir.

Teröristlerin yanlarındaki çantada bomba olma ihtimaline karşı, çanta fünüyle kontrollü patlatılmış, çantada bomba bulunmamıştır.

Teröristlerden birinin adliyeye elinde avukat cübbesi ve sahte olduğu düşünülen avukat kimliği ile içeriye üst araması yapılmadan girdiği güvenlik kamera kayıtlarından tespit edilmiştir. Teröristlerin adliye ve Cumhuriyet Savcısının odasına giriş görüntüleri ektedir.

Son olarak, Şehit Cumhuriyet Savcımızın .. Ocak 2015 saat 01.30 da Adli Tıp Kurumu'nda yapılan otopsi sonucunda başına bitişik atış şeklinde 7.65 çaplı bir silahla ateş edildiği anlaşılmıştır.

Konuyla ilgili soruşturma etkin bir şekilde sürdürülmekte olup, tamamlandığında ayrıntılı bilgi verilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 21.

(İLK METİN)

Bazı basın yayın kuruluşlarında ve sosyal medya hesaplarında ilimizde cinsel istismar başlığı adı altında verilen haberlerde soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Savcısı'nın Adalet Bakanımız tarafından .. Mart 2016 tarihinde görevinden alındığı, mağdur sayısının 45 olduğu, dosyanın kapatılacağı yönünde daha önceki basın bildirisine rağmen gerçeğe bağdaşmayan yanlış bilgiler yayımlandığı görülmektedir.

Bu konularla ilgili;

Öncelikle soruşturmayı yürütmekle görevli Cumhuriyet Savcısı iddiaların aksine halen ilimiz Cumhuriyet Savcısı olarak görevinin başında olup, söz konusu soruşturmayı da ilgili Cumhuriyet Savcımız bizzat kendisi yürütmüş ve bugün itibariyle soruşturmamız sonuçlandırılmıştır.

Yine ilgili haberlerde yanlış olarak mağdur sayısı kırkbeş olarak bildirildiği görülmekte olup Başsavcılığımızca yürütülen soruşturma kapsamında ilgili şüphelinin, ilimizde on küçük mağdura farklı zamanlarda cinsel istismarda bulunduğu kanaatine varılmış olup bu konuda Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

Başsavcılığımızca son derece hassas bir şekilde yürüttüğümüz bu soruşturmayı bugün itibariyle sonuçlandırmış bulunmaktayız.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 21.**(DÜZELTİLMİŞ METİN)**

Bazı basın yayın kuruluşlarında ve sosyal medya hesaplarında “ilimizde cinsel istismar” başlığı adı altında verilen asılsız haberlere ilişkin basın açıklaması yapılması gereği duyulmuştur.

Öncelikle soruşturmayı yürütmekle görevli Cumhuriyet Savcısı iddiaların aksine halen ilimiz Cumhuriyet Savcısı olarak görevinin başındadır. Soruşturmayı bugün itibarıyla sonuçlandırmıştır.

Mağdur sayısı ile ilgili olarak da şüphelinin, on küçük mağdura farklı zamanlarda cinsel istismarda bulunduğu kanaatine varılmıştır.

Kamuoyunun hassas olduğunu bildiğimiz bu konuda yürüttüğümüz soruşturma sonucunda Ağır Ceza Mahkemesine kamu davası açılmıştır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 22.**(İLK METİN)**

Bilindiği üzere, FETÖ/PDY terör örgütü tarafından 15-16/07/2016 tarihinde cebir ve şiddet kullanarak; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının öngördüğü düzeni ve Türkiye Büyük Millet Meclisini ortadan kaldırmaya veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini görevlerini kısmen veya tamamen yapmasını engellemeye teşebbüs edilmiş ve ayrıca sayın Cumhurbaşkanımıza suikast girişiminde bulunulmuştur.

Aziz Millet'in feraseti, başta Emniyet kuvvetlerinin ve diğer tüm kamu kurumlarının fedakarca canı pahasına mücadelesi ile söz konusu girişim bertaraf edilmiş olup, bu girişimle ilgili Cumhuriyet Başsavcılıklarınca soruşturmalar yürütülmektedir.

Soruşturmalar iki ana hat üzerinden yürütülmektedir. Birincisi söz konusu darbe teşebbüsüne iştirak edenlerle ilgili olup, Türk Ceza Kanununun 309 ve devamı maddeler kapsamında değerlendirilmektedir.

FETÖ/PDY örgütünün; 15-16/07/2016 tarihindeki eylemleri, örgüt üyelerinin aralarındaki birliktelik, örgüt yapıları, organize oluş biçimleri, üyeler arasındaki hiyerarşik zincir nazara alındığında Türk Ceza Kanununun 314. maddesi kapsamında “Silâhlı Örgüt” olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır. İkinci soruşturmalar ise söz konusu darbe teşebbüsü ile iltisakı belirlenememiş olmakla birlikte yasadışı FETÖ/PDY terör örgütü üyelerine yönelik olup, Türk Ceza Kanununun 314/2 maddesi kapsamında yürütülmektedir.

Özellikle Türk Ceza Kanununun 314. maddesi kapsamında Silâhli Örgüt suçları ile ilgili olarak etkin pişmanlık hükümlerinin kamuoyuna duyurulmasında fayda mülâhaza edilmektedir. Malumları olduğu üzere, Türk Ceza Kanununun 314 maddesinin üçüncü fıkrası yollaması ile suç işlemek için örgüt kurulmasına ilişkin hükümlerin silâhli örgüt içinde uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla Türk Ceza Kanununun 221. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin de FETÖ/PDY terör örgütü üyeleri içinde uygulanması söz konusu olacaktır.

Nitekim, FETÖ/PDY'nin 15-16/07/2016 tarihinde gerçekleştirdiği eylemlerden dolayı pişmanlık duyup, örgütten ayrılma isteğinde olan kamu görevlisi ve vatandaşlar için Türk Ceza Kanununun 221. maddesinde etkin pişmanlık hükümleri çerçevesinde işlem yapılacaktır. Buna göre, etkin pişmanlığın uygulamasında; kendiliğinden örgütten ayrılarak teslim olan failin örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suç işleyip işlemediği araştırılmakta ve daha sonra hukukî durumları değerlendirilmektedir.

Türk Ceza Kanununun 221. maddesi çerçevesinde pişmanlık duyan vatandaşlarımızın verdikleri bilgilerle pişmanlık duyduklarını göstererek örgüt mensuplarının ortaya çıkarılmalarını ve yakalanmalarını sağlamaları hâlinde aynı maddenin üçüncü fıkrası kapsamında haklarında cezaya hükmolunmayacaktır.

Bu şekilde pişmanlık duyan ve Türk Ceza Kanununun 221. maddesinden faydalanmak isteyen vatandaşlarımız Cumhuriyet Başsavcılığımıza veya kolluk birimlerine müracaat etmeleri hâlinde yardımcı olunacaktır. Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖRNEK 22.

(DÜZELTİLMİŞ METİN)

15-16 Temmuz 2016 tarihinde yapılan darbe girişimiyle ilgili soruşturmalar iki ana hat üzerinden yürütülmektedir.

Birincisi söz konusu darbe teşebbüsüne iştirak edenlerle ilgili anayasayı ihlal suçlamasıdır.

İkincisi soruşturma ise söz konusu darbe teşebbüsüne katılımı belirlenmemiş olmakla birlikte yasadışı FETÖ/PDY terör örgütü üyelerine yönelik silâhli örgüt suçlamasıdır.

FETÖ/PDY'nin 15-16 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirdiği eylemlerden dolayı pişmanlık duyup, örgütten ayrılma isteğinde olan kamu görevlisi ve vatandaşlar için aşağıdaki çağrısı yapmak isteriz.

“Kendiliğinden örgütten ayrılarak teslim olursanız, örgüt çerçevesinde herhangi bir suç işleyip işlemediğiniz araştırıldıktan sonra hukukî durumunuz değerlendirilecektir. Verdikleri bilgilerle pişmanlık duyduklarını göstererek örgüt mensuplarının ortaya çıkarılmalarını ve yakalanmalarını sağlamaları hâlinde haklarında cezaya hükmolunmayacaktır.”

Bu şekilde pişmanlık duyanların Cumhuriyet Başsavcılığımıza veya kolluk birimlerine müracaat etmeleri hâlinde kendilerine yardımcı olunacaktır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

EK

BASIN SÖZCÜLÜĞÜ İLE MEDYA İLETİŞİM BÜROLARI GENELGESİ

Sayı : 19120602-010-06-02-0479-2014-E.1745

22/12/2015

Konu : Basın Sözcülüğü ile Medya İletişim Büroları

GENELGE

No: 153/1

Kamuoyunun yargı ile ilgili konularda haber alma hakkının sağlanması ve sağlıklı bilgi akışının temini için adliyelerde “Medya İletişim Büroları” kurularak, basın sözcülüğü kurumuna işlevlik kazandırılması amacıyla 20/2/2015 tarihli ve 153 sayılı Soruşturmanın Gizliliği ve Basın Sözcülüğü konulu Genelgenin yenilenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Adil yargılanma hakkının en önemli unsurlarından biri masumiyet karinesidir. Bu karine, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında; “Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılmaz.” ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) 6 ncı maddesinin ikinci bendinde; “Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır” şeklinde yer almaktadır.

Hukukun üstünlüğüne dayalı, demokratik bir devletin vazgeçilmez unsurlarından biri olan basın özgürlüğü, toplumsal sorumluluğun bilinciyle masumiyet karinesine, kamusal çıkarlar ile şüphelinin veya sanığın kişisel çıkarlarını doğru değerlendirmeye uygun bir biçimde kullanılmalıdır. Ancak, özellikle soruşturma evresinde kamuoyunun doğrudan bilgilendirilmemesi sebebiyle gerçeğe aykırı haberler yayımlanabilmekte, bu durumda işlenen suçla ilgili olsun ya da olmasın masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkı zarar görebilmektedir.

Diğer yandan, hukuk yargılaması ile idari yargıya konu edilen davalarda, davanın taraflarının kişilik hakları ve özel hayatın gizliliği ile ticari sırların da korunması önem arz etmektedir.

Basın meslek etiğine uygun olarak anılan ilkelere uyulmak kaydıyla kamuoyunun doğru bilgilendirilerek yanlış, eksik ve çarpıtma bilgilendirmenin önüne geçilmesi, medya mensuplarının yargı ile olan iletişiminin güçlendirilmesi ve diğer kanuni süreçler hakkında yapılacak bilgilendirmeler yargıya olan güveni artıracaktır.

Konuya ilişkin olarak mevzuatımızda;

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 17 nci maddesinin birinci fıkrasında; herkesin, yaşama, maddi ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu, 20 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında; herkesin, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı,

28 inci maddesinin ikinci fıkrasında; Devletin basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alacağı,

38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında; suçluluğu hükmen sabit olunca-ya kadar, kimsenin suçlu sayılmayacağı,

138 inci maddesinin birinci fıkrasında; hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları, Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verdikleri,

140 inci maddesinin altıncı fıkrasında; hâkimler ve savcılarının idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlı oldukları,

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 157 nci maddesinin birinci fıkrasında; Kanunun başka hüküm koyduğu haller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizli olduğu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinde ise gizliliği ihlal suç olduğu,

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 134 üncü maddesinde, özel hayatın gizliliğini ihlal, 135 inci maddesinde, kişisel verilerin kaydedilmesi ve 136 ncı maddesinde kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkasına verme veya yayma, 239 uncu maddesinde de ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanmasının suç olduğu,

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 28 inci maddesinde duruşmaların aleni olduğu ancak genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut resen mahkemece duruşmanın gizli yapılabileceği,

5187 sayılı Basın Kanununun 3 üncü maddesinde; basının özgür olduğu, bu özgürlüğün, bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerdiği, basın özgürlüğünün kullanılmasının ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak, başkalarının şöhret ve haklarının, toplum sağlığının ve ahlakının, milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabileceği,

Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin 27 nci maddesinde; suçluluğu bir yargı hükmüne bağlanana kadar kişinin masumiyetinin esas olduğu ve soruşturma evresinin gizli olduğu, soruşturma evresinde gözaltındaki bir kişinin “suçlu” olarak kamuoyuna duyurulmasına, basın önüne çıkartılmasına, kişilerin basınla sorulu cevaplı görüştürülmelerine, görüntülerinin alınmasına, teşhir edilmelerine sebebiyet verilmeyeceği ve soruşturma evrakının hiçbir şekilde yayımlanamayacağı, şeklinde hükümler yer almaktadır.

Öte yandan, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilân edilemez veya suçluymuş gibi gösterilmez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz hükmüne yer verilmek suretiyle bu konudaki ilkeler ortaya konmuştur.

4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 24 üncü maddesinde de, kişilik haklarına yapılan saldırının unsurları belirtilmiş ve hukuka aykırılığı açıklanmış, 25 inci maddesinde ise, kişilik haklarına karşı yapılan saldırının dava yolu ile korunacağı belirtilmiş, benzer şekilde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 58 inci maddesinde de kişilik hakkının zedelenmesine yol açan saldırının yaptırımını düzenleme altına alınmıştır.

Diğer taraftan, soruşturma evresinin gizliliği; ceza adaletinin, doğruluk, dürüstlük ve insan haklarına saygılı bir şekilde maddi gerçeğe ulaşma ilkelerine uyulması için bir zorunluluktur.

Ülkemizde ve yabancı ülkelerde de örneklerine rastlandığı üzere, kimi zaman soruşturmanın gizliliği ilkesini ihlal edecek şekilde suçun şüphelilerine, delillerine, olay yerinin fotoğraf ve görüntülerine medyada yer verilerek, yargısız infazlar sonucu insanlara derin üzüntüler yaşatılmakta, masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkı ihlal edilmektedir.

Belirtilen hakların etkin biçimde korunması ve kullanılmasına imkân sağlanması, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi, yargıya ilişkin yanlış, yanlış, ek-sik ve çarpıtma haber ve bilgilendirmenin önüne geçilmesi maksadıyla, yargı basın ilişkileri yeniden düzenlenerek basın sözcülüğünün daha etkin çalıştırılması için basın sözcülerinin belirlenme usulü ve uyacakları temel ilkelerin tespiti ile basın sözcülerine bağlı olarak çalışacak medya iletişim bürolarının kurulmasına gerek duyulmuştur.

Bu itibarla;

1) Anayasa, AİHS, yukarıda anılan mevzuat hükümleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarıyla tanınıp korunan, adil yargılanma hakkı kapsamında yer alan masumiyet karinesi ile lekelenmeme hakkı, hâkim ve Cumhuriyet savcısının tarafsızlığı ile mahkemelerin bağımsızlığı ilkeleri yanında ilgililerin kişilik hakları ve soruşturmanın gizliliği prensibi göz önünde bulundurularak;

a. Kamuoyunun haber alma özgürlüğüne ve doğru bilgilendirilme hakkına saygı gösterilmesi,

b. Kamuoyunun gecikmeksizin vaktinde bilgilendirilmesinin sağlanması,

c. Soruşturmasına başlanan veya kovuşturma aşamasına geçilen ya da yargılama konusu olan olaylara ilişkin açıklamaların, münhasıran, yargı mensubu olan basın sözcüleri tarafından yerine getirilmesi,

d. Kamuoyunun bilgilendirilmesinin yararlı ve gerekli olduğu durumlarda yazılı, ivedi hâllerde ise sözlü basın açıklamalarının;

aa) Soruşturma evresinde ağır ceza mahkemesi Cumhuriyet başsavcısı ya da Cumhuriyet başsavcısının görevlendirdiği Cumhuriyet başsavcivekili veya Cumhuriyet savcısı tarafından yapılması, Cumhuriyet başsavcivekili ve Cumhuriyet savcısı tarafından yapılan açıklamaların Cumhuriyet başsavcısının bilgisi ve onayı ile yerine getirilmesi,

bb) Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığınca yapılan soruşturmalarda, bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendirdiği Cumhuriyet savcısı tarafından yapılması, Cumhuriyet savcısı tarafından yapılan açıklamaların Cumhuriyet başsavcısının bilgisi ve onayı ile yerine getirilmesi,

cc) Kovuşturma evresine geçilmiş veya yargılama konusu olan dava ve işlemlerde; adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu başkanı tarafından yapılması,

çç) Bölge adliye mahkemesinde istinaf incelemesine konu edilmiş veya ilk derece mahkemesi sıfatıyla bakılan dava ve işlerde; bölge adliye mahkemesi başkanı tarafından yapılması,

dd) İdari yargı ilk derece mahkemeleri ile bölge idare mahkemesinde dava veya istinaf başvurusuna konu edilmiş dava ve işlemlerde; bölge idare mahkemesi başkanı tarafından yapılması,

ee) Niteliği gereği ülke genelini ilgilendiren konularda, Adalet Bakanlığı Basın Müşavirliği koordinasyonunda yapılması,

e. Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının medya programlarına katılmaları, röportaj verme ve söyleşi yapmaları gibi hususlarda Hâkimler ve Savcılar Kurulundan izin alınması,

2) Basın açıklamasından önce, gerektiği takdirde ilgili daire başkanı, başkan, hâkim ya da Cumhuriyet savcısı ile görüşülerek muhtemel yanlışlıklara mahal verilmemesi,

3) Soruşturmanın gizliliğini ihlal eden kişi ya da kuruluşlar hakkında derhâl kanuni gereğine başvurulmak suretiyle masumiyet karinesinin zedelenmesinin önlenmesi ile kişilik haklarına saldırı imkânı verilmemesi, kişilerin onurlarını kırıcı, küçük düşürücü, siyasî görüşleri açıklayıcı mahiyette veya bu anlamlara gelebilecek nitelikte ifadeler ve davranışlar ile soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek açıklamalara yer verilmemesi, gizli kalması gereken hususların açıklanmaması,

4) Soruşturmanın gizliliği ilkesi, kişilik hakları ve masumiyet karinesi ile delillerin güvence altına alınması hususları göz önünde bulundurularak;

a. Basın açıklamasının, kamuoyu nezdinde kişinin suç işlediğinin sabit olduğu kanaatini uyandıracak mahiyette olmaması,

b. Gözaltındaki kişilerin suçlu olarak kamuoyuna duyurulmasına, basın önüne çıkarılmasına, kişilerin basınla sorulu cevaplı görüştürülmelerine, görüntülerinin alınmasına, teşhir edilmelerine sebebiyet verilmemesi, soruşturma evrakının basın yayın organlarına verilmemesi ve bu evrakların basın organlarında yayımlanmasının önlenmesi,

c. Soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyerek istediği belgelerin bir örneğini alan şüpheli ya da müdafii, mağdur ya da şikâyetçi ile suçtan zarar gören ve vekillerinin gizli kalması gereken hususları açıklamamaları yönünde uyarılması,

ç. Kamu görevlileri hakkındaki ön inceleme ve idari nitelikteki soruşturmalarda, görevli müfettiş veya muhakkiklerin talep etmeleri hâlinde, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmemek ve gizlilik ilkesine sadık kalınmak kaydıyla, sürelerin kısalığı dikkate alınarak, başka yolla temini mümkün olmayan delillerin birer örneğinin dizi pusulasına bağlanarak verilmesi,

d. Kapalı yapılmasına karar verilen veya kapalı yapılması zorunlu olan yargılamalar yönünden, duruşmaların kapalı yapılması gerekliliğini ortadan kaldıracı sonuçlar doğurmamak şartıyla bilgi paylaşımı yapılabileceğinin bilinmesi,

e. Henüz kesinleşmemiş bir karar basın açıklamasına konu ediliyorsa bu hususa dikkat çekilmesi,

5) Yazılı olarak yapılan açıklamaların ilgili adliyenin varsa internet sitesinde yayımlanması; sözlü basın açıklamalarının ise kayıt altına alınması,

6) Basın sözcülüğü kurumuna işlerlik kazandırılabilmesi için;

a. Bölge adliye mahkemeleri ve bölge idare mahkemelerinde başkanlık, ağır ceza merkezlerinde Cumhuriyet başsavcılıkları bünyesinde basın sözcülerine bağlı olarak çalışacak medya iletişim bürolarının kurulması,

b. Söz konusu bürolarda öncelikli olarak iletişim fakültesi mezunları, daha önce gazetecilik yapmış ve/veya bu konuya ilgi duyan yeteri kadar personel görevlendirilmesinin sağlanması,

c. Kurulacak bürolara uygun bir yer tahsis edilmesi,

ç. Adalet Bakanlığı ve Türkiye Adalet Akademisince ülke genelini kapsayacak şekilde düzenlenenler dışında ayrıca yargı teşkilatında da üniversiteler ve ilgili meslek kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak bürolarda görev yapan personelin eğitim almasının sağlanması,

d. Büroların yaptıkları çalışmaların arşivlenerek saklanması,

e. Medya iletişim bürosunun irtibat bilgilerinin resmi internet sitesinden kamuoyuna duyurulması,

7) Yapılacak basın açıklamalarında bu konuda hazırlanan rehber ilkelere uyulması,

Konularında gereken dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.

Bekir BOZDAĞ

Bakan

1. **MEDYA VE TOPLUM**
Yrd. Doç. Engin Sarı / Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi
2. **KURUMLAR İÇİN KRİZ YÖNETİMİ VE KRİZ İLETİŞİMİ**
Doç. Dr. Pınar Özdemir / Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi
3. **KURUMSAL İLETİŞİM İÇİN MEDYAYI KULLANMAK**
Prof. Dr. Abdülrezak Altun / Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi
4. **YARGI MEDYA İLİŞKİLERİ**
Bilal Çetin / Adalet Bakanlığı Yüksek Müşaviri
5. **MEDYA İÇİN METİN ÜRETİLMESİ**
Yaşar Kefeli / TRT
6. **GÜZEL VE ETKİLİ KONUŞMA**
Bilge Demirağ / TRT
7. **DİKSİYON VE HİTABET**
Julide Sönmez / TRT
8. **BEDEN DİLİ**
Cüneyt Kiran / TRT
9. **TOPLULUK ÖNÜNDE KONUŞMA**
Erdoğan Arıkan /TRT
10. **ADLİYE BASIN SÖZCÜLÜĞÜ VE MEDYANIN BİLGİLENDİRİLMESİ**
Strateji Geliştirme Başkanlığı
11. **BASIN SÖZCÜLERİNDE ÖNEM VERİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR**
Strateji Geliştirme Başkanlığı
12. **MEDYA İLETİŞİM PERSONELİNİN ÇALIŞMA ESASLARI**
Strateji Geliştirme Başkanlığı
13. **KARŞILAŞTIRMALI BASIN AÇIKLAMASI ÖRNEKLERİ**
14. **BASIN SÖZCÜLÜĞÜ İLE MEDYA İLETİŞİM BÜROLARI GENELGESİ (No:153/1)**

